

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Yekta Kopan

İki Şiirin
Arasında

© 2014, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ekim 2014, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 30000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Faruk Duman

Yayına hazırlayan: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltili: Ebru Aydın

Dizgi: Gülay Yıldız

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3

Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2346-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

YEKTA KOPAN
İKİ ŞİİRİN
ARASINDA

ÖYKÜ

♥can

Yekta Kopan'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Fildişi Karası, 2000

Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri, 2001

Yedi Derste Vicdan Muhasebesi, 2003

İçimde Kim Var, 2004

Kara Kedinin Gölgesi, 2005

Karbon Kopya, 2007

Bir de Baktım Yoksun, 2009

Kediler Güzel Uyanır, 2011

Aile Çay Bahçesi, 2013

YEKTA KOPAN, 1968'de doğdu. Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. *Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri* adlı kitabı 2002 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karbon Kopya* adlı kitabı 2007 Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne, *Bir de Baktım Yoksun* adlı kitabı da 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne ve 2010 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer bulundu. Çocuk kitabı *Burun* 2009'da yayımlandı. Kitapları çeşitli dillere çevrildi. 2013'te *Aile Çay Bahçesi* adlı romanı yayımlandı.

Anneme.
Hafıza yüktür, birlikte taşımazsak.

İçindekiler

BİRAZ KONUŞABİLİR MİYİZ?

Şarkılar Seni Söyler	15
“Aşkın Ne Olduğunu Bilmiyorsun”	27
Tommiks Gelse Kurtaramaz Bizi.....	41
Öğretmen	49
İki Şiirin Arasında	55

DAHA ÖNCE TANIŞMIŞ MIYDIK?

Bir Sarı Yolculuk	69
Amcamın Yaşama Çabası	77
Daha Önce Tanışmış mıydık?.....	85
Şerbetçi	95
Güneşi Son Olarak Phra Keo'da Gördüm	109
Giriş Cümlesi.....	123

BİRAZ KONUŞABİLİR MİYİZ?

ŞARKILAR SENİ SÖYLER

“Aslında şöyle iki metreliklerden olsaydı daha iyi görürdük,” diyor Atilla.

Ellerini beline koymuş, Mücahit’in teleskopun ayağını bozup bozmadığına bakıyor. Gergin. Satürn’ü yakalamak zor tabii, ayarlaması yirmi dakika sürdü.

“O ne lan?” diyor Mücahit. “İki metrelik teleskop ne oğlum? Bari iki kilometrelik al, ucunu doğrudan yıldızlara daya.”

Mücahit böyle bir adam. Şaka yaparken bile hoyrat. İnsanın hevesini kursağında bırakıyor. Geçen yıl olta sallamaya merak sardığımda bana da demediğini bırakmamıştı. Benden balıkçı olmayacağını biliyordum bilmesine de, heves işte.

“Ulan Mücahit, uçan kuşun kanadını kırmakta üstüne yok,” diyor Atilla. Bıyıklarının ucunu çekiştiriyor. Sınırlendiğinde hep bunu yapar. Mücahit teleskopun üstüne abanmaya devam ederse çekiştirmekle kalmayıp kemirmeye de başlayacak.

Savaş, “Adam haklı, önemli olan boyu değil ki, çapı,” diye atlıyor konuya. Oysa geçen haftaki “boyu mu çapı mı” tartışmasında Savaş boyun daha önemli olduğunu savunan taraftı. Belki de değildi. Yanlış hatırlıyor olabilir-

rim. İki aydır kafam çok karışık. Bu kadarını hatırladığıma şükür.

Tatilciler gidince Gümüşlük bize kalıyor. Yaz boyunca şezlongların egemenliğinde olan ılgın ağacının dibini, dört kişilik rakı masasına ev sahipliği yapıyor bu mevsimde. Arada bir sayımız artıyor. Cuma geceleri Cihat Hoca da geliyor. O geldiğinde ben masanın kısa kenarına, tabureye geçiyorum. Hocanın yeri değişmez ne de olsa. Yeri de değişmez, anlattıkları da. Varsın aynı hikâyeleri, aynı cümlelerle, aynı el kol hareketleriyle bin kere anlatsın. Cihat Hoca'nın bizdeki yeri ayrı. Üstelik aynı hikâyelere aynı kahkahaları atmak da her babayiğidin harcı değil.

Sabah mantara çıkmış Mücahit. İki torba körek toplamış. Tilkişen de koparmış bir demet kadar. Cihat Hoca'nın olduğu gecelerin meşhur iki konusu geliyor aklıma. Bir; mantarın zehirlisi nasıl ayırt edilir? İki; tilkişen yedikten sonra insanın idrarı niye o kadar pis kokar? Bu iki konu mutlaka, Cihat Hoca'nın on yıl önce, bütün jandarma bölüğüne tilkişen yedirmesi ve komutanın koku-dan bayılması hikâyesiyle tamamlanıyor. Sonra gelsin kahkahalar.

Ağustostaki yıldız yağmuru gecesinden beri başımızı göğe çevirmemiştir. “Ben sevmiyorum yıldızlara bakmayı,” diyor Savaş. “İnsana ne kadar küçük olduklarını hatırlatmaktan başka işe yaramıyorlar.”

“Yanlış bir şey demiyorlar ki oğlum. Küçüğüz. Ne farkın var şu kum tanesinden?”

“Bilmek başka şey. Ben kafama kakılmasından hoşlanmıyorum. Bıraksınlar beni, kendi sahilimde bir avuç kumun içinde yok olayım.”

Yıldızların yılmaz savunucusu Atilla, tam felsefeye felsefeye cevap vermeye hazırlanırken Mücahit teleskopa çarpıyor. Oyuncağımızın düşmesiyle fırlıyoruz yerimizden. “Hassiktir!” korusu, Mücahit’e öfkeyle bakıyor.

“Ulan bir kere de hâkim ol şu götüne. Öküz geldin öküz gidicen.”

“Ben o kadar dedim sana, şunun ayağını kuma göm diye. Eğreti duruyordu zaten.”

“Allah senin de, dengenin de...”

Savaş, Mücahit’i omuzlarından çekip masaya oturturken Atilla teleskopun sağına soluna bakıyor. “Aynası, merceği kırıldıysa sıçtık. Gitti güzelim alet.”

“Dur yahu, sakın ol!” diyor Savaş. “Ayarla bir yere doğru da bakalım çalışıyor mu?”

Geçen yıl Avusturyalı bir kadından aldık bu teleskopu. Inge. Altmış yaşlarında. Tarih profesörü. Çok sevmişti buraları, on gün daha kalmak istemiş ama tatil için ayırdığı paranın bittiğini söylemişti. Mücahit, “Bu Avrupalılar hep böyle, ne hesapladıysa o olacak, on günlük pansiyon parasının hesabı mı yapılır be?” deyince kızmıştı Savaş. “Ulan bir kere de dattirilik yapma, kalsın kadıncağыз işte, para olmadan olmaz diyorsan biz aramızda toplar verimiz,” diye azarlamıştı.

Mücahit’in sülalesi “Dattiriler” diye biliniyor. Cimrilikleriyle meşhurlar. Dedesinin dedesi çobanlık yapar, sürüyü önüne kattığında “dah” çekermiş. Köylülerin, “Çoban dah deyince sürü yol alır,” deyişi evrilip çevrilip “Dattiriler”e dönmüş. Kendisine Dattiri dememize kızmıyor da Mücahit, “Dattirilik yapma,” deyince delleniyor.

Sonunda biraz biz verdik, biraz Mücahit indirim yaptı da Inge on gün daha kaldı burada. Giderken de bu teleskopu hediye etti bize. Aramızda teknik konulardan en

iyi anlayan Atilla olduğu için ona teslim etti. Sağını solu-
nu gösterdi, ayar yapmayı öğretti. Ayın yüzeyindeki kra-
terlere bakıyoruz, yıldızları inceliyoruz, bir de denk düş-
tüğünde Satürn'ü yakalıyoruz. "Biraz daha iyi bir teles-
kop olaydı Mars'ı da böyle kırmızı bir leke gibi görmez-
dik, asıl muhteşem olan o," diyor Atilla. Ben onu bunu
bilmem, Satürn'ün çevresindeki halkaya bakmak bana
yetiyor.

Kınlmamış oyuncağımız. Ama Satürn'ü kaçırdık bir
kere. Yeniden ayarlamak zaman alacak belli ki. Hele bu
kafayla.

"Otur," diyorum Atilla'ya, "sonra ayarlarsın. Biraz da-
ha mantar atsana mangala Müco, ben doymadım daha."
Çatalı köpoğluna daldırıyorum. Kimse mezeleri tabağı-
na almıyor. Ortadan yiyoruz her şeyi.

Poyraz sağlam vurdu bugün. Deniz iyi köpürdü. Ha-
san Amca sabah ekmek bırakmaya geldiğinde, "Hele na-
sıl da kuzu var denizde, görüyon mu?" dedi. Aklımıza
damat geldi, gülüştük. Büyük kızı, Aydın'a gelin gitti Ha-
san Amca'nın. Damat denizdeki köpüklere kuzu dendi-
ğini bilmiyor tabii, bu lafı ilk duyduğunda kafasını dağ-
lara çevirmiş, sürü nerede diye bakınmış. "İyi çocuk çıktı
ama," diyor Hasan Amca. "Kıza iyi davransın, bi de Fe-
nerli olsun yeter zaten."

Savaş yoğurtlu süs biberine, Atilla peksimet salatası-
na, Mücahit kabak çiçeğine yumuluyor. Altlıklar mideye
yollanınca kalkıyor kadehler havaya.

"Yarasın!"

Yaramıyor ama. Satürn'ün halkaları ne kadar güzel
ve uzaksa bana, o kadar uzak şundan gelecek fayda. Var-
sın gelmesin, varsın şu yaşında göbeğimi sarkıtmaya de-

vam etsin, varsın yazdan yaza Gümüşlük havasına giren eski dostlar gördüklerinde, “Ne yaptın sen kendine böyle!” desinler. Varsın olsun. Peder beyden miras bana bunun tadı. Diş çıkaran bebeğinin ağzına pamukla rakı damlatan bütün babaların oğulları kadar seviyorum bu boku. O kadar!

Hem artık yapacak daha iyi bir şeyim yok. Sekiz ay öncesine kadar arada bir buluştuğumuz eğlenceli bir dosttu binlik şişe. Şimdiyse her gece dertleşmeden uyuyamadığım sıvılaştırılmış vicdan. Yarasın!

Atilla’yla Savaş gazetecilik günlerinden kalma anılara dalıyorlar yine. Bu anlattıklarını ilk kez duyuyorum. Afganistan’dalar. Haberi Savaş çıkacak, kamera Atilla’da. Bir köyden geçerken cipin tekerine gelen kurşunla yoldan çıkıyorlar. Devrilmelerine çeyrek kala, cipi zorlukla durduruyor Afgan şoför. Bir anda çevrelerini, ellerinde keleşlerle mücahitler sarıyor. Bizimkiler hemen kimliklerini çıkıyorlar. “*Press! Press!*” diye bağırıyor Atilla. Savaş Türkçe konuşuyor. “Müslümanız biz, Müslüman, kardeş, Eshedüenlailaheillallah!” Afgan şoföre bir şeyler diyor mücahitlerin lideri. “Abi inanmıyorlar size, namaz kılsınlar hemen diyorlar,” diye çeviriyor adamcağız panik içinde.

“Ulan hayatımda camiye gitmemişim, beynamazım, ne bok yiyeceğimi bilemedim. Bu Atilla olmasaydı orada sıkarlardı kafamıza, atarlardı yol kenarına,” diyor Savaş.

Atilla bir adım önüne geçmiş Savaş’ın. İmam olmuş hesapta. Bütün namaz dualarını yüksek sesle okuyarak kılmış namazı. Savaş da dudaklarını kıpırdatıp hareketleri taklit ederek uymuş imama.

“O zaman bu zamandır imama uyuyorum abi,” diye gülüyor Savaş. “Şimdi ne yapıyoruz imam efendi?”

“Ne yapacağız oğlum? İçiyoruz. Vur dibine.”

Rakı masalarının en sevmediğim ritüeli bu. Kimse-
nin dibine vurma temposu aynı olmuyor ama biri vuru-
yoruz deyince de ortak olmak gerekiyor. Ağzımdaki dam-
layı yutamadan içiyorum yine. Midem ekşiyor birden.
Bir lokma ekmek atıyorum ağzıma. Büyüyor lokma ağ-
zımda. Mücahit bu yıl işlerin kesat olduğunu bininci kez
anlatmaya başladığında kopuyorum masadan. Üç saate
kadar balığa gidenler geçecek şu yoldan. Köpekler uya-
nıp sağa sola koşturmaya başlayacak. Taze çay kokusu
yüksелеcek kahveden. Gecenin ezberlediğimiz yalnızlı-
ğı, günün tedirgin yalnızlığına bırakacak yerini. Zihnim-
den böyle süslü cümleler geçerken babadan kalma eve
doğru yürüyeceğim. Ağzıma bir mide pastili atıp yenik
düşeceğim uykuya. Rüyamda yine babamı göreceğimi bi-
lerек.

Ne zaman evin verandasında otursam o gün geliyor
aklıma. Hafızamda neden bu kadar yer ettiğini anlama-
dığım o sahne. On yedi yaşımdan beri hiç aklıma gelme-
yen baba oğul konuşması, son iki aydır rahat bırakmıyor
beni.

“Hiç söylemiyorsun, sınav haftayaymış,” diyor ba-
bam. Bu sıcak havada kahverengili sarılı, iri kareli yün
bir gömlek var üstünde. Onun yerine ben terliyorum. “Ab-
lan olmasa haberim olmayacak.”

“Daha on gün önce söyledim, kıcınla dinlemesey-
din,” cümlesi zihnimden ağzıma gidene kadar başkalaşı-
yor. “Özür dilerim baba,” diyorum.

“Mimarlık yazacakmışsın.”

Duvar kâğıdından koca bir parça kopmuş da altın-
daki çirkinlik ortaya çıkmış gibi bakıyor yüzüme.

“Evet,” diyorum. Salondaki pencere çarpıyor aniden,
menteşeler eskimişliklerini hatırlatmak için o ânı bekle-
mişler demek ki. Şöyle bir sola çeviriyorum omzumu.

“Nereden çıktı lan mimarlık? Hani muhasebe okuyacaktın?”

Sadece kaşlarımı kaldırıyorum. Boş boş bakıyorum. Mutfak kapısının önünde öylece duruyoruz. Babamın elinde kapağı açılmamış bira şişesi, benim elimde boş bir tabak. Uzun yıllar sonra tren istasyonunda karşılaşmış iki dosttan farkımız yok. Günlerin ardından mutfak kapısında çarpışmış bir babayla oğlu.

“Senin ne alakan var mimarlıkla? Git adam gibi muhasebe oku da atölyede bir işe yara.”

Yeşil seramik tabaktaki tuz taneciklerine bakıyorum, az önce yediğim salatalığın tadı geliyor ağzıma. Dilimi damağımda gezdiriyorum.

“Dinliyor musun oğlum? Başçavuşun eşeği osuruyor karşında!”

Bir salatalık fazla soysaydım ya da elimdeki kitaba hemen kulak yapacağıma bir bölüm daha okusaydım bu adamla karşılaşmayacaktım. Hayatımın muhasebesini yapmayı öğrenmeliyim.

“Muhasebe okumak istemiyorum ben,” diyorum. “Hem mimarlık iyidir baba.”

“İnadını sikeyim senin!” diyor. Belki de öyle demiyor, ne dediğini dinlemiyorum ki!

“Nereden çıktı oğlum mimarlık? Kim soktu aklına bunu?”

“Gümüşlük’teki evin çirkinliğini gördüğüm andan beri mimar olmayı düşünüyorum ben. Hiçbir şey yapmasam o götüme benzeyen verandayı, tavukların bile mutsuz dolaştığı kümesi değiştirmek için mimar olacağım,” demeden arkamı dönüyorum.

Odama doğru yürürken, “Merak etme baba, sınav bu, ne olacağı belli olmaz, belki hiç kazanamam,” diyorum.

Terliklerini sürüyerek salona giderken kendi kendine mırıldanıyor. Ne dediğini duymuyorum.

Hepsi bu.

Tuhafiye dükkânı kadar karmaşık bir baba oğul ilişkisinden geriye böylesine saçma bir hatıranın kalmış olmasına şaşırmmam gerekiyor aslında.

Mezun olduktan sonra ilk olarak verandayı değiştirme işine soyundum elbette. Ama ne yaparsam yapayım babadan kalma sakilliğin izlerini silemedim. Olmuyor işte, iki tuğla ördürmekle, bir-iki tane gönlüne göre süslemeyle değişmiyor çirkinliğin tarihi. Bazı babalar oğullarına sadece dertlerini miras bırakıyor.

“Ne oldu lan, niye öyle dalıp gittin?” diyor Mücahit.

Gözümü denizden ayırmaya mecalim yok. Ama Atilla’nın Dattiri’ye kaş göz yaptığını hissedebiliyorum. İki aydır böyle. Beni benden koruyacak bir dil geliştirdiler aralarında. Erkek adamın hüznünü yutması gerektiğine inanan arkadaşların gizli dili. Boğaza bir yumru oturduğunda, birer kalkan gibi havaya dikiliyor kadehler. “Hadi, hadi dalıp gitmek yok. Vuralım dibine, yarasın!”

“Vurmayın ulan!” diyorum birden. “Bi rahat bırakın beni!”

Günlerdir bunu dememi bekliyormuş gibi sakın, yüzüme bakıyorlar. Savaş suları tazeliyor. Mücahit iki günlük sakalını sıvazlıyor. Atilla olmayan bir sineği kovalıyor elinin tersiyle.

Bir süre öylece sessiz duruyoruz. Burnumdan soluyorum.

“Babamı toprağa verdiğimin ertesi günü Orhan’ın teknesiyle balığa çıkmıştık, hatırlıyor musun?” diyor Savaş. “Sen gelmemiştin. Açıktan açığa söylemedin ama manasız bulmuştun bunu, biliyorum. Akşamına da dülger ziyafeti çekmiştik hani.”

“Ne dülgerdi ama!” derken bıyıklarını çekiştiriyor Atilla. “Sabaha karşı Bayram’ı uyandırıp türkü söyletmiştik. Cihat Hoca da var mıydı o gece?”

“Yoktu herhalde, hatırlayamadım. Zaten türkü sevmeyiz hoca.”

Konunun dağılmasına izin vermeden devam ediyor Savaş. “O gün teknede ne oldu biliyor musun? Bunlar oltaya asıldı, ben hüngür hüngür ağladım. Bunlar sustu, ben anlattım.”

“Ağladın mı?”

“Tabii ağladım oğlum. Babam ölmüş, ağlamayıp ne yapacağım... Senin de yapacağın o. Ya ağlayacaksın ya anlatacaksın.”

Anlatamam. Anlatacak hiçbir şeyim yok. Mimarlık okumak istediğimi öğrendiğinde yaptığımız tuhaf konuşmadan daha iyi bir anı gelmiyor aklıma. Kulağımdan gitmeyen o kırçilli sesi, her tarafı eprimiş tuhaf hırkaları, bir tanesine bile gülmediğim saçma fıkraları ya da Kırşehir’de geçen çocukluğundan kalma tuhaf hikâyeler. Kalp krizi geçirip yüzükoyun yere kapaklandığında burnu da kırılmış, kan lekesi hâlâ duruyor verandada. Hangisi anlatmaya değer ki?

“Başka adamdı Ömer Amca,” diyor Mücahit. Babamın adını duymak tuhaf geliyor birden. “Benim müdüriyette duvara astığım olta var ya, onu oraya babanın astığını biliyor muydun?”

Mücahit’in “müdüriyet” dediği küçücük odayı, duvarda asılı oltayı düşünüyorum. O oltanın babamla bağı nı bilmiyor olmanın şaşkınlığıyla boş boş bakıyorum. Atilla kalkıp teleskopun yanına giderken, “Kardak zamanıydı değil mi?” diyor. Savaş sessizce başını sallıyor. Arkadaşlarını derdinden korumak isteyen erkekler çetesinin dili değişti sanki. Yıllarca çekmecede gizlenmiş bir hatıra defterinin sayfalarını hep birlikte açar gibiler.

“Kardak zamanı Stelyo diye bir Yunan kalıyordu bu-

rada. Dedeleri buralıymış. Taş gibi de Türkçesi var herifin. Ömer Amca'yla bir muhabbete koyuluyorlar, en az beş saat. Ne mavralar dönüyor, peh! Tam o günlerde çipura meselesi coşmuş durumda. Bizim balıkçılarla karşının balıkçıları arasındaki gerilim ayyuka çıkmış. Çipura dediğin Kardak'a âşık balık, o yüzden herkes kayanın sahibi olmak istiyor."

"Aşk değil oğlum o! Çipura yumurtasını kayalıklara vura vura düşürüyor, Kardak'ın dibindeki yosunlar da balığın acısını alıyor. O yüzden her yıl gelip buraya yumurtluyorlar."

"Bırak şimdi yosunu mosunu. Buradaki herkes bilir çipuranın Kardak'a âşık olduğunu. Neyse, iki tarafın balıkçıları birbirlerine girmiş durumdalar. Orası diyor, Kardak bizim, burası diyor, bok sizin. Bir gece babanla Stelyo vurdular rakının dibine, saatlerce bunu konuştular. Sonunda Ömer Amca üşenmeden eve kadar gitti, iki olta getirdi. Yürü Stelyo, gidiyoruz Kardak'a, el ele çipuraya olta sallıyoruz, dedi. Görsünler balıkçıların dostluğunu, diyor, başka şey demiyor. Stelyo dünden teşne. Aman baba, yapmayın etmeyin, ortam gergin, diyoruz. Dinletemiyoruz. Hani neredeyse anacığına haber yollatacağız, gelip babanı vazgeçirsin diye. Ayılsınlar diye üçer süvari kahve içirdik bunlara ama babanın inadı inat. Baktım işler sarpa sarıyor, Süleyman'ı kenara çekip, tekneye su bas, dedim. Hiç değilse zaman kazanırız, o arada bizim deliler ayılır, diye düşünüyorum."

Atilla bir yandan teleskopu ayarlamaya çalışıyor, bir yandan, "Yaa, yaa!" deyip başını sallıyor.

"Aslında tekne numarasını da yutmazdı da Ömer Amca, o gazetecinin çıkıp Kardak'a bayrak diktiği haberi geldi. Haber iki saat geç gelse krizi babanla Stelyo çıkarmış olacaktı. Kısmet gazeteciyeymiş," diyor Savaş.

"Ne gazetecisi ulan, krizi çipuralar çıkardı. Çipura-

nın Kardak'a aşkı iki kıyıyı birbirine düşürdü işte. Ertesi gün apar topar evine döndü Stelyo. Durum tatsız tabii. Giderken anıdır diye oltasını aldı. Öbür oltayı da baban duvara astı işte. Başka adamdı Ömer Amca."

"Yahu böyle dertlenerek anmayalım rahmetliyi," diyor Atilla masaya dönerken. "Neydi o çok sevdiği şarkı?"

Savaş başlıyor söylemeye. Kadehini sağa sola sallıyor. Mücahit işaretparmağını masaya vurarak tempo tutuyor. Atilla rakısını tazeliyor.

Şarkılar seni söyler, dillerde nağme adın
Aşk gibi, sevda gibi, huysuz ve tatlı kadın

Dönüp denizin karanlığına bakmak istiyorum ama gözlerimi bu üç adamdan ayıramıyorum. Babamın en güzel anılarını, sevdiği şarkıları bilen üç adam. Bana biçilmemiş bir hüznün gömleğiyle şarkı söyleyen üç adam. Ağlamaya başlıyorum.

Şarkı ne zaman bitiyor, biz ne kadar sessiz kalıyoruz... ben ne kadar ağlıyorum, bilmiyorum. Elimin tersiyle gözlerimi ovuşturup kadehimdeki rakıyı dipliyorum.

Kalkıp teleskopa doğru yürüyorum. Yavaşça gözümü yaklaşıtıyorum. Bu gece Satürn'ün çevresindeki halkanın daha belirgin olduğuna eminim.

“AŞKIN NE OLDUĞUNU BİLMİYORSUN”

Kutudaki plakları parmak uçlarıyla ayırarak tararken, “Bu kadar değerli miymiş hayatı?” diyor Hakan. Gözlüğü yine burnunun ucuna doğru kaymış.

Galata Kulesi’nin etrafından dolaşan güneş ışığı, bir yolunu bulup dükkâna sızıyor, kasetlerin, CD’lerin, plakların durduğu kutuların, rafların üstünde oyunlar oynuyor. Ölüm korkusunu bile unutturacak kadar güzel bir gün.

Hakan’ın işaretparmaklarının hızlı hareketine bakıyorum. Balkonda oturup pirinç ayıklayan komşu teyzelerle uzun sürmüş bir meyhane akşamının en rakılı dakikalarında akordu bozuk taksimlerde dolaşan bir kanuni arasında gidip geliyor zihnim.

“Herkesinki kadar,” diyorum. Verdiğim cevabı beğeniyorum.

Beni dinleyip dinlemediğini anlayamıyorum. “Hah!” deyiveriyor sevinçle, aradığı plağı çıkarıyor kutudan. Parmak uçlarıyla zarfından çekiyor, güneş ışığına yatıp önünü arkasını kontrol ediyor. Üflüyor. Tozların uçuştüğünü görüyorum. Sonra siyah göbekli 33’lüğü yavaşça pikaba yerleştiriyor. Ezbere bir hareketle çalıştırıyor aleti. İğne ilk yive değdiği anda, güneş ışıkları sağa sola kaçıyor. Sokaktaki kediler mırıltılarını kesip dinlemeye başlıyor.

“Geçen hafta sipariş etmiştim,” diyor plak kapağını bana uzatırken. “Aklıma hemen sen geldin, Selim buna bayılacak dedim. Boru değil ha, orijinal baskıdır kendileri!”

Mavi fondan fışkıran silüetiyle Sonny Rollins’e bakıyorum. Koyu camlı gözlüğüne rağmen gözlerinin kapalı olduğu belli, şişirmiş yanaklarını, üflüyor saksafonunu. Öyle bir açıyla çekilmiş ki fotoğraf, bedeni uzayıp gidiyor, kökü derinlerde bir ağaç oluyor. 1956 tarihli bir kayıttır. *Saxophone Colossus*. İkinci parçanın adını okuduğum anda bir öfke bulutu asılı kalıyor havada. “You Don’t Know What Love Is”. Bir an küfredip plak kapağını Hakan’ın kafasına atmak istiyorum. Bunun Aslı’nın en sevdiği albüm olduğunu biliyor hayvan.

Kendimi kontrol ediyorum, aldırılmaz bir tavırla, “Kaseti vardı bende bunun,” diyorum. “Süleyman Abi’ye çektirmiştim, bir yerlerde kayboldu gitti.”

“Senden koleksiyoncu olmaz zaten. Ne koleksiyonu, sen kıcındaki dona bile sahip çıkamazsın. Lisede her hafta defter kaybederdin be!”

Hep böyle yapıyor Hakan. Dostluğumuzun ipini elinde tutmak istiyor, silahlarını yerli yersiz kullanıyor: Savruksun, dikkatsizsin, kendini ifade edemiyorsun!

Böyleyim ben, kendini ifade edemeyen biriyim. Hep böyleydim.

Konuşmayı sevmiyorum. Zaten ilkokula başlayana kadar kekelemişim. Annem pek dertlenirmiş bu duruma. Doktor doktor gezdirmiş beni. Dudaklarımızı dışa büküp karşılıklı “bırrr” sesi çıkardığımız sarı saçlı doktoru hayal meyal hatırlıyorum. Dizindeki yara izi naylon çorabının altından belli oluyordu. Yüzümü okşamıştı, yumuşacıktı elleri.

Bir keresinde de sıcak, çok sıcak bir yaz günü, gülsu-

yu kokan bir eve gitmiştik. Çenesinde hamamböceğine benzeyen kıllı beniyle, eli nasırlı, yaşlı bir kadın vardı. “Sakin kıpırdama oğlum,” demişti annem, halının üstüne oturtmuştu beni. Kadın çizgili bir çarşaf örtmüştü başımın üstüne. Ekşi kokuyordu. “Sakin kıpırdama!” dediği anda pat sesiyle sıçramıştım yerimden, çok korkmuştum. Annemin tiz çığlığıyla hamamböcekli kadının, “Allah!” diye bağırması birbirine karışmıştı. Gözümü kırptırmıştım. Sonra çarşafı başımdan çekip kara bir kaşıktan üç yudum su içirmişti annem, bir de yüzümü yıkamıştı galiba. Tam hatırlayamıyorum, titriyordum.

Babam bağırmişti o akşam anneme. “Ulan bunca yıl bu saçmalıklara karşı mücadele vermedim mi ben, nereden çıktı hacı hoca işleri, delirtecek misin sen beni kadın!” demişti dişlerini sıkarak. Annem de, “Sen inanmazsan inanma, gözlerimle gördüm diyorum, kum gibi eridi kurşun, içinden yılan dilleri fişkırdı, nazar var çocukta işte!” diye ağlamıştı. Nazar vardı bende. “Nazarınızı da kurşununuzu da sikeyim,” deyip yumruğunu masaya vurmuştu babam. Rakı kadehi zıplamıştı. Hoşuma gitmişti küfretmesi. Başımı önüme eğip gülmüştüm.

İlkokulda, hem de daha okulun ilk ayında geçmişti kekelemem. Sadece konuşmaya “b” ya da “p” harfiyle başlamam gerektiğinde, bir an, kısacık bir an durup dudaklarımı birbirinden ayırmaya çalışıyordum o kadar. Beynimdeki çevirmen o yaşlarımda da imdadıma yetişiyordu neyse ki, başka harflerle başlayan kelimelere yönlendiriyordu beni. “Pazartesi görüşürüz,” yerine, “Hafta başında görüşürüz,” diyordum. “Buraya gelsene,” ânında, “Yanıma gelsene,” oluyordu.

Bir tek baba yerine ne diyeceğimi bilemiyordum. “Baba” derken hep kekeliyordum.

Böyleydin işte, az konuşan, konuşurken kendi içindeki engelleri aşamayan biriydim. Çocukluğumda da,

Hakan'la dostluğumuzun başladığı lise yıllarında da böyleydin. Hâlâ böyleyim. Artık kekelemiyorum. En azından konuşurken.

“Ne konuştunuz peki?” diyor Hakan. Her yeni sipariş geldiğinde kutularını, raflarını yeniden düzenliyor. Yorulmuyor.

“Daha bir şey konuşmadık. Havadan sudan. Azıcık oturup kalktım zaten.”

“Nasıl olacak bu iş?”

“Haftada üç gün buluşmak istiyor. Pazartesi, çarşamba, cuma. Buluşma saatini de bana bıraktı, ben nasıl olsa bütün gün boşum, dedi. Yayınevindeki durumlara göre bir program yapacağım. Tabii işi kabul edersem.”

“Ne demek işi kabul edersem? Lokum gibi iş oğlum. Tam hap yap, para kap durumu.”

“O kadar basit değil. Bir de sonrasını düşün. Parayla biyografi yazan adam konumuna düşeceğim.”

“Ne var bunda? Hem her yerde haber olur bu kitap.” İşaretparmağıyla başparmağının arasına harfleri dizip boşluğa manşet atıyor Hakan. “Türkan Sönmez! Sıradan Bir Kadının Benzersiz Yaşamöyküsü!”

“O kadar basit değil,” diyorum yeniden. Başka bir söz gelmiyor aklıma.

“Bir çıksın bu kitap, millet kapıda sıra olur, herkes senden böyle bir kitap ister, sen de her gelene fiyat yükseltirsin,” diyor Hakan. Birden durup kaşlarını çatıyor, son anda aklına bir şey gelmiş gibi. “Sahi, bu kadın ne kadar verecek?”

Küfretmek istiyorum. Baba mirası küfürlerden birini patlatmanın tam sırası. Hakan'ın paragözlüğüne, duygusuzluğuna değil kendime sallayacağım. Yutkunuyorum. Yüzümün ekşiliği Hakan'ın konuyu değiştirmesine neden oluyor.

“Şu kutuları kolonun oraya çeksene!”

Hep böyle yapıyor. Beni çalıştırmaktan zevk alıyor. Yarın aynı kutuları tekrar şimdiki yerlerine çekeceğimi bilerek başlıyorum taşımaya. “İşi kabul edersem şu sendeki küçük teybi almam gerekiyor,” diyorum ıkınarak. “Çalışıyor değil mi?”

“Madem bu iş ses kaydıyla oluyor, sen niye gidiyorsun?”

Sonny Rollins saksafonunu üflemeye devam ediyor. Davulda Max Roach var. Zihnimden caz müzisyenlerinin isimleri geçiyor. Bütün bunları Aslı öğretmişti bana. “Bak,” derdi, “şu arkadaki bası duyuyor musun?” Boyunlarımızı ileri uzatır, başlarımızı hafifçe yana yatırıp sesleri yakalamaya çalışırdık birlikte. Birlikte. Aslı bizim evin caz uzmanıydı.

Derin bir nefes alıyorum. Aslı’nın -di’li geçmiş zaman olması içimi acıtıyor.

Eski 45’liklerle dolu kutuyu kolonun yanındaki boşluğa sığdırmaya çalışırken parmaklarımdan eklem yerleri kesiliyor. Hakan daha yüksek perdeden devam ediyor. “Haksız mıyım oğlum? Kadın otursun, koysun teybi karşısına, anlatsın hayatını, sen de otur evinde yaz, olsun bitsin.”

“Olmazmış öyle. Sen yönlendir beni, dedi. Sorular soracaktım, anlattıklarının arasında bağlantılar bulacaktım falan filan. Yani aslında kadın önce uzun uzun sohbet etmek istiyor.”

“Bu durumda iki katı para alman lazım. Yok sen yönlendir, yok sohbet edelim. Ne bu be? Kadının biyografisini mi yazacaksın terapi mi yapacaksın?”

Kutu taşımayı sevmiyorum. Omuzlarımı sağa sola çeviriyorum, “Birer sigara içelim mi?” derken.

Dükkânın önündeyiz. Hakan başıyla işaret edip bi-

raz sola yönlendiriyor beni. Kenara kayıyoruz. Vitrin camındaki “FİL PLAK – Hakan Şenol” yazısının kapanmasını sevmiyor. Çakmak elden ele geçiyor. Yasak başlamadan önce de dükkânda sigara içirmezdi Hakan. “Zaten toz yeterince ağzına sığıyor aletlerin, bir de sigara pisliğine gerek yok,” derdi. Hem ikimiz de, lise yıllarından beri sigara içmeyi bir olay haline getirmeyi, törenselleştirmeyi seviyoruz.

İlk birkaç nefes sessiz üfleniyor. Gözlerimizi kısıp göğe bakıyoruz. Güneş yüzümüzü ısıtıyor. “Limonata söyleyeyim mi büfeden?” diyor Hakan.

İstemiyorum. Ülser fena azdı son günlerde, su dışında ne içsem yemek borumda delirten bir yanma başlıyor.

En kısa zamanda Nermin Hanım’a uğramalıyım. Aslı bayılırdı Nermin Hanım’la laflamaya. Ben sevmezdim önceleri, her gidişimizde vitamin satmaya çalışırdı. “Hepsi aynı bu eczacıların, firmalardan avanta alıyor, o yüzden ısrar ediyorlar bu kadar,” derdim. Kızardı Aslı. Her şeyin altında bir çapanoğlu aradığımı söylerdi. “Nermin Hanım onlardan değil,” derdi, “sadece bitkisel şeyler satıyor, hem üstünde bu damga olmayanları sakın almayın, dedi, bu damga varsa testler tammış.” O kadar içtenlikle inanırdı ki sağ elinin üstünde doğum lekesi olan eczacımıza, ben de teslim olurdum hemen. “Ne varsa verin Nermin Hanım. Uykusuzluk, hazımsızlık, kansızlık, dikkat bozukluğu, sindirim sorunları, tansiyon, kolesterol, baş ağrısı için ne varsa verin. Doyamıyorum testleri yapılmış, damgalı bitkisel ilaçlara. Verin, hepsini içeyim. Aslı sizi bir seviyorsa ben bin seveyim. Canım karım mutlu olsun diye yürüyen bir ecza dolabına döneyim. Kendi ölümüm pahasına hastalıkları öldüreyim. Geber düşün. Allah belanı versin!”

Bir kız yanaşıyor vitrine. Kısa bir kot etek giymiş, pembe tişörtünün alaca bulaca deseni göz alıyor. Siyah göz kalemini kaşına doğru uzatmış, farklı olduğunu göstermek istiyor belli ki. Hakan kızın gözlerini takip ediyor, hangi plağa baktığını anlamak istiyor, biliyorum. İnsanları müzik seçimlerine göre değerlendiriyor. "Miles' tan bir parça bile dinlememiş insanla ne konuşayım ki?" diyor. "Dinlemedim ama öğrenmek istiyorum, derse o başka!" Ben kızın bacaklarına bakıyorum. İnce, pürüzsüz, ürkek, umutlu.

Türkan Sönmez'in bacakları geliyor aklıma. "Şöyle ayaklarımı altına alıp otursam ayıp olmaz değil mi Selimciğim," dedi daha ilk buluşmamızda. Bol elbisesinin eteklerini savurup ayaklarını bir hamlede oturduğu kanepeye çekiverdi. O yaşta bir kadının o kadar güzel, genç ayaklarının olmasına şaşırdım. Utandım sonra kendimden. Hızla utanç kırmızısına bürünen bir neslin çocuğuyum ben Türkan Hanım. Aklımdan geçenler anlaşılsın diye boş boş bakarım.

Telefonda, "Sakıncası yoksa evimde buluşalım, daha rahat konuşuruz," dediğinde ellerim terlemişti. Hiç sevmem tanımadığım insanların evine gitmeyi. Neşeli, kendinden emin bir sesle, "Korkmayın uzakta değilim, Nişantaşı'ndayım," demişti.

O gün öğleden sonra gittim Türkan Sönmez'in evine. Kapıyı çalar çalmaz açtı. Bekletmedi. "Sanki daha önce de geldim bu eve," diye düşündüm içeri girdiğim anda. Çok neşeliydi Türkan Hanım, konuşup duruyordu. Daha ilk buluşmada farklı bir insan olduğunu göstermek istiyor gibiydi. Yemek masasının üstüne yaydığı bulut fotoğraflarına baktık birlikte. Çoğu renkli.

"Sadece bir kere yakalayabilmiş gökkuşağını, onu da, nedendir bilmem, siyah beyaz basmış," dedi. Türkan

Hanım'ın oğlu, her hafta sonu alır makinesini, bulut fotoğrafları çekmeye gidermiş. "Daha bir sürü var ama en sevdiklerimi paylaşmak istedim seninle," derken sağım-
dan soluma geçti. Bir anda kokusu doldu burnuma; tar-
çınlı bir koku, keskin. Mavi şalının rüzgârı çoğalttı koku-
sunu. Derin göğüs dekoltesi olan bol bir elbise vardı üs-
tünde. Telefondakinden daha karanlıktı sesi, hafif hırıltı-
lı. Ellerine baktım. İnce yüzüksüz parmaklar, kırmızı oje-
ler. Yaşına göre çok genç buldum ellerini, kırıksık yok.

Oğlunun fotoğrafçılık macerasını anlatırken tam kar-
şımızdaki büfenin aynasında saçını düzeltti. Önceleri ağaç,
çiçek, sokak kedisi fotoğrafları çekiyormuş. "Ama zaman-
la bulutlarla özel bir ilişkiye girdi," dedi. Ben o anda bu
sözünü, kafamın içindeki çok dilli çevirmen aracılığıyla
"bulutlara kafayı takmış"a çevirdim. Kafayı takmış.

Duyduğum her şeye başka bir anlam vermekten
vazgeçemiyorum. Dil böyle işte, ehlileştirilemeyen bir
hayvan.

"Ben de uğraştım bir ara fotoğrafçılıkla," dedim. El-
lerini iki yana açıp abartılı bir sevinçle karşıladı bu sözü-
mü. "Ah, ne güzel tesadüf!" Yalandı oysa. Hiç anlamam
fotoğrafçılıktan. Hatta fotoğraf çekmekten de çektir-
mekten de nefret ederim. Zaten Aslı giderken fotoğraf
makinesini de yanında götürdü.

Aslı'yı hatırlamak kendime getiriyor beni. Kot etek-
li kız uzaklaşırken dükkândan yükselen ses sokağa taşı-
yor, Sonny Rollins bir sonraki parçaya geçiyor.

"Nasıl bir kadın peki?" diyor Hakan.

Boş gözlerle bakıyorum.

"Şu Türkan Hanım diyorum, nasıl bir kadın?" diye
üsteliyor.

"Bilmem. Daha çok oğlunu anlattı. Üç yıl önce bir
trafik kazasında ölmüş."

“Ha, şimdi anlaşıldı. Ondan sonra kafayı takmıştır bu konuya. Allah bilir oğluyla arası kötüydü, sorunları vardı. Öbür tarafa gitmeden vicdanını rahatlatmak istiyor.”

Bir şeyler daha diyor ama dinlemiyorum. Neden “kafayı takmış” dediğini düşünüyorum.

“Hiçbir şeye kafayı takmayacaksın,” derdi babam, “sorgulayacaksın, araştıracaksın ama kafayı takmayacaksın. Mücadele edemezsin yoksa, hep yenik düşersin.”

“Niye senin yazmanı istiyor?” diyor Hakan. “Neden bir başkası değil de sen?”

“İstiyor işte. Betül’e sor, işi o ayarladı.”

“Nereden tanıyormuş bu kadını?”

“Geçen ay bir sergi açılışında tanışmışlar. Ayaküstü sohbet etmişler. Kadın bayılmış buna. Sohbet uzadıkça uzamış, konu buraya kadar gelmiş. Türkan Hanım, hayatımı yazdırmak istiyorum, deyince aklına ben gelmişim. Yazmakla ilgili ne olsa benim adımla verir zaten. Kadın benim adımla duyunca...”

Duruyorum. Sigaranın filtresini ısıriyorum. Yan gözle Hakan’a bakıyorum, o da aynı şeyi yapıyor. Bir anda hayattan intikam almaya karar veriyorum.

“... adımla duyunca heyecanlanmış. *Beyaz Kargaların Sessizliği*’ni okumuş meğer, çok sevmiş.”

“Siktir git! Ciddi misin? O kitabı bir tek ben okudum sanıyordum. Başka kurbanlar da varmış demek ki!”

Yayımlanmış tek romanımdan ne zaman söz açılrsa aynı şeyi yapıyor Hakan. Kitabın hepimizin bildiği başarısızlığını hatırlatmaya çalışıyor. Susuyorum. Sessizliğim, kitabımın Türkan Sönmez tarafından beğenildiği yalanını bir gerçeğe dönüştürüyor. Oysa haberi bile yokmuş romanımdan. Betül, “Bir yazar arkadaşım var, Selim İyigün, o bu işin üstesinden gelebilir,” dediğinde, heyecanla, soyadımı duyan herkesin sorduğu o soruyu sormuş. “Yusuf İyigün’le bir akrabalığı var mı bu arkadaşının?”

Evet Türkan Hanım; ben, üç ay önce kırk yaşına basmış olan başarısız yazar-çalışkan çevirmen Selim İyigün, ünlü yazar-sevilen insan-bir kuşağın temsilcilerinden-rahmetli Yusuf İyigün'ün oğluyum. Allah vergisi tek bir yeteneğim var, yabancı dillere olan yatkınlığım. Bildiğim her dilde kitap okurum. Bildiğim her dilde müzik dinlerim. Bildiğim her dilde mutsuzum. Soyadımdan başka sermayemin olmadığını biliyorum. Karım terk edene kadar harika olduğunu sandığım evliliğimi özlüyorum. Böyleyim ben.

“Bak, gördün mü, kitabını beğenenler de varmış,” diyor Hakan, sigarasını vitrinin köşesindeki ayaklı kül tablasında söndürürken. “Ben hep ne derim, her malın bir alıcısı vardır. Herhalde kitapta o yaşlı kadını anlattığın bölümlerden etkilendi. Aslında iyiydi oralar. Hani bir şey sahnesi vardı ya, kadın eskiciye gidiyor falan. Fena değildi o bölüm.”

Kitabımı düşünüyorum. Evliliğimin ilk iki yılında gecelerimi yatağımdan çalan kitabı. Sabaha karşı Aslı'nın kucağından yastığımı çekip girerdim yatağa. Yarı uykulu, bir şeyler mırıldanırdı. Ne dediğini anlamaz, kendimce hesap verirdim, “İyi çalıştım bu gece,” diye. Ertesi gece yazmaya oturduğumda nefret edeceğim, öfkeyle sileceğim bir paragraf uğruna onu yalnız bıraktığımı söyleyemezdim bir türlü.

Yaşlı kadının eskiciye gittiği sahneyi hatırlamaya çalışıyorum. Sigaramı söndürürken aklıma geliyor. Antikacı. En yakın arkadaşımın hafızasında eskici diye yer eden bir antikacı sahnesi yazdığım için kendimden iğreniyorum.

İçeri girerken coşkuyla konuşuyor Hakan. “Desene, kadın tamamen senin üslubunda yazılmış bir kitaba dönüştürmek istiyor hayatını. İyiymiş vallahi.”

“İyi,” diyorum.

“Ne zaman başlıyorsunuz peki?”

Sinirleniyorum. “Kıçınla mı dinliyorsun be? Daha kabul etmedim ki! Bugün arayıp kararımı bildireceğim.”

“Ulan bunda kabul edilmeyecek ne var? Kibirli pezevenk! Talih kuşu başına konmuş, farkında değilsin. Belki ki kadın kesenin ağzını açacak. Otur yaz işte. Yeter bunalım takıldığın.”

Plak çoktan bitmiş. Kolonlardan bir hışırtı yayılıyor dükkâna.

“Bak Selim,” diye söze giriyor Hakan, o hışırtıdan daha çirkin bir ses tonuyla, “eğer Aslı yüzünden böyle yapıyorsan yapma. Yeter artık! Unut o konuyu. Bitti gitti. Şu koca dünyada terk edilen tek erkek sen değilsin. Ulan ayrıca haksız mıydı kız, sanki sen de...”

Yarım kalıyor sözü. Fırtınaya karşı yürür gibi kısılıyor gözlerim. Midemden bir bulamaç yükseliyor ağzıma doğru. Yumruğumu sıkıyorum. Bir ayna olsa karşımda, çakacağım bir tane zavallı yüzüme. Yirmi beş yılın dostluğuyla, alıcısını bekleyen iki kadersiz antika gibi duruyoruz öylece.

Bir sigara yerleştiriyor dudaklarının arasına Hakan. Yakıyor sonra. Dükkânda, plakların arasında. Sonny Rollins’i pikaptan alıp kılıfına yerleştiriyor. Hiçbir şey demeden çıkıyorum.

Sizde dostun acı sözüne karşı bir ilaç var mı Nermin Hanım?

Karaköy’e inmeye karar veriyorum. Kalabalık bir turist grubunu geçmeye çalışıyorum. Bildiğim bir dilde konuşuyorlar ama ne dediklerini anlamıyorum. Bir yanım eksiliyor.

Daha önce de eksilmiştım, eminim bundan. Arada oluyor böyle, bu ânı daha önce yaşamıştım duygusundan

farklı, daha rahatsız edici bir düşünce gelip çörekleniyor zihnimin orta yerine. Tamamlanmamış bir ânın gerisini yaşıyorum. Yarıya prova edilmiş bir oyunun final sahnesinde buluyorum kendimi. Bu dekoru tanıyorum, kaç adım attığımda nereye varacağımı biliyorum. Diğer oyuncular, yüzlerindeki makyaj farklılaşmış olsa da tanıdık. Nasıl bir karakteri oynadığımı da üç aşağı beş yukarı hatırlıyorum, hem zaten kahramanlarda bile o kadar karakter değişikliği olur. Repliklerimi bilmiyorum ama dert değil, birileri sufle verir. Fısıldamasalar ne dert, ilk sahnelerin ezberlenmiş replikleriyle finali de yaparım herhalde. Yönetmen, sahnenin hemen önündeki koltuklardan birinde oturuyor, ışık gözlerimi almasa göreceğim. Kırmızısı siyaha dönmüş kirli kırık koltuklardan hırıltılı bir nefes yükseliyor. Provasını yaptığımız bölümle oynamakta olduğumuz bölüm arasında neler yaşandığını merak edince dikkatim dağılıyor, sendeliyorum. Ezberimi unutuyorum.

Saatime bakıyorum, Yayinevine gitmeliyim, öğle yemeği diye kaçmıştım. Çeviriden gelmiş iki kitabın redaksiyonuyla boğuşuyorum. Yaz sonuna bitirmem gereken bir de polisiye çevirisi var. Kanadalı bir yazarın kitabı, iki ay boyunca çok satanlar listesindeymiş, film hakları alınmış falan. Kafasını nelere takıyordur Kanadalı çok satan yazar? Türkan Hanım'ın oğlu neden kafayı bulutlara takmıştı acaba? Aslı'yı o kadar üzmeseydim gitmeyi takarmıydı kafasına?

Ne çok gelirdik buralara Aslı'yla. Geç saatlere kadar çalıştığım gecelerin sabahında, hâlâ uykulu olmama aldırmadan, "Kalk bakalım uykucu," derdi, "fotoğraf çekmeye gideceğiz." Boynunda fotoğraf makineleriyle sağa sola nişan almış bir insan topluluğunun içinden sıyrılıp ara sokaklara daldık. Önüne gelen her şeyin fotoğrafını

çekmezdi Aslı. “Doğru kareyi bekliyorum,” derdi. Sonra aniden bir şey görürdü; bir kapı tokmağı, bir elektrik direği, kırık bir kaldırım taşı, benim görmediğim bir şey. Bir dizini yere koyup çömelirdi. Ağlayan bir çocuğun saçlarını okşarcasına şefkatle basardı deklanşöre. Onu seyredirdim. Bilirdim ki bu dünyada güzel olan ne varsa, o diz çöktüğünde başını eğiyor.

Güneşi gören, sokağa fırlamış. Karaköy Limanı ana baba günü. Balık ekmekçiye bakıyorum. Soğansız yemenin anlamı olmuyor, soğan koydurunca da midem kaynıyor. Hiç iyi değilim Nermin Hanım, bitkisel cennetinizden kovun beni. Muslukları hep açık bıraktığım için terlikle popomu kızartın, arkadaşımın resim defterini yırttığım için kulağımı çekin, mahallede kavgaya tutuştuğum için, “Senden adam olmaz eşşoğlueşsek,” deyin, iki kelimeyi bir araya getiremeyip kekeleyişim için arkamdan gülün, *Beyaz Kargaların Sessizliği*’ni yazdığım için yaşayan yaşamayan bütün okurların lanetiyle mühürleyin zihnimi, karımı üzdüğüm için karnımı deşin, uykusuz gecelerde sertleşen sikimden tavana asın beni, “Babana layık olamadın,” diye sineklikle vurun sağıma soluma. Beni kafanıza takın.

Bir an başım dönüyor. Az ilerideki banka zar zor yetiştiriyorum. Yığılıp kalıyorum. Terliyorum. Ağzımın içi kupkuru. Biliyorum, şimdi kolum uyuşmaya başlayacak, göğsüme bir ağrı oturacak, kalp krizi geçirip öleceğim. Burada, Karaköy’de, bu kalabalığın içinde. Aslı’ya Hakan haber verecek. Çok üzülecek karım, eski karım, gece boyunca fotoğraflarımıza bakıp içecek, “Neden beni bırakıp gittin!” diyecek. İsyan edecek sonra. “O kalabalıkta bir kişi bile yardım etmemiş mi?” diye bağırarak duvarları yumruklayacak.

Bu kalabalıkta. Burada. Karaköy’de. Bu saatte. Boş

bir bank bulmak. Gülüyorum halime. Hayatımın bütün karanlık saatleri gözümün önünde güneşlenirken ferahlıyorum birden.

Hayatta boş bir bank bulmaktan daha güzel ne var ki?

O anda karanımı veriyorum. Telefonumu çıkarıp Türkan Hanım'ı arıyorum.

TOMMIKS GELSE KURTARAMAZ BİZİ

“Çok para istiyor oğlum, gebersek bulamayız!” diyor Fethi.

Fethi hep böyle konuşuyor. Babası da. Ne zaman maç ederken görse bizi, çakıyor Fethi’nin kafasına bir tane, basıyor küfrü. Hem zaten ayakkabılarının da arkasına basıyor. Babam sinir oluyor ayakkabılarının arkasına basanlara. “Köylü bunlar, baksana sanki tarlada yürüyorlar, ellerinden gelse apartman bahçesinde koyun otlatırlar,” diyor anneme. Ayakkabılarımı giyerken çekecek kullanmazsam bana da kızıyor. “Oğlum kaç kere dedim şunu kullan diye, bak hep kırıyorsun ayakkaplarının fontlarını, vallahi bir daha sana yenisini almayacağım, Murat’ın eskileriyle gidersin okula,” diyor. Babamın ayakkap, annemin de çabık demesine sinir oluyorum. Bir de tençere diyemiyor annem, tençere diyor.

Bir keresinde de sigara içmişti Fethi. Bahadırların kömürlüğünde. Manavın yanındaki inşaattan topladığımız eğri çivileri düzeltiyorduk, taşla vura vura. Fethi birden çorabının lastiğinden eğri büğrü bir sigara çıkarttı. “Kibrit var mı lan?” dedi Bahadır’a. İkimizde de vardı. Kibrit taşımayı seviyoruz biz. Arada kâğıt falan yakıyoruz. Hatta bir keresinde Bahadır, bir sinek yakalayıp ka-

natlarını yakmaya kalkmıştı, ben sevmem öyle şeyleri. Ben en çok kibritleri bombalamayı seviyorum. İki tane kibrit çöpünü kutunun kenarına sıkıştırıyoruz, Fethi, “Boynuzları taktık yine,” diyor. Onları tutuşturup bekliyoruz. Yanıyor, yanıyor... ellerimizle rüzgârı kesiyoruz o arada... yanıyor, yanıyor... Sonra, coss! Bir anda kutudaki bütün kibritler tutuşuyor. “Bombaaa!” diye bağıırıyoruz, eğleniyoruz işte.

“Sigara mı içicen lan?” demişti Bahadır.

“İçiyorum arada zaten. Abim de biliyo oğlum, bunu da o verdi bana!”

Yalan söylüyordu, abisi sigara falan vermezdi Fethi’ye. Çok korkardı zaten Hidayet Abi’den. Babasının paketinden yürütmüştü herhalde. Bahadır çekmişti iki fırt, ben elimi sürmemiştim. İşin ucunda anneme yakalanmak var.

“Bak, baban içiyor diye özenmeye kalkma, kemiklerini kırarım vallahi! Bu burun var ya bu burun, sabah içsen akşama alırım kokusunu. Sakın ha! Zaten babandan çekiyorum, bütün gece hor hor, makinenin merdanesi gibi, bir de sen çıkma başıma, gebertirim!”

Öyle işte, annemin burnu acayip koku alıyor. “Arap sabunu kokmayan eve ev demem ben,” diyor. Şeniz Teyze pasaklının tekiymiş, sade suya paspas yapıyormuş sadece. Ama Şeniz Teyze’nin çok yumuşak elleri var, hem ojeli falan.

Ağzını büzüp sigaranın dumanından halkalar yapmaya çalışmıştı Fethi. “Abim halkanın içinden halka geçiriy oğlum,” demişti. Hidayet Abi ciltçide çalışıyor. Dünyanın en önemli kitaplarını ciltliyorlarmış orada. Hatta bir keresinde Tarık Akan kitaplarını getirip, “Buradaki en iyi usta sensin Hidayet,” demiş, “başkası elleme-sin benim kitapları, külahları değışiriz.” Bir de sırtına

vurmuş, pat diye. Bence Fethi yalan söylüyor. Tarık Akan, külahları değışiriz falan demez.

Babam Tarık Akan'ı sevmiyor. "Sana mı kaldı solculuk?" diyor. Annem, "Ne güzel, ne yakışıklı oğlandı, hiç oluyor mu şimdi böyle saç sakal?" deyince sinirleniyor babam. "Ne yakışıklısı be, gök gözlü bir kere! Neriman kapat o gazeteyi, sinirimi bozma benim. İçine düşecek-sin herifin!" diye bağıyor.

Annem, ne zaman babamdan azar işitse yeğinin eteklerini çekiştire çekiştire beni mutfağa ittiriyor. "Sen ne duruyorsun hâlâ burada? Sabahtan beri ödevlere el sürülmedi. Hadi bakayım, çabık! Çabık!"

Ödevlerimi mutfak masasında yapıyorum hep. "Gözümün önünde olunca kaytaramazsın, bıktım senin tembelliğinden, ödevler burada yapılacak!" diyor annem. Evin en büyük yeri mutfak. Televizyon odasının iki katı. Babam mutfağın kapısını açık unuttuğumuzda çok sinirleniyor. "On ton kömür atsak sobaya yetmez böyle yaparsanız," diyor. Ev o yüzden ısınmıyormuş.

Babam haklı. Kışın ev hep soğuk oluyor. Sobanın yanı iyi de, evin geri kalanı buz gibi. Ayaklarım çok üşüyor diye an'anem sarı lacivert patik ördü geçen kış. Postayla yolladı.

Annem Bandırma yazdırdı, "Bir teşekkür et anneannene, bak sana Fenerli patik yollamış," dedi. Ama konuşmadık o gece an'anemle, telefon bağlanana kadar uyumuşum ben.

"Kaç lira istiyor ki?" diyorum Fethi'ye. "An'anem para yollayacak, geçen bayram harçlığını sonra vericem demişti."

"Harçlıkla falan olmaz oğlum. Zaten sen böyle üstüne düşersen acayip zam yapar."

Zam çok fena bir şey. Babam her sabah, "Allah bela-

larını versin, yine zam yapmışlar şerefsizler!” diyor. Sınırle atıyor gazeteyi yere. “Düzgün koysana şunu,” diyor annem, yerden kaldırıp katlıyor. Ona kalsa boş yere para veriyoruz bu kâğıt parçalarına, zaten hep insanın içini karartan haberler veriyorlar. “Bir zevkim var şu yalan dünyada, ona da karışma kadın,” diyor babam. Annem, yeğinin eteklerini çekiştiriyor. Öyle işte, dünya yalan.

“Zam yaparsa mahvoluruz oğlum,” diyorum. “Hiç alamayız.”

“Ben de onu diyorum ya salak!”

“Doğru konuş!”

Susup tuğlaların arasında közlenen patatesleri seyrederiz.

Arada bir Fethilerin arka bahçede patates közleme yapıyoruz. Bir çukur kazıp çevresine yan arsadaki inşaat-tan yürüttüğümüz tuğlaları diziyoruz. At içine çerçöpü, kıymık parçalarını, bas kibriti, işte sana en güzelinden fırın. Patates közlediğimiz günler hep karnım ağrıyor. Pişene kadar iki büküm beklemekten herhalde.

“Bahadır’da da yok muymuş para?”

“Cık!”

“Değiştokuş yapsak, evde süper kılıcım var...”

“Ya kaç kere diyecem, değiştokuş yapmam, para isterim diyo!”

“Alamıycaz o zaman.”

“Zaten gördüm ben bi kere, öyle yeni falan değil, eski püskü bi şey!”

Bence doğru söylüyor Fethi. Bir keresinde de sürüyle sayfası yırtık bir *Tommiks* cildini kakalamıştı bize. Hem de “Dünya Arabaları” serimizin en güzel parçaları karşılığında. Cillop gibi spor arabaları kapmıştı. Ben o kırmızı yarış arabasını bulana kadar kaç sakız çiğnemiştım oysa.

“Oğlum önce okur, sonra da fırının arkasındaki adama satarız *Tommiks*’i. O paralarla bir kutu dünya arabaları sakızı alırız,” demişti Fethi.

Bir sürü sayfası eksikti *Tommiks*’in, satamadık. Bir sayfanın sonunda tam Konyakçı fıçıya düşecek, komiklik olacak, bir bakıyorsun karşı sayfada Yüzbaşı Tom pis Kızılderilinin tekini haklamış. Arada ne oldu peki? Yandı bitti kül oldu!

“Almayalım oğlum bu heriften bir şey. Zaten abim görürse mahveder beni.”

“Neden?”

“Oğlum bir sürü pis şey yapıyormuş o herif!”

“Nasıl yani?”

“Pis işte oğlum. Kızlara pandik atıyo, dedi abim.”

“Pandik ne ki?”

“Pis bi şey, kızlara şey gibi işte... Hamile falan kalıyorlar ya sonra...”

“Oha!”

“Öyle işte...”

“Ama kızın hamile kalması için şey yapmak lazım... Beraber banyoya gireceksin... Çırılçıplak!”

“Hadi lan! Abimden iyi mi bilcen sen? Hem kim dedi ki onu sana?”

“Söylemem.”

“Söyle yoksa evden patates yürüttüğünü derim anene.”

“Ama kimseye yumurtlamıycan.”

“Yemin billah.”

“Betül dedi.”

“Çüş! Kız mı dedi hem de?”

“Dedi işte oğlum.”

“Hayriye Teyze duysa var ya kulaklarından tavana asar Betül’ü.”

“Bak, yemin ettin ha! Birine söylersen çarpılırsın vallahi! Topal olursun!”

“Ne söyliycem lan... Betül’e bak bee! Şeyini de gösterdi mi sana?”

“Girişicem şimdi ha! Yeter be! Şu sopayı getir de patatesleri çıkaralım.”

Bazen patateslerin kabukları yanık yanık oluyor ama içleri pişmiyor. Ktır ktır yiyoruz yine de. Bir kere-sinde de Bahadır evden sucuk getirdiydi. Bir dalın ucuna takıp ateşe tuttuyduk sucuk parçalarını. Kovboylar gibi. Onlar da hep böyle ateşin başında yemek yiyor. Zaten evleri falan olmuyor genelde. Yayıyorlar battaniyeyi yere, mışıl mışıl uyuyorlar. Ama biri nöbet tutuyor hep. Çünkü Kızılderililer hiç ses çıkarmadan yaklaşıp kafa derile-rini yüzüyorlar. Ethem Abi’ye kalsa bunların hepsi yalan. “Asıl katil olanlar kovboylar,” diyor. Güya bütün Amerika aslında Kızılderililerinmiş, kovboylar sonradan gelip on-ları kovmuş. Babama sordum, gerçekten kovboylar katil mi diye. Pazar sabahıydı, evde kovboy filmi izliyorduk. “Nereden çıktı bu?” dedi. Ethem Abi’nin dediklerini an-lattım. “Bunları mı konuşuyorsunuz sokakta?” diye bağır-dı. “Bir daha konuşmayacaksın o anarşistle!” dedi. Annem yeğinin eteklerini çekiştirerek, “Onun abisi de öyleydi zaten,” dedi, “ama ne oldu sonunda, aldılar içeri işte.”

Patatesler yanmış yine. Dışları simsiyah, içleri ktır ktır. “Götüme benzemiş bunlar,” diyor Fethi. Böyle ko-nuşuyor işte. Ama şu anda böyle konuşması işime geli-yor, çiğ patates yemeyi sevmiyorum. Ben de patlatıyo-rum küfrü. Fener maç kaybettiğinde babamın toto kupo-nunu masaya çalması gibi çalışıyorum patatesi tuğlaların üstüne. Benden cesaret alan Fethi o sinirle bir de tekme çıkıyor tuğladan fırınımıza: “Ulan senin gibi fırının...”

Ezan sesiyle irkiliyoruz. Tam Fethi küfrederken başlaması kötü oldu. Çarpılacağız. Pazaryerinin girişindeki dilenci gibi çolak kalacak elim. O morarmış, kemikleri pörtlemiş ellerine bakmaya korkuyorum. Annem başımı çevirmeme izin vermiyor ama. “Bak derslerine çalışmaz, haytalık edersen böyle olursun,” diyor. Zorla başımı çevirip dilencinin tırnakları düşmüş elini gösteriyor.

Fethi ayakta, ne yapacağını bilemez halde duruyor. Ben çömeldiğim yerde üç kulhuvallah bir elham okuyorum. Anneannem ezberletti. Ezan boyunca durmadan bunları okursam çarpılmaktan yırtabilirim. Şaşırmamak için gözlerimi kapatıyorum. Yine de şaşıyorum.

Mahalleye sessizlik çöktüğünde açıyorum gözlerimi. Fethi yanıma çömelmiş. Dağılmış fırınımıza bakıyoruz.

“Akşam televizyonda maç varmış,” diyor Fethi.

“İzin veriyolar mı bakmana?”

Dinlemiyor beni. Aklında başka şeyler var. Yalan söyleyemeyecek kadar yorgunuz artık. İnsanın fırını yıkılınca doğruyu söylemekten başka çaresi kalmıyor.

“Çok para istiyo oğlum,” diye söyleniyor. “Vazgeçelim en iyisi.”

Ayağa kalkıp tuğlalardan birini avuçluyorum. Hâlâ sıcak, avucumun içini yakıyor. Kolumu geriye yatırıp var gücümle yan bahçeye fırlatıyorum. Nereye giderse gitsin, yeter ki gözümün önünde olmasın.

“Hay sikeyim böyle işi!” diyorum.

İçimden.

ÖĞRETMEN

Antakya'da, rakı sofrasındayız. Kışın ortası ama o keskin soğuklar henüz başlamamış. "Şansına," diyor. Şansa inanmam, demiyorum. Zaten öyle güzel anlatıyor ki ağzımı açıp konuşasım yok.

Bir süredir lisedeki edebiyat öğretmenin hayaleti yakasını bırakmıyormuş. Düşlerinde görüyormuş onu. Uyanıp kurtulmak istese de başaramıyormuş. Geçmişin kemikli eli, yatağa çekip uykuya hapsediyormuş ince uzun bedenini. Her gece, uykunun kuytusunda, aynı kâbusla karşılaşmıyormuş.

"O kâbusta kendimi görüyorum belki de, o vakitler edebiyat öğretmenim nasıl bir ruh halindeymiş, şimdi şimdi anlıyorum," diyor.

Edebiyat öğretmeni, günler boyunca sınıftaki pencerenin önünde durup dışarıyı seyretmiş. Saçlarını kestirmemiş. Yakası eprimiş gömleğini, ütüsü çoktan bozulmuş pantolonunu çıkarmamış üstünden. Önce güneşe, sonra kendine, en sonunda da hayata küsmüş. Bir gün yaklaşp, "Neden böylesiniz öğretmenim?" diye sormuş. Aylardır bunun sorulmasını bekliyormuşçasına açmış içini öğretmeni. "Arkadaşlarım toprağa düştü, dayandım. Akrabalarım yurdundan koparıldı, dayandım. Ama öğ-

rencilerim benden koparılıp işkenceye alındığında dayanamaz oldum, çürüdü yüreğim,” demiş.

İşte kâbuslarında hep bu sahneyi görüyormuş. Öğretmenin ruhu, dikenli tel olmuş ayaklarına dolanmakta. Rakıları tazelerken, “Koskoca adam günler içinde eridi gitti gözümüzün önünde,” diyor. “O günlerde öyle çok genci çekmişlerdi ki sorguya, artık emniyette yer kalmamıştı. Okulun bodrumunda işkence odaları yaptılar. Bir gün üst katta dersine giren öğrencisinin, ertesi gün aynı binanın bodrumunda falakaya yatırılmasını kabullenmiyordu öğretmenimiz. Adamı öldüremediler ama içindeki şiiri katlettiler. Ondan sonrasına yaşamak mı denir?”

Her cümlesinin sonunda, başparmağıyla işaretparmağını birleştirip havaya bir nokta koyuyor. O noktayla birlikte dört-beş saniye gözümün içine bakıyor. Onay beklemek için yaptığı bir şey değil bu. Ağzından bir sonra çıkacak sözü ince ince düşünüyor o arada.

Antakya’ya geleli iki gün oluyor. İlk gün saatlerce öykü konuştuk. Bir de sigarayı bırakmak için ne yapmamız gerektiğini. “Öyle yavaştan olmaz,” diyor, “pat diye bırakmak lazım bu mereti. Yoksa inceden inceye içine işlemeye devam ediyor insanın.”

“Madem kararlısın, neden bırakmıyorsun?” diyorum.

“Demesi kolay da yapması zor. Her şeyle kıran kırana mücadele ettim de şu hayatta, bir bununla baş edemedim. Namussuz, her seferinde yeniyor beni. Yakalımı mı birer tane?”

Artık kimsenin kimseye mektup yazmamasına dertleniyor. “Geçenlerde Ahmed Arif’in mektuplarını okudum. Öyle bir yazmış ki usta, her biri bir öykü mübarek. Kitabı bitirdim, yerimde duramıyorum. Koydum bir demli çay, baştan başladım.”

Öğrencilerine mektubu sevdirmeyi çok istemiş. Düşünmüş taşınmış, farklı bir şey yapayım, demiş. Öğrencisinin o dönemdeki ruh haline, edebiyat sevgisine, hayatına uygun birer şair seçmiş. Artık hayatta olmayan şairler. “Oturdum masanın başına, birine Can Yücel’in ağzından yazdım, birine Nâzım’ın ağzından. Kimi için Metin Altıok oldum kimi için Cemal Süreya. Bütün mektupların sonunda da dedim ki, ben çoktan öldüm ama bil ki senden gelecek bir mektup, yaşadığım günleri daha değerli kılacak benim için, üşenmez de iki satırcık karalarsan mutlu olurum. Sonra koydum mektupları zarflara, yazdım üstlerine öğrencilerimin adlarını. Pul da yapıştırdım. Geldim okula, verdim zarfları Süleyman Efendi’ye. İkinci derse yeni başlamıştık, Süleyman Efendi kapıyı tıkladıp içeri girdi. Hocam, öğrencilere mektup var, dağıtabilir miyim, dedi. Bizimkilerin yüzünü görmem lazım. Nedir bu mektup, kimden geldi, diye hayret içindeler. Alır almaz anladılar tabii ama hiç çaktırmadılar. Hemen katıldılar oyuna anlayacağın.”

“Cevap yazdılar mı peki?”

“Ne yalan söyleyeyim, altmış öğrenciden altısı yazsa bayram edecektim. Altmışı birden yazdı. Bir de oturup o şairin hayatına çalışmışlar falan, ona göre bir şeyler yazmışlar. Hatta aralarından şairine birkaç mektup daha yazan oldu. Bir öğretmen daha ne ister ki?”

Şöyle bir durup sofraya bakıyorum.

Tepsi kebabı masanın orta sahasına hâkim. Defansın sağında katı cacık, solunda abugannuş var. Ofans hattı çok hareketli; bir yanda pastırmalı humus, diğer yanda sahanda oruk. Kalede kaptan var elbette; çiğköfte. Teknik direktörümüz 70’lik, yardımcıları suyla buzu yanına almış, yılların olgunluğuyla bakıyor masaya, verdiği taktileri uygulayıp uygulayamadığımızı kontrol ediyor bel-

li ki. Bir değişiklik gerekse, ânında oyuna müdahale edecek; humus çıkacak, satır kıymasından lahmacun girecek içeri.

Böyle bir eğlenceyle oturuyoruz geceye. Zihnimizi boşaltır, biraz gevşetiriz hayatın vidasını, diye umuyoruz. Güle eğlene futbol sahasına çeviriyoruz rakı masasını. Antakya'da iki adam; biri Kempes olmayı hayal edermiş çocukken, diğeri Cruyff. "Futbolda uzağından bile geçemedim Cruyff'un ama hiç değılse günlük tütün tüketiminde yakaladım herifi," diyor sigarasını yakarken.

Ama ne kadar gülmeye çalışsak başaramıyoruz. Ne yaparsak yapalım bu gece, hayatın terazisinde hüznün ağır basıyor.

"Nasıl dayanıyorsun o kâbuslara?" diyorum.

"Aşk sayesinde," diyor. "Çok seviyorum. Sırt çantalarımızı alalım, bilmediğimiz diyarlara gidelim, yürüyelim dağlar dereler boyunca ve dünyanın sınırına geldiğimize inandığımız bir anda sarılalım, öpüşelim istiyorum. Eğer böyle çok sevmeseydim onu, Fuentes affetmezdi beni. Aşkımı böyle yüksek sesle söylemeseydim evdeki kitapların yüzüne bakamazdım artık. Kitapları sevdiğim kadar seviyorum, kitaplardan damıttıklarımla seviyorum."

Karısı da öğretmen. Büyük oğulları da öğretmen olacak, okuyor daha. Küçük oğlan şimdilik futboldan başka şey düşünmüyor. "Ama kitap okuma sevgisini de aşıyoruz, hiç merak etme," diyor.

Ben kalan mezelerin arasında, çatal ucuyla, o tabak senin bu tabak benim dolanırken, o anlatmaya devam ediyor. "Okumazdım eskiden. Günün birinde, kitapçada çalışıp üniversiteye girme düşüncesinden neredeyse tümüyle uzaklaştığım günlerde, bir abim elime *Mahalle Kahvesi*'ni tutuşturdu. Okuyunca aklım başımdan gitti. O kahvedekilerin tümü bizim mahallede yaşıyordu. Demek ki ben de bir kitabın içinde yaşıyordum. O günden

sonra kitapların içinden asla çıkmamaya karar verdim. Orada dövüştüm, orada seviştim, orada evlendim, orada baba oldum, orada da yaşlanacağım,” diyor.

Künefeleri ısmarlama zamanı geldi. Ama bir türlü dilimiz varmıyor sipariş vermeye. Künefe dediğin, Ahmet’in tatlısı, Abdullah’ın tatlısı. “İkisi de düşküncü tatlıya,” diyor, “özellikle de künefeye. Rakının üstüne illa ki künefe.”

“Boş ver,” diyorum, “bu gece künefesiz bitsin.”

Beni duymamış gibi veriyor siparişi. Hayatla dalga geçmek istiyor sanki. Kendi edebiyat öğretmeninin işkenceye yatırılan öğrencileri için söylüyor tatlıyı. Hayatlarının baharında ölümün kendisinden kopardığı öğrencileri için söylüyor. Ahmet için söylüyor, Abdullah için söylüyor. Güneşin sofrasına oturmuş kız erkek, bütün çocuklar için söylüyor. İnadına.

“Künefe neyse de,” diyor, “o montu giyemem artık.” Rakıyı diptiyor. “Bir gün maça giderken üşümesin diye montumu verdim Ahmet’e. Hocamın montuyla hoplaya zıplaya izledim maçı, diye geri geldi kerata. Sende kalsın sevdiysen, dedim, kabul etmedi. İşte o mont, evde dola-bın bir köşesinde duruyor. Sen söyle bana, nasıl giyerim ben o montu artık?”

Haziranın başında direnirken kafasından vurulan Ahmet’in teri var montta. Kurumaz o ter.

Diller, dinler birbirine karışıyor, kaynıyor, hepsi buharlaşıyor, geriye sadece insan kalıyor. Antakya’da bir kış günü, haddinden sıcak bir havada, rakı masasına iki gölge oturuyor. İkiyken dört oluyoruz. İnce uzun bir edebiyat öğretmeninden bana çekilen düz çizgi, Ahmet ve Abdullah’ın ruhlarıyla kare oluyor.

Birer double de onlara koyuyoruz.

İKİ ŞİİRİN ARASINDA

Canım karıcığım;

Arada bir mektuplar üstüne konuşurduk hatırlıyor musun? Mektup yazılan zamanlarla şimdiki zaman arasındaki ruh halini didiklediğimiz, geceler boyu süren o sohbetlerimiz. Meraklıydın bu konuya. Hatta nasıl söylesem, bir takıntı gibiydi senin için mektuplar. Konudan konuya atlamamak için “takıntı” kelimesinin üstünde durmayacağım. Keşke sinir olduğun bu kelime yüzünden şimdi kavgâ edebilsek. Ama artık olanaksız.

Bir öğretmenle tanıştım. Derdi, sıkıntıyı omuzlamış ama umudunu bir an bile kaybetmemiş bir derviş. Mektuplarla ilgili o kadar hoş bir hikâyeye anlattı ki bana, hemen aklıma sen geldin. Öğrencilerine mektubu sevdirmek için yaptığı bir küçük oyun. O çok sevdiğimiz ölmüş şairlerin dizelerini de ortak etmiş oyununa. “Şairler ölmez,” dediğini duyar gibiyim. Gerçekten duyabilsem keşke. Gerçekten.

Öğretmenin oyununu anlatırım bir ara. Bugün başka şeyler yazacağım.

Gizem’i servise bıraktıktan sonra işe gitmek gelmedi içimden. Yine. Ya parka gidecektim ya da Samet’in oraya çay içmeye. İkisini de boş verip eve geldim. Epey-

dir kütüphaneyi derleyip toparlamamıştım. Terzi kendi söküğünü dikemezmiş derler ya, o hesap. Dükkândakilerle uğraşmaktan evdekilere sıra gelmiyor bir türlü. Çift sıra kitap taşıyamaz hale geldi raflar, ortadan bel vermeye başladılar.

Bir kahve yaptım kendime. Şiir kitaplarının durduğu rafı düzenlemeye giriştim. Kimilerinin varlığını bile unutmuşum. Üzüldüm. Ciltleri dağılanları bir kenara ayırdım, elden geçirmek gerekecek.

Derken harika bir şey oldu. Nüfus kâğıdını buldum. Şeffaf plastik kaplamasının içinde, gıcır gıcır.

Ne çok üzülmüştün kaybettiğine. Kızmıştım ben de. Dağınıklığına. Çantanın içi gibiydi hayatın.

(Tam bu noktada bir parantez açmalıyım. Hani şu öğretmen için "derdi, sıkıntıyı omuzlamış" dedim ya, o kelimeleri yazdığım andan beri, hep ağdalı cümleler geçiyor zihnimden. Oysa sana yazdığım ilk mektubun çok daha gündelik ve neşeli olmasını isterim. Ama biliyorsun, ne zaman neşeli bir şey yazmaya otursam Yeşilçam melodramı çıkar benden, kusura bakma.)

Nüfus kâğıdın elimde, bir süre kalakaldım öyle. Sonra pencereye yürüdüm. Tülü aralayıp başımı cama dayadım. Alnımda hissettim baharın serinliğini. Bir nakliyat kamyonu gelmiş sokağa. Alnımın hemen yanına, cama yapıştıırverdim nüfus kâğıdını. Yeni komşularımızı senin de görmeni istedim.

Nüfus memurluğuna gittiğimiz günü dün gibi hatırlıyorum. Kavgaya etmiştik. Hani şu meşhur kravat kavgası. "Sevmiyorum biliyorsun, zorla taktırma şunu bana," diye söylenmeme kızmıştın. "Uğraşamayacağım senin inadınla, katır gibisin," demiştin. Çok sinirlenmiştim bana katır

demene. Takmamıştım kravat. Evlendikten sonraki ilk kavgamızdı.

Minibüs durağının arkasındaki fotoğrafçıya gidene kadar konuşmamıştık. Adam da anlamıştı kavgalı olduğumuzu. Sessizce yapmıştı işini. Çenenden tutup, "Başınızı biraz böyle eğin lütfen," demişti. Eğmiştin.

Adamın fotoğrafları hazırlamasını beklerken seninle konuşmak zorunda kalmayayım diye yandaki sayısal lotto bayisine uğramıştım. Bir kolon oynamıştım. Doğum günlerimizi karalamıştım. Üç bile tutturamamıştım.

"Hayatımda ilk defa doğru düzgün bir vesikalığım oldu," diyerek teşekkür etmiştin adama. Çevrendekiler mutlu olsun diye yalan söyledin bazen. Belki bana da.

"Sormadım ama vize başvurusu falansa biyometrik çekmemiz lazım," demişti adam fotoğrafları bir yüzü şeffaf, küçük plastik zarfa yerleştirirken.

"Vize değil, nüfus kâğıtlarımızı yenileteceğiz, yeni evlendik de..."

İçimdeki katır daha da kızmıştı sana. Ne gereği vardı elin fotoğrafçısına bunu söylemenin? Adamın seni tebrik etmesi, senin abartılı teşekkürlerin, Allah bir yastıkta kocatsın dilekleri... Ben bir kenarda durmuştum öylece, ikinizin daha önce çalıştığı, repliklerini ezberlediği bir oyunun sıradan izleyicisi olarak.

Öğleye kalmadan halletmiştik işimizi. "Medeni Hali: Evli" yazan nüfus kâğıtlarımız vardı artık. "Aman satırdan dışarı taşmasın, takarım ben öyle şeylere," diye başının etini yemiştin nüfus memurunun. "Artık iki adım, iki soyadım olacak, ona göre yazılsın da sığsın lütfen," demiştin.

"Artık hepsi bilgisayarla hanımefendi," demişti kadın. Kulağıma eğilip fısıldamıştın: "Tam babamın kafasına uygun bir kadın." Babanın iki lafından biri, "Artık her şey bilgisayarla!" olmuştu o günlerde. Gülmüştük. Kravatlı katır kavgasını unutmuştuk bir anda.

Yeni nüfus kâğıtlarımızı cebimize koyup Beşiktaş'a kokoreç yemeye gitmiştik.

Aradan üç ay geçmeden, tam da pasaportları yenilemeye gideceğimiz gün kaybetmiştin nüfus kâğıdını. Evin altını üstüne getirmiş, bulamamıştık. Kayıp ilanı vermiştik gazeteye.

Biraz önce buldum.

Yerçekimli Karanfil'in arasındaydı. Adam Yayınları'nın eflatun kapaklı baskısı, hatırladın mı? İlk sayfasını koparmış, ikinci sayfanın üstüne adını yazmışsın. Yüz sekizle yüz dokuzuncu sayfanın arasında çıkıverdi karşıma. Tam sana göre bir davranış. Nüfus kâğıdından kitap ayracı.

Sol sayfada "Sevişen", sağ sayfada "Dağılgan" şiirleri var. "Bir anlık gecesinde bir günlük mevsimlerin / Bildik mi yaşamayı ikimizce / Biz getirdik demektir anlamayı evrene / Sevişmek alanıdır yüreğin" diyor şiirlerden biri. Öbürü, "Güzdü, yapraklar vardı / Biz yitirmek için yaşadık bu ölmezliği / Güzdü, yapraklar vardı / Her bir bakışıyla o şimdi / Dağılgan beni sevdiğinin dağılışı gibi" diye fısıldıyor. Acaba sen hangisini sevdiğin için koydun nüfus kâğıdını bu iki şiirin arasına?

Tekrar tekrar okudum şiirleri. Senin zihninden okumaya çalıştım. Saçma, biliyorum ama anlamaya çalış beni. Sonra aklıma, kendine her yeni defter aldığında, ilk sayfasına özenle yazdığın o satır geldi: "Hayat dediğin, bir cümleye yenik düşmek. Bir kelimeye. Bir heceye."

Zihnimin, genişliği belirsiz koridorlarında başıboş dolaşan romanlar, öyküler, şarkılar, filmler var. Birbirlerine çarpa çarpa ilerliyorlar. Ne zaman dokunsa biri diğerine, ince bir ses çıkıyor. Senin sesine benzeyen, ince, bahar sabahı tadında bir ses. Hep o sesi dinliyorum. Senin sesin. Gözlerimin kenarlarında hayatla uyumlu bir

kırıkklık oluyor sesin; bir gülüşün başlangıcı. Tam o gülüş, başlangıç noktasından hız alıp bütün yüzüme yayılacakken, bir cümle, bir nota, bir görüntü geliyor karanlığın içinden; yenik düşünüyorum.

Saçmalamaya mı başladım yine? Kusura bakma. Sana biraz kızımızı anlatayım.

Her sabah yumurta istiyor Gizem.

Doktora sordum, "Sakıncası yok," dedi. Zaten aksini söyleseydi de dinlemeyecektim. Onu bir şeyleri iştahla yerken görmenin ne demek olduğunu dünyanın en iyi doktoru bile anlayamaz.

O günden sonra...

O günden sonra aylarca doğru düzgün yemek yemedi. Sağlıklı beslenme falan derdim değildi artık, yesin de ne yerse yesin, diyordum. Yazık, Asuman her gün Gizem'in sevebileceği yemekleri yapıp getirdi. Kuru köfte patates, domatesli makarna, sosis tava, ne bileyim, öyle şeyler işte...

Biliyorum, sen olsan kızardın şimdi bana, kızımıza iyi bir beslenme eğitimi veremediğimi söyledin ama inan çok çabaladım. Elimden geleni yaptım. Ceza, ödül, oyun, kural... hepsini denedim. Rehberlik öğretmenin gönderdiği beslenme uzmanıyla görüştüm. Buzdolabının üstüne listeler astım. Ancak bu kadar oldu.

Çocukken annem azarlardı beni. "O pilav bitecek," derdi, "yoksa o kadar çocuğun olur!" Hemen tabağın sağına soluna savrulmuş pirinç tanelerini saymaya çalışırdım. Kötü bir şey miydi insanın yirmi çocuğunun olması? Kaç çocuğa kadar kızmazdı anneler? Tabağımızda kaç pirinç tanesi bırakma hakkımız vardı?

Sofrada yemeğimi zorla yedim de, bir kovboy filminde şerif ve adamları kamp kurunca her şey değişirdi. Kötü adamların peşinde koşmaktan yorgun düşmüş, cılız ateşin üstüne astıkları küçük kazanda fasulye pişirdiklerinde midem guruldamaya başlardı.

“Kime çekmiş bu oğlan bilmiyorum ki Mahir Bey, nereden öyle pisboğaz oldu?” derdi annem. Babam kızardı annemin söylenmesine. “Yahu bir sus da seyredelim şunu,” diye homurdanırdı. Annem dayanamaz, mutfağın yolunu tutardı sonunda. Şerif ve adamları plan yapıp fasulyelerini yerken ben de salçalı ekmekle katılırdım onlara.

Ne çok sevmiştin annemin hikâyesini. Amcaoğlunun zoruyla babamla evlenmesi, bir türlü hamile kalamadığı için babaannem tarafından dışlanması, halamın yıllarca ona bir hizmetçi gibi davranmasına ses çıkarmaması... “Zorla evlendirilmiş diyorsun ama gerçekten sevmiş babanı,” derdin. Hep düşünmüşümdür bunu, gerçekten sevmiş miydi yoksa babamdan başka kimsesi olmadığını düşündüğü için mi öylesine teslim olmuştu. Bilmiyorum. Sen haklıydın belki de. Babamı kaybetmemizin üstünden iki ay geçmeden, evi köşe bucak temizledikten sonra en temiz pijamalarını giyip ölmeye yatması başka nasıl açıklanır ki?

Gizem de bana çekmiş. O iştahsız çocuk, ne zaman televizyonda bir şey görse tutturuyor, “İsterim,” diye. Ama merak etme, midesini abur cuburla doldurmuyorum.

Hem bu yumurta tutkusu başladığından beri, hiç değilse sabahları içim rahat ediyor. Hep farklı bir şekilde yapmaya çalışıyorum. Rafadan, lop, yağda, peynirli, çırpma, omlet, menemen.

En çok omleti seviyor. Zeytinden göz, domatesten ağız yapıyorum omletine. Gülüyor.

Son zamanlarda da menemen tutkusu başladı. Geçenlerde değişiklik olsun'diye fesleğenli menemen bile yaptım. Var mıdır böyle bir şey bilmiyorum, o anda içimden geldi, bir tutam ekleyiverdim.

Önce, "Bu yeşil şeyler ne?" diye sordu. Bilirsin, sürprizleri sevmez.

"Fesleğen," dedim, "hani Mersin'deki evin balkonunda vardı ya..."

Dedim bunu. Nasıl oldu bilmiyorum ama dedim. Sanki Mersin bir anda söylenebilir bir yer adıymış gibi çıktı ağzımdan. Üstelik o balkonu, saksıdaki fesleğeni okşayışımızı hatırlayınca mutluluktan havalara uçtu Gizem. Öyle bir iştahla yedi ki... O yumurtasını silip süpürürken içimden tekrar edip durdum: Mersin, Mersin, Mersin... Mersin karayolu. Kamyonlar. Karım. Şebnem. Trafik kazası...

Utandım kendimden. Öfkemi, nefretimi bile canlı tutamıyorum. Saksıdaki fesleğene dokunsam onu bile öldüreceğimi biliyordum.

Annem kadar cesur olamadığım, en temiz pijamalarımı giyip ölmeye yatamadığım için utandım kendimden.

Seninle sohbet etmeyi çok özledim karıcığım. Sen gittiğinden beri -ne kadar zor bunu yazmak, bir bilsen- öyle sessizim ki...

Geçenlerde kendime bir sohbet arkadaşı buldum. Çocuk parkında. Bir insan neden kafasını dinlemeye çocuk parklarına gider? Hiç sorma, cevabını bilmiyorum, bilmek istemiyorum. O gün de gidip bir banka oturuverdim işte. Ben çöker çökmez yan banktaki teyze, "Baksanıza şuna," dedi. Çantasını kucağına yatırmış, pardösüsünün eteklerini bacaklarının altına sıkıştırmış, oturu-yordu öylece. Hayatın anlamını gazete bulmacasının karelerinde keşfetmiş emeklilerin görmüş geçirmiş huzuruyla bakıyordu yüzüme. Cümlesi, banklarımızın ara-

sındaki görünmez sohbet köprüsünü bir anda aştı. Kum havuzunda oynayan mavi tulumlu kızı gösteriyordu. Küçük sarı küreğiyle plastik kovasına kum dolduruyordu kız. Kova ağzına kadar dolunca kendi kendine bir şeyler mırıldanıyor, dönüp kum havuzunun kenarındaki yükseltide oturan kadına bakıyordu. Annesiydi belli ki. Sonra zorlanarak kovayı kaldırıp toz duman içinde boşaltıyordu kumu. Annesinin, “Yapma kızım, bak her yerin pislendi,” dediğini duyduk emekli sohbet arkadaşım. Bu üşengeç uyarıya aldırmıyordu küçük kız, yeniden dolduruyordu kovasını. Mırıldanıyordu. Boşaltıyordu.

Gizem de çok severdi kum havuzunda oynamayı. Ama salıncaktan korkardı. Bir keresinde, “Salıncağı sevmiyorum ben, başım ağrıyor,” demişti. Gülmüştüm. Artık parka gitmek istemiyor. “Bebek miyim ben baba, ne işim var parkta?” diyor. Onun yerine ben gidiyorum arada bir. Gizem’i servise bindirip arkasından el salladıktan sonra. Dükkânı dokuzdan önce açmıyorum. O saate kadar bir bankta oturup hayatın anlamını çalmaya çalışıyorum emekli dostlardan.

“Küçükken bir başka tatlı oluyorlar,” dedi komşu bankın bilgisi. “Ama bu bayağı fırlama bir şeye benziyor, ileride çok üzer annesini.” Kısa süreceği baştan belli dostlukları sarsmaktan korkan bir kibarlıkla salladım başımı, kadının onay beklediğini biliyordum. Sözlerinin gerisini dinlemeye halim yoktu. Tam o anda canım fena halde sigara istedi. Bunu hoş karşılamayacaktı. Çocuklarla dolu bir parkta sigara içen bir adam: kötü örnek. Oysa kendisinin de yıllarca içtiğinden emindim. Orta şekerliye eşlik eden filtresiz Yenice hışırtısı vardı sesinde. Rahmetli kocasıyla her yemekten sonra içerlerdi belki. Çok değil, günde beş sigara.

“Kızıma arada bir, gönder torunu, diyorum ama din-

letemiyorum. Baş edemezmişim. Sanki onu ben büyütmedim. Gerçi o da haklı, şimdikiler bir başka oluyor. Bizimkini görseniz, bir dilli, bir bilmiş. Şeytan çekici bil-lahi! Bakıcı da tuttular. Böyle tıknaz bir kadın. Azeri'ymiş. Kızıma kalsa, iki lafı bir araya getiremeyen kadın, benden iyi bakıyor torunuma.”

(Aklıma gelmişken, güleceğin bir şey anlatayım. Geçen gün, kahvaltı sofrasında Azeri taklidi yapmaya başladı Gizem. Televizyonda bir diziden öğrenmiş. “Kızım niye dalga geçiyorsun insanların konuşmasıyla?” dedim. Bozuldu. Beni güldürmek istediği zamanlarda hayat dersi vermemi sevmiyor. Haklı galiba.)

Çantasının yıpranmış saplarını ovuşturuyordu, Azeri bakıcıya yenik düşen anneanne. Belli ki anlatacakları vardı daha; önceki sabah, bu bankta benim yerimde oturan her kimse, ona da dert yanmış olmalıydı. Sıra birazdan paragöz damada gelecekti kesin. Televizyonun sesini bangır bangır açan üst kat komşusundan kırk yıllık sokaklarının adını bir gecede değiştiren belediyeye hızlı geçiş yapacaktı. Ben sustukça, konuşmaya daha da büyük bir iştahla devam edeceği belliydi.

Geçen ay bir kadın geldi dükkâna. Önümüzdeki aylarda birkaç koli kitap satmak istiyormuş, fiyat alacaktı. Dönüp dolaşıp ön sayfalarında İtalyanca elyazıları olan iki büyük ciltten söz etti. İstanbul üstüneymiş. Osmanlıcaymış. Paha biçilemez olduklarını düşünüyormuş. Getireceği diğer kitaplar da değerliymiş elbette ama bu iki ciltlik “parça” bir başkaymış. Dinledim. Arada bir başımı salladım. Kitapları görmeden fiyat veremeyeceğimi söyledim. Bozuldu. Annesiyle ilgili bir şeyler geveledi; kitapların evden çıkmasına izin vermiyormuş falan. Göz

göze geldik, yakalanmıştı. Demek birkaç ay zaman biçiyordu annesine; ya ölür ya da kandırılacak kadar bunar, diye düşünüyordu. Annesinin ölüsünün kaç para edeceğini öğrenemeyince bozuldu, çıktı. Çocuk parkındaki bir sabahlık dostumun da durumu farklı değildi bence. “Kızınız siz ölünce evdeki kitapları satmayı düşünüyor. Azeri bakıcıyı düşüneneğinize onu düşünün,” diyesim geldi. Dünya üstündeki tek ana kız onlarmış gibi. Bütün kızlar, yaşlandıkça dayanılmaz olan annelerinin ölümünü beklerlermiş gibi. Sustum.

“Bizimki daha anaokulunda ama bir görseniz, şakır şakır İngilizce konuşuyor. Sayılar, renkler, meyveler falan... Ne desen, pat, İngilizcesini söylüyor. Gerçi bunların hepsi böyle şimdi. Ay hep bizimkinden bahsettim, yaşlılık işte. Sizin de var mı oğlum?”

Cevap vermek istemedim. Korktum. Sesim titredi. “Var,” dedim, “bir kızım var.”

“Maşallah, maşallah,” dedi. Çilli ellerinden biri çantasının sapındaydı, diğeriyle havada bir daire çizdi. Bunu neden yaptığını biliyordum. Susmayacaktı. Devamını da söyleyecekti. Yutkundum, bekledim.

“Allah analı babalı büyütsün!”

Dedi bunu karıcığım. Canım karıcığım. Şebnem.

İğrenç bir benzin kokusu gelip oturdu o anda burnuma. Ürperdim. Dudaklarım aşağı doğru kıvrıldı. Ruhum kıvrıldı. Mersin karayolunda benzin kokusunun yanık kokusuna karıştığı o faciayı gördüğümünden beri bu söze bir cevabım yok artık. Kadının yüzüne baktım, sadece derin bir nefes aldım.

Anlayacağın karıcığım, senin deyişinle, sabahın o saatinde, تنها parkın o manasız köşesinde, bir cümleye yenik düştüm.

İşte başım cama dayalı, alnımın hemen yanında nüfus kâğıdın, sokağımızı izlerken o yenilgiyi düşündüm. Ne kadar zaman öyle kaldım bilemiyorum. Bir korna sesiyle irkildim. Uzaklaştım pencereden. Alnımı dayadığım yerde şekilsiz bir yağ izi kaldı. Onun ardından bir daha baktım sokağa. Bulanık bir görüntü. Artık her şeyi bulanık görüyorum Şebnem.

Kendimi öylesine yorgun hissettim ki o anda. Külçe gibi bıraktım bedenimi koltuğa. Nüfus kâğıdını evirip çevirdim. Uzun uzun ilk adına baktım. Babaannenin adı. Baban, annene sormadan yazdırıvermiş nüfusta. Severdin adını. Ben de severdim. Sadece telefonda resmî bir iş halletmen gerektiğinde sorun olurdu. Tane tane kodlardın. “Ben en iyisi kodlayayım hanımefendi, Şanlıurfa’nın Ş’si...”

Şanlıurfa artık sensiz. Adana, Diyarbakır sensiz. Gittiğimiz gitmediğimiz bütün şehirler. Uzak, yakın bütün coğrafyalar. Dünya. Ay. Güneş.

Gümüşlük gecelerinde kaydırduğumuz, kaydıramadığımız bütün yıldızlar.

Çantanda büyük patlamayı bekleyen karmakarışık evren.

Ben.

Nüfus kâğıdın. İki yıldır kendisini kayıp sanan şu kâğıt parçası artık sensiz.

Ama belki de bir işarettir bu. Belki sen de kaybolmuşsun. Bütün o yaşananlar, nüfus kâğıdının bize oynadığı bir oyundur.

Belki sen de çıkar gelirsin bir gün, bir şiir kitabının sayfaları arasından. Başın hafifçe öne eğik, yüzünde gergin bir gülümseme.

Canım karıcığım, Şebnem;

Sana bunca zaman mektup yazmadığım için affet beni. Başlangıç istediğim gibi olmadı, seni üzmek değildi amacım, bunun için de affet. Bir sonraki mektubumda kızımızın doğum gününü anlatacağım sana. Arkadaşlarımız öyle güzel hediyeler almışlar ki, mutluluktan uçtu.

Bütün bunları yazarken nüfus kâğıdın karşımda duruyor. Gözlerimi kapatıp doğum tarihlerimizi düşünüyorum; gün, ay, yıl.

Keşke bir anlığına, sadece bir anlığına yanımda ol-san da sana sorabilsem: Ben şimdi bu nüfus kâğıdını ne yapayım?

Seni ölene kadar sevecek olan kocan.

DAHA ÖNCE
TANIŞMIŞ MIYDIK?

BİR SARI YOLCULUK

Yayınevinizin saygıdeğer yöneticileri;

Evvela böyle bir mektup yollayarak zamanınızı aldığım için özür dilerim. Maruzatımı arz etmek için en uygun vasıtanın mektup olduğuna karar verdiğim günden beri, meseleyi nasıl toparlayacağımı ve sizi nasıl daha fazla rahatsız etmeyeceğimi düşünüyorum. Yine de kantarın topuzunu kaçırır ve sözü uzatırsam şimdiden affola.

Efendim, bendeniz Kemal Tulhar. Soyadım size kim olduğum hakkında bir fikir vermiş olabilir ancak ben yine de söyleyeyim. Yayınevinizden “Bütün Eserleri” ve son olarak da hayat hikâyesini anlattığı *Bir Sarı Yolculuk* adlı kitapları basılan değerli yazarımız Sait Tulhar’ın amcaogluyum. Sizi böyle bir mektupla rahatsız etmemin sebebi de az önce sözünü ettiğim *Bir Sarı Yolculuk* adlı kitap. Bu kitapla ilgili birtakım bilgileri ve çok önemli bir gerçeği bilmeniz gerektiğini düşündüm. Belki haddim değil ama adı geçen eserde bir değişiklik yapmanızı rica etmek zorunda hissediyorum kendimi. Ne demek istediğimi tam olarak anlatabilmem için biraz geriye dönmem gerekiyor.

Çocukluğumuz Aydın’da, iki ailenin iç içe yaşadığı, büyükbabamdan kalma evde geçti. Babalarımız büyükbaş hayvan ticaretiyle uğraşıyordu. Benim babam oku-

mamı çok istiyordu, Sait'in babasının tek hayali ise oğlunun bir an önce işlerin başına geçmesi idi. Ama hayat hep tersine işliyor galiba. Okumak bana zor geliyordu, hayvancılıkla uğraşmak da Sait için işkenceden farksızdı. Sonunda babalarımızın istediğinin tam tersi oldu. Ancak amcam, dediğim dedik bir mizaca sahipti. Sait, liseden sonra da okumak istediğini söylediğinde onu kapının önüne koydu. Sonrası zaten *Bir Sarı Yolculuk* adlı eserde ayrıntılı bir şekilde ele alınmış. Tekrar ederek zamanınızı almak niyetinde değilim. Yalnız kitapta olmayan bazı bilgileri size aktarmak isterim. Sait'in kitabına almaya-
rak belki de yok saymak istediği ve sizde kalacağından emin olduğum bazı gerçekleri arz etmezsem, bu mektubun yazılış nedenini açıklayamam. Hayrettin amcam biraz bağınaz bir adamdı. Zaten babamla yollarının ayrılmasına da fikir ayrılıkları sebep oldu. Babam, medeniyetin her tür imkânından faydalanmak isteyen, yeniliklere açık, ayrıca sazdan sözden zevk alan bir zattı. Oysa amcam sadece ahret korkusuyla yaşar, nefse dair her şeye düşman davranırdı. En sonunda iki kardeş büyük bir kavgaya tutuştular ve önce başka bir eve taşındık, ardından da babam ortaklıktan ayrılıp tek başına lokantacılık işine girdi. Ben halihazırda baba mesleği olan lokantacılığı devam ettirmekteyim. Sözü uzatmayayım, Hayrettin amcamın bu davranışları özellikle Sait'i çok etkiliyordu. Sait okumak istiyordu, babası, çalış, diyordu; Sait, Ata'ya hayranlığını dile getirdikçe babası imparatorluğun gücünden bahsediyordu. Sait o yıllarda hayatımıza giren –elektrikli cihazlar idi, radyo idi– yeniliklere hayranlığını gösterdikçe, babası, şeytan işi, diyor, hatta kimi zaman dayağı basmaktan geri kalmıyordu. İşte amcaoğlum, belki de utandığından, kitabında bu konuların birçoğundan bahsetmiyor. Neyse, insan hayatını gönlünce yazabilir. Bir hayatı istediği gibi yazabilmek her babayı-

ğidin harcı değildir bence. Ancak ben size, daha çok kendimle ilgili bir şeyi anlatmak istiyorum.

Sait, kitabında da yazdığı gibi evi terkedip Ankara'ya, okumaya gitti. Biz de babamın lokantacılık işine girmeye karar vermesinin ardından, Aydın'dan İstanbul'a göçtük. Yirmili yaşlardaki biri için İstanbul'un nasıl korkulacak bir yer olduğunu takdir edersiniz. Ancak bu koca şehir herkesi farklı etkiliyor. Ben, kendime burada yok olmayacağıma dair söz verdim. O haylaz adam gitti, yerine öğrenme meraklısı, çalışkan, tuttuğunu koparmaya kararlı bir adam geldi. Lise mezunu bile olmayan ben, elimden geldiğince okudum, çalıştım, hem cemiyette hem de işimde adı anılır bir adam olmak için gecemi gündüzüme kattım. Tam o tarihlerde, lokantanın karşısındaki ilkokulda öğretmenlik yapan Kadriye Hanım'a âşık oldum. Allahın takdiri işte, benim gibi bir cahil ve bir öğretmen... Zamanınızı almayacağını bilsem, evlenmemizin masallara benzeyen hikâyesini anlatırdım. Kadriye Hanım bütün hayatımı değiştirdi. İnanır mısınız, o okumayı sevmeyen hayta, kitap üstüne kitap devirmeye başladı. Rahmetli babam bu çabamı göremedi yazık ki! Tıpkı babam gibi eğlenceden, gezmelerden, sazdan sözden keyif aldım. Üç çocuk sahibi olduk. Çocuklarımı boyuma getirdim, okuttum, evlendirdim. İşlerimi oğullarıma devrettim. Allah'a bin şükür, toruna torbaya karıştım. Üç ay önce eşimi ağır bir hastalık sonrasında kaybedene kadar dertsiz tasasız yaşadım. Ama artık o güzel günler geride kaldı.

Sait'in yaşamı ise, yokluklarla, sıkıntılarla geçti. Hukuk üzerine ihtisas yaptı. Anadolu'nun çeşitli yerlerini dolaştı. Ama dürüstlüğünden midir bilinmez, işleri yolunda bir avukat olmadı hiçbir zaman. Tabii, bir de edebiyat tutkusu yüzünden hiçbir şeye tam yoğunlaşamadı.

Geçinebilmek için birçok işe bulaştı, ne zaman yardım etmek istesem reddetti. Velhasılıkelam, ben rahat rahat yaşarken, o türlü zorluğa göğüs gerdi. Bütün bunlar kitabında var zaten. Gelelim benim derdime...

Bir yıl kadar evveldi. Bir gün Sait ziyaretimize geldi. Oturduk, yârenlik ettik. Bir güzel de kafa çektik. Vakit geç olup da hanım yattıktan sonra, Sait bana bir sıkıntısını anlattı. Boşa yaşamışız bu hayatı amcaoğlu, deyip söze girdi. Onca kitaptan, adının onca duyulmasından sonra bunu söylemesinin saçma olduğunu söylediysem de dinlemeyip devam etti. Kendini iyi hissetmediğini, artık yolun göründüğünü söylüyordu. Durmadan elini göğsüne vurup, şuramda kocaman bir taş var, diyordu. Sonra uzunca bir süredir düşünüp hayat hikâyesini yazmaya karar verdiğini söyledi. Ben bugüne kadar yazdığı, birçoğu muvaffak olmuş eserlerinden bahsettikçe, ne muvaffakiyeti, diyor, bir avuç tutkulu okurun dışında, kendisini doğru düzgün okuyan kimsenin olmadığını söylüyordu. Saatler ilerleyip alkol miktarı da arttıkça dövünmeleri, bir ödülüm bile yok, demeleri arttı. Eleştirmenlere de kızgındı. Kimi zaman yüceltirler ama öncesinde o kadar yerin dibine geçirirler ki, o yüceltmeler sayesinde ancak yeniden yeryüzünü görebilirsin, diyordu. Gazetelerinde, ne büyük adamdır, yazıp; içki masalarında, yayıncılar acımasa hiçbir kitabı yayımlanmaz, diye meze yaparlar adamı, deyip deyip dertleniyordu. Gözleri nemlenmişti. İnanın şu anda bu satırları yazarken ürperiyorum. Takdir edersiniz ki insan yaşlandıkça sulugözleşiyor. O gece de karşımdaki koca çınarın nasıl acımasızca budandığını gördükçe dertlenmiş, ağlamak için yutkunup durmuştum. Yıllardır, hayranlıkla, kıskançlıkla kitaplarını okuduğum amcaoğlum, içindeki acıyı, hüznü, nefreti kusuyordu. Benim gıptayla izledi-

ğim adam bir evi, kurulu düzeni, bir evladı olmadığı için gözyaşı döküyordu. Dertlendikçe dertlendik, içtikçe içtik. Sonunda Sait, ağzındaki baklayı çıkarıverdi. O anda dedikleri bugün bile kulağımdadır. O nedenle size aynen aktarabilirim: “Amcaoğlu,” demişti, “yazacaklarımı derleyip toparlarken bir de baktım ki, benim doğru dürüst fotoğrafım bile yok be oğlum! Son zamanlarımda, röportaj yapmaya gelen edebiyat dergilerinin çektiği üç-beş kareyi saymazsan hiç fotoğrafım yok. Rahmetli babam öyle bir şeytan korkusu salmış ki içime, gençliğimde de bir kere geçmemişim fotoğraf makinesinin önüne. Çocukluğum desen, ne gezer. Asker ocağında bile yaban davranmışım. Babam, ‘Günahtır,’ deyip yasaklamış. O yasak, hayatım boyunca adım adım benimle dolaşmış. Amcaoğlu be, bilirsin, bugüne kadar hiçbir şey istemedim senden. Ömrümüzün son deminde bir şey istesem çok mu olur... Şu hayat hikâyemi bitireyim, benim yayınevi basacak. Diyorum ki, çocukluk, gençlik fotoğraflarını versen bana... Ne kadar benzediğimizi sen de bilirsin. Hiç değilse şu dünyadan göçerken sözüyle, görüntüsüyle bir geçmiş bırakayım ardımda.” Önce garip gelen bu teklif, belki biraz da alkolün etkisiyle aklıma yattı. Hemen yatak odasından fotoğraf albümlerini getirdim. Oturduk, bir sürü resim seçtik. Özellikle yüzümün pek net seçilmediği fotoğrafları tercih ettik. Aydın’daki çocukluktan tutun delikanlılığımın çapkınlıklarına, tatil eğlencelerinden tutun mide ameliyatı için hastanede yatışım günlere, bir sürü ânın resmi. Sait fotoğrafları aldı gitti. Kısa süre sonra *Bir Sanı Yolculuk* yayımlandı. Kitabın arkasındaki “Albüm” bölümünde seçtiğimiz fotoğrafların çoğu yer alıyordu. Tabii, altlarında da Sait’le ilgili bilgiler. İşte efendim, sizinle paylaşmak istediğim gerçek budur.

Diyeceksiniz ki, madem bu beraber karar verdiğiniz bir şeydi, neden şimdi açıklamak ihtiyacı duydunuz. Anlatayım efendim. Öncelikle bilmenizi isterim ki, bu resimlerin bana ait olduğunu bilen pek insan yoktur. Akrabaların çoğu ve hanım rahmetli oldu. Çocuklarım o fotoğrafların çoğundan haberdar değil. Anlasalar bile amcalarının anısına hürmetten ağızlarını açmazlar. Yani, iki amcaoğlunun bu hilesi, yayınevinizin tadını kaçırarak bir olaya dönüşmez. Zaten ben de bu mektubu tadınızı kaçırmak amacıyla yazmadım. Hanımın vefatından bu yana kendimi pek iyi hissetmiyorum. Sait'in dediği gibi, şuramda kocaman bir taş var, yol göründü galiba. Benim için de "bir sarı yolculuk" zamanıdır artık. Bu dünyadan göçmeden önce, ardımda koca bir yalan bırakmak ağırıma gidiyor. Bu sebeple, gerçeği sizlere anlatmak istedim. Dediğim gibi herkes hayatını yaşamak istediği gibi yazmakta hürdür. Hatta işin komik yanı, sadece elinizde öyle bir fotoğraf olduğu için, başınızdan geçmediği halde bir mide ameliyatının sıkıntılarını bile yazabilirsiniz. Bunlar kişinin, hele de böyle büyük yazar olmuş bir kişinin bileceği şeylerdir. Bütün bunları anlatmam, Sait Tulhar gibi değerli bir yazarın eserlerine halel getirmeyecektir herhalde. Ancak hayatının son günlerini yaşayan bir ihtiyarın, bu dünyadan dürüst göçmeyi istemesi en doğal hakkıdır, diye düşünüyorum. Bir de eğer yaşlı bir adamın kaprisi olarak görmezseniz, bir istirhamım olacak. Olur da bu kitabın yeni bir baskısını yapacak olursanız 152. sayfada, altında "Sait Tulgar, 1959 baharında bir hanım arkadaşıyla Çengelköy'de çay içerken..." yazan resmi çıkarmanızı rica edeceğim. Bunu da kendim için değil, o resimde yanımda oturmakta olan hanım için, rahmetli eşim Kadriye'nin anısı için istiyorum.

Yayınevinizin değerli yöneticileri;

İnşallah bu mektubumu, bir ihtiyarın saçmalıkları olarak okumamışsınızdır. Amacım bir olay yaratmak ya da aramızdan ayrılmış insanların mukaddes hatıralarına saygısızlık etmek değildi. Sadece, son yolculuğuma çıkmadan, yapmam gerektiğine inandığım bir görevi yerine getirdim. Hayatımın bir-iki hatırasına sahip çıkmak istedim. Ne yazık ki ben hayatımı, değil istediğim gibi, yaşadığım gibi bile yazamam. O inanılmaz yeteneğe sahip amcaoğlum Sait Tulhar'ın aziz hatırası önünde muhabbetle eğiliyor ve değerli zamanınızı fazlasıyla aldığım bu mektubuma saygılarımı sunarak son veriyorum.

Hoşça kalınız efendim.

Kemal Tulhar

AMCAMIN YAŞAMA ÇABASI

Soğuk kış gecelerinde, salondaki sobanın üstünde kızaran kestanelerin kokusuna ve o kokuya gizemli bir hava katan konuşmalara büyük bir özlem duyuyorum. Aradan bunca yıl geçmesine karşın, ne zaman bir kestaneceğinin yanından geçsem, belli belirsiz gülümsemem bundandır herhalde. Faik amcam, beni, ağabeyimi, kız kardeşimi yanına oturtur, bizi o sobanın başından alıp hiç bilmediğimiz dünyalara götürürdü. Ağabeyim benden sadece üç yaş büyük olduğu halde anlatılanlar hakkında yorumlar yapar, arada bir, "Haa, biz onu okulda gördük," diye bilgiçlik taslamaya kalkardı. Kız kardeşim konuşulanları anlayamayacak kadar küçüktü. Ama yine de hiç sesini çıkarmazdı. On yaşındaydım. Bütün kahramanlık hayallerimi o tuhaf hikâyelerde yaşırdım. Amcam anlatırdı, biz dinlerdik. Annem çayları tazelerken ya da kararmış maşasıyla sobanın üstündeki kestaneleri çevirirken ses çıkarmamaya, büyüğü bozmamaya özen gösterirdik. Babam... babam, yıllar önce o büyüğü dünyalardan birine gitmişti.

Önce dersler ve o hafta yapılan yaramazlıklar konuşulurdu. Dersler kısmı ağabeyimi, yaramazlıklar kısmı beni ilgilendiriyordu. Sonra en sevdiğimiz oyun başlardı: Resimli bulmaca! Faik amca çantasından bir sürü kâğıt

ve kalın uçlu bir kurşunkalem çıkarır, resimler çizmeye başlardı. Oyunun kuralı basitti, çizilen şeklin ne olduğunu ilk söyleyen on puanı alırdı. Aslında bu ağabeyimle benim aramdaki bir oyundu. Kız kardeşim Canan çoğu zaman biz puanları kaptıktan saniyeler sonra, hatta bazen yeni resme geçildiğinde aniden, "Bayrak!" ya da, "Horoz şekeri!" diye bağırıp bir önceki sorunun yanıtını verir, kahkahalar atmamıza neden olurdu. Ama amcam mutlaka ona da puan verir, kazanması için türlü numaralar çevirirken bize de göz kırpmayı unutmazdı.

Çizilen şekil, Faik amcanın o anki kararına göre zor ya da kolay olabilirdi. Önemli olan yanıt önce söylemekti. Tabii, "Hayır, hayır, önce ben söyledim," kavgalarında hakemlik yapma görevi de yine amcama düşüyordu. Üst üste kolay şekiller çizdikten sonra, öyle bir şey çizerdi ki ağabeyim de ben de uzun süre düşünür ama ne olduğunu bulamazdık. İşte o zaman amcamın keyifle ders verdiği dakikalar başlardı: "Bakın çocuklar, bu bir piston. Durun, en iyisi ben size bir araba nasıl hareket eder, şöyle kısaca anlatayım..."

Anlatırken gözlerinin ıslıl ıslıl olmasını sağlayan bu bilgiler bizler için gizemlerle dolu dünyaların anahtarlarıydı. Çoğu zaman bir pistonun nasıl o kadar hızlı hareket ettiğini, koskoca bir geminin suyun üstünde nasıl durduğunu, sesimizin nasıl tellerden geçebildiğini hatta bisikletlerimizi nasıl durdurabildiğimizi çok iyi anlamıyordum. Ama Faik amcanın her kelimesini büyük bir dikkatle dinliyor, kafama iyice yazabildiklerimi ertesi gün okuldaki arkadaşlarıma anlatarak bilgiçlik taslamamın hayallerini kuruyordum.

Geçen hafta yeni bir eve taşındık. Balkonun bir köşesine atılmış döküntülerin arasındaki garip bir makine, yıllar öncesine dönmeme ve Faik amca'yı anımsamama neden oldu.

Sağında solunda irili ufaklı delikler, ön tarafında bir kol olan makinenin başında dakikalarca sessiz kaldığımı gören karım, “Bırak oyalanmayı da yardım et,” demişti. “Onu da bir köşeye koyuver, bir ara ev sahibine veririz, sonra ne yaptınız bilmemne aletime, diye başımıza ekşimesin.” Faik amcam hayatta olsaydı bu makine, “bilmemne aleti” olarak kalamazdı. Bu garip makine bizi bilmediğimiz dünyalara götürür, bilmediğimiz insanların bilmediğimiz hikâyeleriyle tanışmamızı sağlardı.

Evleneli üç yıl oluyor. Aynı işyerinde çalışıyoruz, zaten tanışmamız da bu sayede oldu. Tanıştıktan dört ay sonra evlendik. Pınar’ın ailesiyle annem çok iyi anlaşıyor. Borçlarımızı bitirip biraz rahata erince çocuk yapmayı düşünüyoruz. İyi bir arkadaş çevremiz var. Her hafta sonu birinin evinde toplanıyoruz. Kimi zaman hep beraber televizyon izliyor kimi zaman da kâğıt oynuyoruz. Karımla ben çok mutluyuz.

Evlenme teklif edeceğim gün çok heyecanlıydım. Yemeğe çıkmıştık. Annemle beraber aldığımız yüzüğün kutusuna küçük bir kart ilıştirmiş, üstüne ne yazacağımı da günlerce düşünmüştüm: “Günlerce yağın yağmurdan sonra beliren gökkuşağı kadar güzelsin... Karanlık bir gecede parıldayan deniz feneri kadar özelsin... Benimle evlenir misin?”

Acaba sadece, “Benimle evlenir misin?” yazsam daha mı iyi olurdu?

Taşınma telaşı bittikten sonra, bir gece o garip makineyi önüme alıp ne olabileceğini düşünmeye başladım. Belli ki üst taraftaki büyük delik, bir şeyin girişine yarıyordu. Öndeki kol da sistemi çalıştırıyordu. Ama neydi bu sistem, neye yarıyordu?

Malzeme çantasından bir tornavida alıp sökmeye ka-

rar verdim. Yere bir gazete yaydığımı gören Pınar, “Saçmalama,” dedi, “çocuk gibi aletin sağını solunu kurcalayacağına yarın ev sahibini ara da kurtulalım şu garabetten.”

Karımı kırmadım. Aleti bir kenara koyup televizyonun karşısına kuruldum.

O gece uyku tutmadı. Yatakta dönüp dururken, gözümün önüne hep Faik amcanın görüntüsü geliyordu. Pınar’ı uyandırmamaya özen göstererek yataktan kalktım. Salondaki pencerenin önüne oturup bir sigara yak-tım. Bir yandan makineyi sökmek, neye yaradığını öğrenmek için garip bir istek duyuyor, bir yandan da bunu yapmamam gerektiğini düşünüyordum. Sonuçta, çocukluğumun kestane kokan gizemi ağır bastı. Pencerenin önüne bir gazete serip makineyi üstüne koydum. Eminim Faik amca da böyle yapardı.

Kolun çalıştırdığı düzenek, üstünde ince bir yarık olan kapakla örtülmüştü ve bu kapağı tutan paslı vidaları açmak çok zordu. Ama artık başlamıştım, vazgeçemezdim.

Faik amca hiç evlenmedi. Yedi yıl önce de bu dünyadan ayrıldı. Yalnız yaşıyordu. Bir hafta kadar görmeyince merak etmiş komşuları. Evinden kokular gelmeye başlayınca da kapıyı kırıp girmişler. Salondaki kanepede bulmuşlar ölüsünü. Bizden başka akrabası yok gibiydi, bizimle de son yıllarda pek görüşmez olmuştu. Cenazesini ağabeyimle ben kaldırdık. Helvasını annem yaptı. Kız kardeşim şehir dışında yaşadığından cenazeye gelemedi. Evindeki bir sürü küçük aleti, ne olduklarını anlayamadığımız için atmak zorunda kaldık. Bazıları hurdacıya satıldı. Artık kullanılmayacak durumdaki fotoğraf makinesi, daktilo, tıraş makinesi gibi birkaç aleti de ağabeyimle ben anı olsun diye bölüştük. Hepsi bu kadar. Faik Işık, bu dünyadan meraklı bir gölge gibi geçip gitmişti.

Sol taraftaki vidaları açmayı başarmıştım. Tornavidanın sapı, avucumun içini çürütmüştü. Ter içinde, gürültü yapmamaya özen göstererek sadece sokaktan içeri vuran ışıkların loş aydınlığında çalışmaya devam ediyordum.

Bir öykü kahramanı olamayacak kadar sıradan bir yaşamı vardı Faik amcanın. Oysa onu hiç değilse bir öyküde ölümsüzleştirmek, ileride çocuğuma anlatacağım bir anının başrol oyuncusu yaparak yıllar sonraya taşımak isterdim. Ama anlatacaklarım, artık kimsenin ilgisi- ni çekmeyecek kadar sıradan şeyler olurdu: Faik Işıkal. Lise mezunu. Çeşitli devlet dairelerinde memur olarak çalıştı. Hiç evlenmedi. Hayatı boyunca, insanları şaşırtacak bir şey keşfetmeye çalıştı...

Bir uçurtma yapmak istediğimi söylemiştim bir gün. Büyük bir iştahla kendi buluşu olan bir mekanizmayı anlatmıştı bana. Uçurtma ipinin bağlı olduğu bir makarayla bu makaranın yanına sabitlenmiş bir ağırlık çizdiğini anımsıyorum. Ağırlık hafif hafif aşağı yukarı salınıyor, böylece uçurtmanın rüzgârı daha iyi almasını sağlıyordu galiba. Tam olarak hatırlamıyorum. Faik amcam burada olsaydı, o yumuşacık ses tonuyla tane tane anlatmaya başlardı: "Bak şimdi bu makara var ya..."

Sağ taraftaki vidaları açmak daha zordu. Arada bir, tornavidayı sol elime alıyor ya da kutunun duruşunu değiştirerek sağ elimi kullanmaya çalışıyordum.

Annemin yatağını ıslatmamdan dert yandığı bir gün, buna çözüm bulabileceğini söylediğinde çok sevinmiştim. Yatağıma, vücuttaki ısı değişimini algılayan ve başucumdaki saatin zilini çaldırarak beni uyaran bir sistem yerleştireceğini söylemişti. Bu sayede uyanıp hemen tuvalete koşabilecektim. Bir de hepimizi yatak odasına top-

layıp geceleri benim tuvalete nasıl koşacağımı anlatmıştı. Uyur gibi yapmış, sonra zil sesi çıkarıp bizi kahkaha-lara boğarak panik içinde tuvalete koşmuştu. Bu “erken uyarı sistemi”ni hiç gerçekleştiremedi. Ben de bir-iki yıl daha yatağımı ıslatmaya devam ettim. Ama nedense artık eskisi kadar utanmıyordum.

Kapağı çıkarmıştım. Üstteki yarığın tam altına gelen yerde üçgen biçiminde yerleştirilmiş üç silindir vardı. Öndeki kol, bu silindirleri döndürmeye yarıyordu. Silindirleri sökmeliydim.

Amcamın vefatından sonra çok sayıda defter, dosya kâğıdı, not bulduk evinde. Abim hepsini derleyip topladı. Bir akşam demlenirken yaydık notları rakı masasına, başladık karıştırmaya. Abimin aniden, “Bu ne ya!” diye bağırmasıyla yerimden sıçradım. Gözlerimize inanmıyorduk. Amcam başarmıştı.

Faik Işık, 1954 yılında Eskişehir’de görevliyken büyük bir buluşa imza atmış: ÇABA.

O yıllarda Türkiye’de otomotiv sektöründe ciddi bir ilerleme yok. Eskişehir ise Anadolu’nun gelişmemiş ve kendi halinde bir ili. Amcam, tapu kadastrodaki görevi nedeniyle orada bulunuyor. Sabahtan akşama işinin başında dirsek çürütüyor. Gece yaralarına kadar, çeşitli çizimler, denemeler yaparak buluşunu geliştirmeye çalışıyor. Sonunda 24 Ağustos 1954 günü buluşunun prototipini bitiriyor: “Çarpışma Anında Balon Açılması” ya da kısaca ÇABA.

Arabaların ön bölümüne yerleştirilen bir düzeneğe bu. Ani bir çarpmayla önündeki hava dolu hazneye ilk hareketi veren pompa, arabanın göğsündeki bir deliğe yerleştirilen plastik balonun aniden şişmesine ve böylece

sürücünün çarpışmanın darbesinden korunmasına yarıyor. Amcam buluşunu alıp Ankara'nın yolunu tutuyor. Ama patent bürosu, böyle bir buluşun hiçbir işe yaramayacağı ve gereksiz olacağı yönünde görüş bildiriyor. Otomobil üreticileri de sürücü güvenliğini sağlamak için, koltuk kenarlarına konulacak bir kemerin yeterli olacağını söyleyip gerekli ekonomik yardımı vermekten kaçınıyor. Oysa Faik amca, bu buluşunun reklamını bile düşünmüş durumda: "Falanca arabaları tercih edin, yaşama ÇABA'nızı devam ettirin!"

Makineyi darmadağın etmiştim. Ellerim yara bere içinde kalmıştı. Bir sigara yaktım. Amcamın bir şeyler anlatırkenki heyecanlı görüntüsü gözlerimin önünden gitmiyordu. Neden hiç evlenmemişti? Onun bu heyecanını paylaşacak birini mi bulamamıştı? Pınar benim heyecanlarımı paylaşıyor muydu ki? Ya da ben herhangi bir şeye, uğruna hayatımı verecek kadar büyük bir heyecanla bağlı mıydım? Oysa çocukluğumda, büyüyünce ünlü bir bilim insanı olmayı, amcam gibi bir sürü şey bilmeyi, çeşit çeşit buluşlara imza atmayı hayal ederdim. Önce hayaller ve heyecanlar gitti, sonra da amcam. Faik Işık, belki büyük bir öykünün kahramanı olamamıştı ama üç küçük çocuğun kahramanı olmayı başarmıştı.

Gün ağarkirken, neye yaradığını anlayamadığım makinenin dağılmış parçalarını bir naylon torbaya tıkıştırıp çöpe attım. Bir bira içmek istedim, vazgeçtim. Sabah erken kalkmak, işe geç kalmamak, bir an önce yetiştirmem gereken raporların başına oturmak zorundaydım.

Uyku gelip beni teslim almadan önce, keşke Faik amcam "erken uyarı sistemi"ni yapabilseydi, diye düşündüm.

DAHA ÖNCE TANIŞMIŞ MIYDIK?

Daha önce tanışmış mıydık?

Özür dilerim, birden sizi tanıyormuşum hissine kapıldım da. Yoksa böyle pat diye söze girmeyi sevmem. Aslında sevmezdim demeliyim. Yıllarca hep düşündüklerimi değil de söylemem gerekenleri söyledim. Hepimiz böyle yapmıyor muyuz? Aman şöyle dersem ayıp olur, böyle dersem yanlış anlaşılırım filan... Oysa bazen öyle anlar oluyor ki, aklımızdan geçenleri söylemek için başka şansımız olmayacağını biliyoruz. Ben de yanıma oturduğunuz andan beri sizi nereden tanıdığımı bulmaya çalışıyorum. Baktım ki bulamayacağım, düşünce düşünce delireceğime sorayım dedim... Demek hiçbir yerden hatırlamıyorsunuz. Nerede oturuyorsunuz? Haa bu arada söze destursuz girdiğim için adınızı sormayı unuttum... Allah Allah, Ebru adı da bir şey çağrıştırmadı! Bir göbek adınız filan var mı peki? Hımm, yok demek. Benim üç tane göbek adım var. Yani hiçbiri nüfus cüzdanımda yazmıyor ama dedemin, büyükbabamın ve Naile Teyze'nin koyduğu üç tane göbek adım var. Naile Teyze, o yıllarda evinde kiracı olarak oturduğumuz bir kadıncıydı. Bahçe içinde küçük bir evi vardı. Biz alt katta otururduk, o da üst katta otururdu. Hiç çocuğu olmamış,

kocasını genç yaşında kaybetmiş zaten. Tabii öyle yalnız kalınca da biraz sevgisiz bir kadın olmuş. Ama bize öyle davranmazdı, annemi kızı, beni de torunu gibi severdi. Babama biraz ters davranırdı ya, neyse... Sizi sıkılmıyorum değil mi? Yani açıkçası ben geveze yol arkadaşlarını sevmem. Ama dedim ya, sizi yıllardır tanıyor gibiyim. Yok yok, tanıdığımı eminim. Dur bakalım, yol uzun, elbet nereden tanıdığımı bulacağım... Yahu, haldir huldur konuşmaktan kendimi tanıtmadım değil mi? Durun, en iyisi ben size kartımı vereyim. Neredeydi bu yahu, hah, alın bakalım. Bunlar şirketin numaraları, dokuz hat, alttaki faks numarası, oradan aramayın. Ben genelde şirket dışında oluyorum ama not bırakırsınız... Bakın bir anlaşma yapalım, sıkılırsanız hemen söyleyin, ben de susayım. Çünkü boş konuşan bir yol arkadaşı gibi sıkıcı bir şey yoktur. Benim şansına da yolculuklarda yanıma hep geveze adamlar oturur. Bilirsiniz, eskiden şehirlerarası otobüslerde bir adamla bir kadını yan yana oturtmazlardı. Gerçi hâlâ öyle yapan şirketler var ama neyse... Ben de işim gereği sürekli seyahatteyim. Efendim, ben bir temizlik ve ilaçlama firmasının kontrolörüyüm... Haklısınız, karta sadece şirketin adını yazmışlar, oradan da ne iş olduğu belli olmuyor. Neyse, şimdi işten konuşup canınızı sıkmayayım. Belli ki siz öğrencisiniz, aman bu günlerin tadını çıkarın, iş hayatı başladıktan sonra çok arayacaksınız... Ne diyordum? Haa, şu geveze yol arkadaşları. Yine böyle seyahatlerden birinde yanıma bir adam oturdu. Baktım, efendiden bir adam. Oh, dedim içimden, bu sefer dırdır çekmeden rahat bir yolculuk yapacağım. Ne gezer! Şoförün kontağı çevirmesiyle birlikte adamın da çenesinin motoru çalıştı. Bir yandan konuşuyor, bir yandan leblebi yiyor. Anlattıkları ipe sapa gelir şeyler olsa canıma minnet. Böyle boş konuşan bir adamı rüyanızda görseniz sabaha ter içinde uyanıp, ne kâbustu

be, dersiniz. Uzatmayayım, yol boyunca susmadı, yok çiklet çiğner misiniz, yok nane şekeriniz var mı, yok söyle mi, yok böyle mi... Bir ara başımı öbür yöne çevirip oflamaya başladım ki anlasın. Ne gezer! Susmuyor, susmuyor, susmuyor... Altı saatlik yolculuk, altı yıl gibi geldi bana. İner inmez, şirketin otogardaki bürosuna gittim. Buyrun efendim ne vardı? Ne olacak, hani bu şirkette bayan yanı vermiyordunuz? Vermiyoruz efendim, ne oldu, bir aksilik mi oldu? Oldu tabii kardeşim, bana bayan yanı vermişsiniz, adam yol boyunca baydı durdu... Hahahah! Bu esprime hâlâ gülerim... Komik değil mi? Yani baymak filan derler ya, işte o anlamda söylüyorum, adam baydı diyorum... Hahahah... Siz böyle kelime oyunlarından pek hoşlanmıyorsunuz herhalde. Ben bayılırım. Bizim eve tüpgaz değiştirmeye gelen bir adam vardı, ona da Tübitak Efendi derdim. Hani şu bilimle ilgilenen kurum var ya, onun gibi, Tübitak. Ama biraz şey gibi söyleyeceksiniz, tüpü tak der gibi. Tüp-i-tak. Hahahah... Nereden de buluyorum böyle şeyleri bilmem ki... Siz fıkra bilir misiniz? Aslında haklısınız, fıkralara ben de gülmem. Hele o soğuk Amerikan esprileri yok mu, illet oluyorum. Ne o, adam yatmış, karısı yelken... Ne o öyle, efe / koydum tefe der gibi...

Yaaa, ben sizi nereden tanıyor olabilirim? Nerede oturuyorum demiştiniz? Aaaa, hangi sokak peki? Sokağınızın adını bilmiyor musunuz? Bu da iyi vallahi... Aslında vardır böyle insanlar, hani Naile Teyze demiştim ya, o da bilmezdi oturduğumuz sokağın adını. Fırının sokağındaki aşı boyalı ev demek yetiyordu ona. Fazla konuşmazdı zaten. Hatta yukarıdan aşağı bile pek inmezdi. Genelde annem yanına çıkardı. Babamı zaten sevmezdi. Aaa, bakın aklıma ne geldi... Tabii ya, neden yıllardır bunu düşünmediysem, bendeki de kafa. Belki de kocası

öldükten sonra erkeklere düşman oldu kadıncağız. Vardır böyle durumlar. Tabii ya, öyle olmalı. Yıllar önce böyle bir film seyretmişim. Durmadan cinayetler işleyen bir kadın var. Hatta başroldeki dedektifle de aşk yaşıyor filan. Ama adam kadının katil olduğunu bilmiyor. Gerçi biz de bilmiyoruz ama ben filmin en başından anlamıştım kadının katil olduğunu. Zaten ben sinemada ya da televizyonda bir şey seyrederken hemen sonunu anlarım. Daha filmin başından, sonunu söyleyiverince dayıoğlu bana hep, ne o, bunun da mı senaryosunu sen yazdın, der. Ne yapayım, bu da böyle bir yetenek işte... efendim? Naile Teyze'ye ne olduğunu mu merak ettiniz. Öldü. Yani, dedim ya zaten yaşlı bir kadındı, sonunda da göçtü gitti. Zaten o öldüğünde biz çoktan başka bir semte taşınmıştık. Neyse, bırakın şimdi ölümü filan da ben size geçenlerde... Aa, tabii yorgunsanız biraz kestirin. İsterseniz ceketimi vereyim de şöyle rulo yapıp başınızın altına koyun. Yoksa boynunuz çok fena tutulur. Allah korusun, boyun fıtığı bile olur insan bu sarsıntıda. Bir keresinde... efendim? Tabii, siz kestirin. Mola yerine geldiğimizde ben sizi uyandırırım. Yok, öyle demeyin, molaı kaçıldınız mı bir daha durmaz bu otobüs. Bir el yüz yıkamadan, tuvalete gitmeden, çorba içmeden devam ederseniz bitmez yol. Geçen ayki seyahatimde molada uyuyakalmışım da... Ebru Hanım... Ebru... Ebru... Yazık, uyudu kızcağız...

Muaviin! Muaviin! Kolonya var mıydı? Hah... Ne marka bu kolonya? Bunu böyle plastik şişede değil cam şişede ve buzlukta muhafaza edin... Serin serin, ooohhh... Ne bu böyle hamam suyu gibi...

Amannn! Tamam geçti, sakın olun. Karşıdan gelen kamyon hatalı sollama yapınca bizim şoför de aniden frene asıldı tabii. Ben de başınız çarpmasın diye alnınız-

dan tutuverdim... Manyak bu herifler be, katil ruhlu pez... Vallahi, cebinde silahın olacak, hatalı sollama mı yaptın, gel bakayım, tak tak tak, bitti. Neyse, verilmiş sadakamız varmış... Olan sizin uykuunuza oldu... Mua-
vin! Çocuğum ablana biraz kolonya ver, bir de su getir bakayım. Yok, yok kolonya iyi gelir. O kokulu mendiller bir işe yaramaz... Ver suyu ben tutarım, sen kolonyayı bol bol dök çocuğum... Hah, iyice içinize çekin... Alın şu suyu da yudum yudum için. Haydi, hepimize geçmiş olsun. Bu hatalı sollama yapan hayvanlar yüzünden asker dönüşünde ölümcül bir trafik kazası geçirmiştım. Ama şimdi onu anlatıp da sizi sıkmaya, üzmeye niyetim yok. Bilirsiniz, hepimizin hüznünlü hikâyeleri vardır. Ama bence önemli olan, karşındakini üzmemek değil, kısa süreliğine de olsa mutlu edebilmektir. Dikkat ettiyseniz hep keyifli şeyler anlatmaya çalışıyorum... Aaa, bakın az konuşuyorsunuz ama konuşma sanatının püf noktalarını iyi biliyorsunuz. Yani sorularınız gerçekten de akıl dolu. Eee, ne de olsa üniversitelisiniz. Gerçi her üniversiteli sizin gibi olmuyor ama... efendim? Haa, sorunuz... Hayır, çocuğum yok. Evli de değilim. Bakın orta yaşa geldim ama hâlâ kendime uygun birini bulamadım. İnsan evleneceğı kişinin belli bir kültürü olsun istiyor, oturup iki çift laf edilebilecek birini arıyor. Mesela ben hep gençlerle arkadaşlık ederim. Kafa yapısı yaşa bakmaz. Daha geçen ay gittiğim bir lokantada tesadüfen tanıştığım bir kız, o da sizin yaşlarınızdaydı, yahu inanamıyorum, dedi, yani kaç tane erkek arkadaşım oldu ama beni böyle on dakikada anlayan olmamıştı... Efendim? Aaa, mmm... peki, madem sordunuz, öyleyse önce bir tahmin edin, sizce kaç yaşındayım? Çıkın, çıkın... çık... O kadar da değil canım, hahahah! Evet, kırk altı yaşındayım... Evet, hiç evlenmedim... Nasıl? Tabii ki âşık oldum ama... Aaa, siz de sustunuz sustunuz, sonra da yara deşmeye

başladınız... Yahu, bu otobüslerde sigara içilmemesi ne kadar da kötü oluyor değil mi? Çiklet alır mısınız? Bunlar yeni çıkmış, çilek kokuyor. Bakın... Hoh! Ne? Haaa, aşk meşk meseleleri... Bu soruyu bilemedim, başka soruya geçsek olmaz mı sunucu hanım? Hahahahah! Cevap veriyoruz, düüüt, susamuru! Hahahah... Yarışma programlarında hep böyle oluyor ya, birden aklıma geldi işte... Ne oldu? Yine sustunuz...

Şu geveze yol arkadaşlarından söz etmiştim ya, şimdi yanınızda onlardan biri olsa ne sorardı tahmin edin. Öyle hemen pes etmeyin, düşünün biraz... Peki, peki, uğraştırmayayım sizi. Bu adamların konu bulma yetenekleri olmadığından, böyle sessizlik durumlarında tek bir soruları vardır. Yolculuk nereyeydi? Hahahah... Yahu Allahın akıllısı, otobüs nereye gidiyorsa tabii ki oraya. Bana böyle bir soru sorulduğunda hemen, Patagonya'ya, diyorum. Adam da tren görmüş öküz gibi bakmaya başlıyor... Aaa, ne güzel bir defter! Ne yazıyorsunuz? Ay, özür dilerim, ben de samimiyetin tadını kaçırdım değil mi? Siz rahat rahat çalışın, bana aldırmayın. Ama küçük bir tavsiyede bulunayım, uzun süre önünüze bakıp yazmayın, yol tutar. Mideniz bulanır, fenalaşırsanız hiç çekinmeden söyleyin. Gerçi artık yollar kaymak gibi ama yine de belli olmaz. Eskiden bu yol yoktu, şu sol taraftaki dağın tepesinden dolaşan virajlı bir yol vardı. Dön, dön bitmezdi. Araba dağ yoluna vurduğunda otobüsten böğürtüler yükselmeye başladılar... Efendim? Haa, annemle babam hayatta... Tabii, eski insanlar bizim gibi olmuyor. Stres yok, hormonlu gıdalar yok, hava kirliliğinden araba radyatörüne dönmüş ciğerler yok. Babam sekseni-ne merdiven dayadı ama hâlâ demir gibidir. Yahu, demir dedim de, biz sakın Demirciköy'den tanışıyor olmayalım? Tatillerinizde nereye gidersiniz? Demek oradan da

değil... Allah Allah, çıldıracağım yahu, mutlaka tanışıyoruz ama nereden? Siz de hiç hafızanızı zorlamıyorsunuz ki canım! Tabii, buyrun sorun... Nasıl? Bakın küçük hanım, siz beni tamamıyla yanlış anlamışsınız. Şimdi öyle bir şey söylediniz ki! Yok yok, kalbimi kırdınız. Ne demek yani, ben otobüslere binip de, tanıyor muyuz, diye konuya girerek çapkınlık yapan bir adama mı benziyorum? Yok, ben çok yanılmışım. Keyifli bir yol arkadaşlığı yaparız sanıyordum ama... Tamam, tamam. Artık susalım Ebru Hanım. İyi yolculuklar.

Efendim? Aman, ne demek efendim, şimdi çikletinizi alırsam kim bilir ne anlamlar çıkartırsınız... Yok canım, üzülmeyin. Bu soruyu her yol arkadaşınıza sorar mısınız, derken düşünseydiniz. Çok kırdınız, çok... Tamam, öyle demek istemediğinizi ben de biliyorum ama kırdım bir kere. Hayır, işin kötüsü sizden beklemedim... Nasıl? Hiçbir sorunuza cevap vermedim mi? Ne sordunuz da cevap vermedim? Naile Teyze mi? Dedim ya, kadıncağız öldü. Başka hangi sorunuza cevap vermedim? Haaa, aşk meşk durumları. Ee, desenize siz biraz çapkın konulardan konuşmayı seviyorsunuz. Hahahah!.. Bakın, hemen yumuşattınız beni. Askerden döndüğümde bizimkilerin tek derdi beni bir an önce evlendirmek oldu. Annem her Allahın günü yeni bir gelin adayıyla çıkageliyor. Yahu anne, bırak ben kendim gönlüme göre birini bulayım, diyorum ama dinletemiyorum. Neyse lafı uzatmayayım, bir gün, eve erken gel, ailecek akşam oturmasına gideceğiz, dedi. Kimlere, dedim, tanımazsın dedi. Anladım ki bana bir kız gösterilecek. Akşam tatlımızı aldık, iki sokak aşağıda bir eve gittik. İçeri girince bir de ne göreyim? Beni tanıştıracakları kız, en yakın arkadaşım Hüseyin'in sevgilisi Aysel değil miymiş? Hahahah! Kızla göz göze geldikçe, gülmemek için türlü halle-

re giriyoruz. Olacak iş değil yani! Aslında böyle garip tesadüfler beni hem güldürür hem de şaşırtır. Bir kere-sinde de... ha? Sonra ne mi oldu? Ne zaman? Haa, Aysel olayını soruyorsunuz. Ne olacak, beğenmedim, dedim, konu kapandı. Siz onu bırakın da şimdi anlatacağım olayı dinleyin... Bak hayvana yahu, yine hatalı sollama. Bir de uzunlarını yakmış terbiyesiz. Bunları sallandırmak lazım canım. Katil herif... Neyse, ne diyordum? Bir şey mi anlatacaktım? Neyle ilgiliydi acaba? Tesadüfler mi? Hay Allah, al başına belayı, ne diyeceğimi unuttum! İşte sohbet böyle tatlı olunca, bir ondan bir bundan bahsetmekten insanda kafa kalmıyor. Dur, şimdi hatırlarım... Neydi acaba? Efendim? İşle ilgili bir anı mı? Haydaaa, ne garip şeyleri merak ediyorsunuz? Dur, bir düşünelim bakalım... Mmm... yok, o olmaz... Hahahah, aslında Tuğrul'un, kafası iyiyken ilaçlı suyu rakıya katıp içmesi olayı var ama o hikâyenin başı biraz ayıp doğrusu... Başka bir şey bulayım. Eee, canım hep ben konuşuyorum, aslında biraz da siz anlatsanız ya! Yolculuk nereyeydi? Hahahah! Yahu, ne salak herifler var. Yolculuk nereyeymiş? Patagonya'ya, Patagonya'ya... Hahahah! Hah, kara kaplı defter çıktı, Ebru Hanım'ın ders çalışma saati. Hahahah! Ay, siz bana bakmayın, sinirlerim bozuldu, artık makaraları toparlayamam, her şeye gülerim... Muaviiiin! Muaviiiin! Bana bir su ge... efendim? Aaa, mola yerine gelmişiz. Oh, oh iyi oldu, yorulmuştuk vallahi... Buranın ezogelin çorbası, mmm, nefistir... Tabii, tabii, tuvalete gidin, sonra içeride buluşalım. Yanınıza bozuk para almayı unutmayın haa, burada tuvalet paralıdır. Sonra da bir güzel çorba içeriz karşılıklı. Hem belki içerinin ışığında sizi nereden tanıdığımı da çıkarabilirim.

Alo! Volkan merhaba... Evet, benim, Sinem... Nasılsın canım? Nasıl olayım, yorgunluktan ve baş ağrısından

dan ölüyorum. Evet, evet, yoldan arıyorum. Otobüs mola verdi... Nee? Bilmiyorum, herhalde ceptelefonu iyi çekmiyor, sen beni duyabiliyor musun? Rezaletti... Yanıma bir adam düştü. Adam demek yanlış olacak, bir kâbus. Arabanın motoruyla birlikte adamın da çenesinin motoru çalışmaya başladı. Buraya kadar susmadı... Hayır canım, işe yarar bir şeyler anlatsa rezalet der miyim! Kendimi Ebru diye tanıttım. Zaten sonrasında da pek konuşamadım... Hayır, hayır başlangıçta ilginç gibiydi. Kırk altı yaşında bir adam. Hiç evlenmemiş, sürekli seyahat ediyor... Tabii canım, çocukluğunu filan deşmeye çalıştım. Hatta bir Naile Teyze konusu vardı ama adam hiçbir konuda derinlemesine konuşmuyor ki! Tam, hah buradan bir şeyler çıkar, diyorum, hooop başka konuya geçmiş bile! Evet, evet... Hatta bir ara o kadar sıkıldım ki uyumayı bile denedim... Evet evet, gerginleşip daha ciddi konulara geçsin diye tersledim bile... Ne gezer, gülüp duruyor... Esprilerini duysan ne demek istediğini anlardın... Merak etme canım. Yok artık, saldıracak halleri yok ya!.. Sakin ol hayatım, ben nerede durmam gerektiğini biliyorum... Canım hepsi bu adam gibi çıkmaz herhalde... Mutlaka iyi öyküsü olan birileriyle de tanışacağım. Bilemiyorum, daha yolun başındayım, bu ilk denememdi. Belki bu adamdan da bir şeyler çıkardı ama dayanamadım. Hayır, yola devam etmeyeceğim. Nasıl olsa buradan başka bir otobüs geçer, biraz bekler ona binerim... Ne olur böyle yapma Volkan! Baştan anlaşmıştık, huysuzluk etmeyeceğine dair söz vermiştin... Canım, çok bunalırsam daha erken bitiririm. Kitabın adı da, "On Yolculuk On Öykü" olmaz da "Yedi Yolculuğun Öyküsü" olur... Efendim? Hahahah! Hırsız deme bana, gelince ısıtırım ama haa! Ne yapalım, herkesin bir hikâyesi olabilir ama herkesin bir

*kalemi yok... Efendim? Sesin gidiyor, duyamıyorum...
Seni sonra arayacağım canım... Seni seviyorum!*

Merhaba... 24 numara burası mı? Rahatsız edeceğim, izninizle... Sizin için koridor ya da pencere kenarı fark eder mi? Sağ olun... Şu çantamı yukarı koyayım da sizi sıkıştırmayayım... Evet, sonunda yerleşebildim... Ne kadar var doğuma? Aaa, çok az kalmış, Allah kolaylık versin... İlk çocuk mu? Ay ne güzel, inşallah bir avazda kurtulursunuz... Kendimi tanıtmayı unuttum. Adım Ebru, memnun oldum... Bu arada insan insana benzer derler ama... yani, sizi gözüm bir yerlerden ısıyor gibi... Daha önce tanışmış mıydık?

ŞERBETÇİ

“Sakın kıpırdama!” diyorum Kiraz’a. Ama uzun süredir gözlerimden ayırmadığı gözlerinden, yanıma gelmek istediği belli oluyor.

Şu ânı mı merak ediyorsunuz, şu âna gelene kadar yaşananları mı? Tabii ya, bunu sormam bile aptalca değil mi? Şu ânı merak ediyor ama şu âna kadar yaşananları da öğrenmek istiyorsunuz. Oysa sadece, şu anda ne durumda olduğumu öğrenmekle yetinseniz her şey ne kadar da kolay olacaktı. Şu anda...

Sellice’ye bu sabah geldim. Şehir merkezine dokuz saatte ulaştım. Güneye doğru yarım saatlik bir yolculuktan sonra köyün bozuk ve dolambaçlı yoluna saptım. Üç saate yakın süren tırmanış sırasında hararet göstergesi sınırı fazlasıyla geçtiği için iki kere mola verdim. Ardı arkası kesilmeyen bahar yağmurları nedeniyle çamur halinde gelmiş yolda ilerlemenin zorluklarına karşın sabahın erken saatlerinde köye girdim. Terlemiştim, kendimi pis hissediyordum, uykusuzdum ama sonunda buraya gelmeyi başarmıştım. Üç gün önce çıkmaya karar verdiğim garip yolculuğun son durağından bir adım ötedeydim. Her şey, geçen yıl bir akşam eve geldiğimde yemek ma-

rasında bir mektup bulmamla başladı. Önünden her ge-
çişimizde bizi büyüleyen kırtasiye dükkânından aldığı-
mız büyük zarflardan birinin içinde, karımın not defte-
rinden koparılmış kareli kâğıda yazılmış kısa bir mek-
tuptu bu. Meltem, artık bu evliliği sürdürmek istemedi-
ğini ve beni terk ettiğini yazmıştı. Kâğıdı katlayıp tekrar
zarfın içine yerleştirmiş, resmî evrakların ve faturaların
durduğu çekmeceye koymuştum. Sonra önceki günden
kalan zeytinyağlı pırasayı ve makarnayı yiyip televizyon
seyretmiştim. Uykumun geldiğini hissettiğim anda yatağa
yatmış ama sabaha kadar uyuyamamıştım. O geceden
sonra da doğru dürüst uyuyamadım zaten. Her akşam geç
saatlere kadar oturuyor, uykumun geldiğini hissedip yatı-
yor ve sabaha kadar uyuyamıyordum. Kimi gün sabaha
karşı yorgunluktan baygın düşüyor ve renksiz bir uyku-
nun kollarında beni bekleyen kâbusa doğru koşuyordum.

*Kendini bomboş bir mekânda buluyorsun. Bu bölün-
memişlik duygusu yüzünden kendi gerçeğini kaybedi-
yorsun. Ağaçların bulunmadığı, kuşların bile uğra-
maktan kaçındığı boş bir arazinin ya da önceki kiracı-
sının izlerini atmamak için direnen boşaltılmış bir
evin orta yerinde ellerini beline koyup yaşamın her
türlü kalabalığına karşı cesurca dikilebildiğini hissetti-
ğin anlarda, o ilk aşkın gururunu yaşıyorsun. Gölgele-
ri bile barındırmayan yalnız alanların kokusu, sana
hep sevginin ilk kez senin tarafından nesneleştirildiği
günleri getiriyor. Ama öyle huzurlu yerlerde sonsuza
kadar kalamazsın. Kuşlar gelir ya da eşyalarla dolar
odalar. Kuşlar uçsuz bucaksız yeşillikte ağaçların yük-
selmesini istercesine oraya buraya tohumlar savurur.
Sandalyeler, masalar, dolaplar, vazolar, resimler sanki
o ilk aşkın izlerini yok edip sonraki hayatlarının izle-
rini daha belirgin hale getirmek istercesine dizilir sı-*

*rayla. Gölgele sarar çevreni. O anda kaçmak ister-
sin. Bir süre daha ilk aşkınla yalnız kalabilmek için
koşarak uzaklaşmaya çalışır ama sağında solunda
duran ağaçlara, sehpalara, koltuklara takılır yere dü-
şersin. Düşersin, düşersin, düşersin...*

İşte bu kâbuslarımdan, hep o düşme ânında uyanır-
dım. Yatağımda doğrulur, korkudan sıklaşan nefesimi
dengelemeye çalışırken odadaki eşyaları incelerdim; so-
kak lambasından vuran ışıkta gölgeleri üstüme doğru
uzanan eşyaları. Uzanır, gözlerimi kapatıp o bomboş alan-
lara kaçmak isterdim tekrar. Ama yapamazdım. Çünkü
hayaller gibi kâbuslar da çabuk terk eder insanı.

Meltem'in evi terk edip annesinin evine gitmesin-
den kısa bir süre sonra tek celsede boşanmıştık. Taraflar
anlaşmıştı, çocuk yoktu ve şiddetli geçimsizlik bir evlili-
ğin noktalanması için yeterli nedendi. Mahkemeye git-
mek istememiş ama davanın uzayabileceğı düşüncesiyle
avukatın sözünü dinlemiştim. Meltem de oradaydı. Du-
ruşma salonuna girmeden önce biraz konuşmuştuk. Key-
fi yerindeydi. Böyle apar topar terk ettiğı için üzgün ol-
duğunu ama kavgalı bir ayrılıktan korktuğı için böyle
yaptığını söylemişti. En azından birimiz çıkıp gidebile-
cek kadar cesur olmalıydık. Eşyalarının çoğunu gönder-
miştim ama unuttuğum birkaç şey vardı. Çantasından
not defterini çıkarıp kareli kâğıdın üstüne istediğı şeyle-
rin bir listesini yapmıştı. Listeyi katlayıp cüzdanıma ko-
yarken hep yanımda taşıdığım vesikalık resmini görünce
gülümsemişti. Sonra da boşanmıştık.

**Aklıma birden radyoyu kapatmak geliyor. Biraz ön-
cesine kadar normal çalışan radyo, durumun garip-
liğini anlamış gibi hışırtılar ve cızırtılar dinletmeye**

başladı. Gözlerimi kapatıp kendimi anlamsız hışırtıların büyüğü dünyasına bırakıyorum...

Sellice, Okan'ın anlattığından da garip bir köydü. Resimlerde ya da filmlerde gördüğümüz, ilkokul şarkılarında dillendirdiğimiz köylerden çok farklı, birbirlerinden oldukça uzağa yapılmış tek katlı beyaz evlerden başka bir şey görülmeyen bir yerdi. Asıl gitmek istediğim yere yani Ayantepe'ye nasıl ulaşabileceğimi öğrenmek için birilerini görmeliydim. Ama bu garip köy, yabancıları daha da yabancılaştırmak istercesine sessiz, nefessiz duruyordu karşımda. Arabamı köyün meydanı olduğuna inandığım bir boşluğa park edip bir saat kadar yoldan birilerinin geçmesini, meraklıların ne aradığımı sormasını bekledim. Evlerden birinin kapısını çalmaya korkuyordum. Bu köyün insanı tedirgin eden bir yalnızlığı vardı. Bu dünyaya ait olmadığınızı anlayana kadar yalnız kalmanızı, sonra da çekip gitmenizi ister gibiydi. Sabrettim. Öğleye doğru arabadan inip uyuşan bacaklarımı açmak için gerine gerine yürümeye başladığımda karşıdaki tepeden genç bir çocuğun geldiğini gördüm. Saatlerdir beni gözlemiş, yaptığım her hareketi incelemiş ve kişiliğimi tümüyle çözümlemiş bir psikolog edasıyla yanıma yaklaşp, "Ayantepe'ye şu yoldan gidilir. Ama arabayla gidilecek yol değildir, dikkatli olun," dedi. Bir şeyler sormak için ağzımı açtığımda çoktan arkasını dönmüş, köyünün kendine has yalnızlığına doğru yürümeye başlamıştı. Dinlediklerimden garip bir yerle karşılaşacağımı biliyor ama bu kadarını da ummuyordum doğrusu. Gencin gösterdiği yöne, bir yılanın tehditkâr dili gibi kıvrıla kıvrıla giden yola baktım. Bir an durdum. Ama durmamalıydım. Arabama bindim ve yolculuğumun son durağına ulaşmak üzere hareket ettim. Şerbetçi'yle buluşmaya hazırdım artık.

Sol ayağım karıncalandı. Kıpırdamak istiyorum ama bunu yapmamam gerektiğini biliyorum. İnsan durmayı da bilmeli...

Uykusuzluk, işimi yapmama engel olmuyordu. Kimi gece hiç uyumadan kimi gece de garip bir kâbusun tuzasına düşeceğim kısa bir uykunun ardından işe gidiyordum. Bir-iki bardak kahveden sonra toparlanıyor, gün boyunca başka hiçbir şey düşünmeden çalışıyordum. Ama bir süre sonra patronum, izin kullanmak isteyip istemediğimi sordu. Yorgun göründüğümü, gözlerimin altında mor halkalar oluştuğunu, yaşadığım sıkıntıyı anlayışla karşıladığını ve bu zor günlerimde bana destek olmak istediğini söylüyordu. Kendimi iyi hissettiğimi, çalışmanın beni rahatlattığını, izne ayrılmak istemediğimi söylediysem de fayda etmedi. Sonuçta yıllardır hizmet verdiğim şirketim, başarılı çalışmalarımın ödülü olarak, bunalımdan çıkana kadar “süresiz izin” verdi. O akşam eve giderken bakkaldan yarım ekmek ve bir küçük kutu barbunya pilakisi aldım. Karnımı doyurduktan sonra televizyon seyrettim. Televizyonda güneş yanığı teni yağlanmış, her bir kasının arası kalemle çizilmiş, yüzündeki mutlu ve kararlı ifadeyi hiç kaybetmeyen bir adam, karnın kaslarını nasıl geliştirebileceğimizi, yağlarımızı nasıl eriteceğimizi, sırt ağrılarımızdan nasıl kurtulacağımızı, bütün bunlar sayesinde yarınlarımıza nasıl umutla bakaacağımızı anlatıyordu. Çevresindeki mayolu kızlar, adamın kaslı vücuduna, “Mmmm, ne kadar harika bir vücut, biz bu adamı hiç terk etmeyelim,” der gibi gurur ve istekle bakıyorlardı. Geçen hafta bu aletten aldığım ve yorgunluktan bitkin düşüp uykuya yenilebilmek için saatlerce nasıl çalıştığım aklıma gelince sinirle kanalı değiştirdim. “Aniden misafiriniz geldi ve ikram edecek bir şeyiniz mi yok? Dert ettiğiniz şeye bakın! Onlar içeride

tatil fotoğraflarınıza bakarken, beş dakikada, meyveli, çikolatalı, dondurmali bir pasta yapıp bu ani baskını mükemmel bir davete çevirmek artık çok kolay.” Kadının biri, yapıştırma bir gülümseyişle beş dakikada puding yapıp hazır pasta kalıplarının üstüne döküyor ve baskıncı misafirlerini mat ediyordu. Herkes şaşkın, herkes mutlu... Biz de çok mutluyduk. Bizim de dostlarımız gecenin bir yarısında, hiç beklemediğimiz bir anda baskın verirdi. Pasta yapamazdık, altın sarısı şekerliklerimiz yoktu, ikimiz de harika vücutlara sahip değildik galiba. Ama bir parça kek, biraz peynir ve bir şişe şarapla misafirlerimizi şaşırtmayı bilirdik yine de. Herkes gittikten sonra kalan şarabı bitirir, sonra sevişirdik. Ağzımızın şarap kokmasına aldırmadan sıkıca sarılır, uyurduk. Öyle gecelerde uyku, yorgun bedenlerimizin birbirinde dinlenmesi anlamına geliyordu. Oysa şimdi sadece yeni bir kâbusa açılan bir kapı...

Bomboş bir bahçede zürafalar görüyorsun. Dişi zürafa dünyanın en hüznünlü canlılarından biri. Hüznünlü olduğu kadar çaresiz. İnce uzun bacaklarını kırarak oturamadığı ya da yanyatmayı başaramadığı için doğum sırasında oldukça yüksekte düşecek olan yavrusunu kaybetme korkusuyla geçiriyor hamilelik dönemini. Sonra doğum ânı geliyor. Yüzyıllardır süren gelenek değişmiyor ve doğanın zürafaya verdiği kabiliyetsizlik sonucunda yüksekte düşerek doğmak zorunda olan bebek zürafa, ilk nefesinden itibaren bir yaşama savaşına başlıyor. İşin acısı bu ilk savaşında düşman bir anlamda annesi. Doğumda anne zürafanın altına bir ağ gerilmesi gerektiğini düşünüyorsun. Sonra bir anda kendini göbeğinde bir kordonla düşerken görüyorsun. Hafif ıslak, şaşkın ve çırlçıplak, aşağı doğru süzülüyorsun. Altında ağ yoksa düşüp ölebilirsin. Kısa bir an

tepende ne olduğuna bakıyorsun, sonra gözlerin ya ağ yoksak korkusıyla aşağı doğru dönüyor ve aşağıda...

Aşağıya bakmak istiyorum. Bakmamam gerektiğini biliyorum, bu sadece korkmama neden olacak. Ama kendime engel olamıyorum. Aniden annemin beni evimizin yakınındaki çocuk parkına götürdüğü günlerdeki neşem ve korkum aklıma geliyor. Kum havuzundaki kahkahalarımın, tahterevallide yukarıda olduğu anlarda nasıl da ağlamaya dönüştüğünü anımsayınca içim bir garip oluyor.

Bütün gün evde duruyordum. Bu zorunlu iznin, yıllardır okumak istediğim ama zamansızlıktan okumaya fırsat bulamadığım kitaplarla baş başa kalmak için iyi bir fırsat olduğunu düşünüyordum. Bazı kitapların içinde Meltem'in notlarıyla karşılaşılıyor, altını çizdiği kelimelerden anlamlar çıkarmaya çalışıyordum. Romanlar, şiirler, öyküler... Her bir satırında bin anlam yüklü sayfalar. Altı çizili her söz, mutsuz evliliğimizin üstüne tutulan bir ışık gibi parlıyor, gözümü alıyordu. Bazen bütün gece boyunca bir sözün anlamı üstüne düşündüğüm, bu evlilikte dengeyi bozan şeyin ne olduğunu anlamaya çalıştığım oluyordu. Evin içinde dolaşılıyor, aynı sözü, aynı sesle defalarca tekrar ediyordum. Yorulduğum anlarda yüzümü yıkıyor ve her defasında aynı sözü, banyodaki aynaya yansıyan şaşkın yüzüme bakarak haykırıyordum. Ama hiçbir şey değişmiyordu. Saatler geçiyor, gece karanlık ceketini omuzlarından sıyrılıyor ve ben uykusuz gözlerle günün ilk kahvesini hazırlıyordum.

Şerbetçi'nin hikâyesini böyle bir gecenin sabahında öğrenmiştim. Evden çıkmadığım o günler boyunca Okan beni sık sık ziyaret ediyor, bir şeye gereksinmem olup

olmadığını soruyordu. Bir-iki saat kadar oturuyor, havadan sudan şeylerden söz ederek beni, benden uzaklaştırmaya çalışıyordu. İşte bu ziyaretlerden birinde, bir askerlik arkadaşından duyduğu bir hikâyeyi anlatmıştı...

Sellice köyünde yaşanan garip bir olay: Bundan kırk yıl kadar önce, sarp kayalıkların dibinde kurulmuş, hayvancılık ve tarımla uğraşan bu köyün halkına bir haller olmuş. Çoluk çocuk, genç ihtiyar, kadın erkek, bütün köy halkı, günün birinde uykudan kesilmiş. Önceleri yorgunluğa, köyün sert havasındaki ani değişikliklere vermişler uykusuzluklarının nedenini, önemsememişler. Ancak günler geçip de bu illet, veba gibi herkese yayılınca türlü sorun baş göstermiş. Herkes birbirine sert davranmaya, durup dururken kavga çıkarmaya, kötü sözler söylemeye başlamış. Gece ile gündüz arasındaki dengenin yok olmasıyla köydeki huzur, sevgi ve saygıdan da eser kalmamış. Yakın köylerden birinden gelen nefesi kuvvetli üfürükçünün duaları da fayda etmeyince ne yapacaklarını şaşırmışlar. Belki de bu çaresizlikler yüzünden, köyün öksüz delisinin, "Ben size öyle bir macun hazırlarım ki, yeniden gecenizi gece, gündüzünüzü gündüz kılarım," sözünü yabana atamamışlar. Bütün gün sarp kayalıklarda, tarlalarda dolaşıp bitkilerle konuşan, kendi yaptığı kovanlarda arılarla haşır neşir olduğundan elleri hep yapış yapış olan ve bu yüzden de herkesin Şerbetçi diye çağırıldığı öksüz genç, köyün yaşlılarından üç gün üç gece vakit istemiş. Sonra da vurmuş kendini dağlara. Ne yapacak diye merakla peşine düşen köyün gençleri, zavallının günlerce arılarla ve otlarla konuştuğunu görmüşler. Üçüncü gecenin sonunda bir bakraçla çıkagelmiş Şerbetçi. "Yatsıdan sonra kapı kapı dolaşıp hepinize birer kaşık bu macundan vereceğim. Yarın sabah kuşluk vaktinde de hayır duanızı almak için elinizi öpmeye geleceğim," demiş. Kimileri inanmamış, kimileri daha kötü olamaz ya,

diye düşünmüş, kimileri de aç kurt gibi saldırmış Şerbetçi'nin macununa. Ertesi sabah kuşluk vaktinde çok az insanın hayır duasını alabilmiş öksüz genç. Çünkü macun öyle bir huzur vermiş ki, köylünün çoğu öğlene doğru ancak uyanmış. Yıllarca deli dedikleri, kapılarından kovdukları Şerbetçi, bir anda köyün en değerlisi olmuş. Çeşit çeşit yemekler, tiftik kazaklar, keçeden yelekler, cepli pantolonlar, kösele ayakkabılar vermişler. Sıcak yerde uyuması için evine davet eden bile olmuş. Ama o hiçbirine rağbet etmemiş. Sabahları herkesin elini öpüp hayır dualarını aldıktan sonra dağlara gidiyor, akşam macun dolu bakracıyla, tepeden yılan gibi kıvrıla kıvrıla inen yolda görünüyormuş. Akşam yemeğini yeni yemiş olan köylüler hemen kapıya dikiliyor ve ellerindeki küçük kaplara adam başı birer kaşık macun konulmasını bekliyormuş. Kısa sürede köy yine eski havasına bürünmüş. Yaşlılar birbirlerine selam veriyor, gençler çeşme başında şen kahkahalar atıyor, çocuklar eskisi kadar büyük bir neşeyle çelik çomak oynuyormuş. Ama bir gün, hastalanan köpeğiyle ilgilendiğinden dağlara geç gitmek zorunda kalan Şerbetçi, kendisi yokken kasabadan atlı adamların geldiğini ve köylülerden kavanozlarla macun aldıklarını görmüş. Karşılığında da kâğıt paralar veriyorlarmış. Şerbetçi'nin çoktan dağlara gittiğini düşünen köylüler rahatça alışverişlerini yaparken, o sessizce Ayan-tepe'nin yolunu tutmuş, bir daha da onu gören olmamış. Koyu bir uykusuzluk çökmüş yine Sellice'nin üstüne.

Kendi hayatımı ne kadar tanıyorum? İnandığım, gerçekten bağlandığım, ardında sonuna kadar gitmekten çekinmediğim bir şey var mı? Birden kocaman bir kahkaha atıyorum. Delice bir kahkaha... Bu yolculuğa kovalamaktan korkmadığım bir şeye sahip olmak için çıkmamış mıydım? Arabanın içini

kaplayan kakhaham Kiraz'ın şaşkın gözlerle bana bakmasına ve belli belirsiz inlemesine neden oluyor. "Aman," diyorum, "sakın yanıma gelmeye kalkma."

Yol boyunca Meltem'i düşündüm. Gözümün önüne çeşitli görüntüler geliyordu. Olağanüstü güzellikteki boy-nunu, ince ellerini, güneş ışıklarının oyunlar yapmayı sevdiği saçlarını hatırlamaya çalışıyordum. Olmuyordu... Okan'ın anlattığı hikâyenin büyüüne öylesine kapılmış-tım ki, ertesi gün yola çıkmaya karar vermiştim. Küçük bir çanta hazırlamıştım kendime, birkaç parça çamaşır, bir gömlek, bir kazak, tıraş takımı ve Meltem'in bir fo-toğrafi. Kıvrıla kıvrıla uzayıp giden yolu tırmanırken, arabayı durdurursam bir daha kaldıramayacağımı düşü-nüyor, bu yüzden bagajdaki çantadan fotoğrafı alma iste-ğime engel oluyordum. Ayantepe'nin nasıl bir yer oldu-ğunu, Şerbetçi'yi nasıl bulacağımı, bulsam da konuşmayı başarıp başaramayacağımı bilmiyordum. Bütün bu belirsizliklere karşın vazgeçmeyi düşünmüyordum. O derin huzuru veren macun değildi merak ettiğim. Sadece böy-le bir şeyin peşinde olsam bir eczaneye gider, bir uyku ilacı ya da sakinleştirici alır, kâbusların uzağında bir uy-kuya dalmaya çalışırdım. Beni asıl ilgilendiren Şerbetçi'nin gururu, cesaretiydi; nasıl arkasını dönüp gidebil-miştii? Ben hiçbir zaman bu kadar cesur olamamıştım. Ama şimdi, belirsiz bir hikâyenin, hatta belki de bir ya-lanın peşinde Ayantepe'ye tırmanıyordum. Oysa çocuk-luğumdan beri nasıl da korkardım yükseklerden. Annem ne zaman beni evimizin yakınındaki çocuk bahçesine götürüp tahterevalliye bindirse içim bir tuhaf olurdu. Bir tahterevallide dengede durabilmek için, diğer tarafta oturanla "eşit" olunması gerektiğini, yıllar sonra bir gece eve gelip yemek masasının üstünde Meltem'in mektu-bunu bulduğumda anladım. Belki de yıllardır içten içe

bildiğim bu gerçek, su yüzüne çıkmak için kendimle yüzleşmemi bekliyordu. Zaman bana korkularımı verirken karşılığında uykularımı çalıyordu.

Zamanı algılayamıyorsun. Böylesi bir duygudan arındırılmışsın. Sadece güneş doğduğunda aydınlık, battığında karanlık olduğunu biliyorsun. Ama alacakaranlığın aydınlığı mı karanlığı mı haber verdiğini nereden anlayacaksın? Mutlulukla mutsuzluk arasında bir alacakaranlık olup olmadığımı nereden anlayacaksın? Bomboş bir bahçede oturmuş bunu düşünüyorsun. Birden ufuk çizgisinde bir ışık görüyorsun. Güneş mi yükseliyor ay mı, bilemiyorsun. Tam anlayacakken birden her yer kararıyor. Karanlık, karanlık, karanlık...

Bir ara, tepeye arabayla çıkmamam konusunda beni uyaran delikanlıyı dinlemediğim için kendime kızdım ama artık dönemezdim. Dolambaçlı keçiyolu bittiğinde bulabildiğim bir düzlüğe park ettim. Akşamüstü olmuştu. Plastik şişedeki ısınmış suyun kalanını içtim. Torpidodaki kolonyalı mendille ellerimi, alnımı, boynumu sildim. Terden sıırıslıklam olmuştum. Bomboş bir alandaydım. Ne yana bakmam, ne yana yürümem gerektiğini bilmiyordum. Arabanın önüne çökuverdim. Bir sigara yaktım. Sonra bir sigara daha... Gelen giden yoktu. Tabii ya, yalandı her şey. Uykusuzluk çeken Sellice halkı, gizemli macun, Şerbetçi, hepsi yalandı. Tek gerçek, bir yalanın ardından buraya gelecek kadar deli olduğumdu. Cesaret diye adlandırmak istediğim şey aslında delilikti. Arabanın kapısını açıp radyoda bir kanal ayarlamaya çalıştım. Garip bir şekilde, şehir merkezinden kilometrelerce ötede, bir dağ başında klasik müzik çalan bir kanal buldum. Güneş batana kadar oturup müzik dinlemeye karar verdim. İşte tam o anda, sanki yerdeki bir delikten

çıkmuşçasına, nereden geldiği belli olmayan bir adamın bana doğru yürüdüğünü fark ettim. Gelenin o olduğunu biliyordum: Bu ufak tefek adam Şerbetçi'ydi.

Sadece ardımdakileri düşünüyorum şu anda. Benden çalınanları... çaldıklarını. Bir düşün peşinden çıktığım bu yolculuğu. Ağlamak geliyor içimden. Saatler önce bataryası boşalan ceptelefonumu umutsuzca bir kere daha açmaya çalışıyorum. Olmuyor. Ağlamayacağım...

Küçücük bir adamdı. Yıllardır dağlarda yaşadığı için saçı sakalı birbirine karışmış, yabanileşmiş bir adamla karşılaşacağımı düşünmüştüm yol boyunca. Oysa karşımda kel, sakalsız, aydınlık yüzlü, güleç suratlı bir ihtiyar duruyordu. Üstündekiler yırtık pırtık ama temizdi. Nasır içindeki ayakları çıplaktı. Sessizce gelip yanıma çöktü ve hiçbir şey demeden elini ağzına götürüp sigara içer gibi yaparak ne istediğini belli etti. İlk nefesi çektiğinde boğulurcasına öksürmeye başladı. Sigaralarımız bitene kadar konuşmadık. Önümüzde uzayıp giden yeşilliği seyrediyorduk. Son nefeslerimizi çekip sigaralarımızı söndürdükten sonra ayağa kalktım. Gitmem gerektiğini hissediyordum. Böyle yapmam onda bir güven duygusu yaratmış olacak ki, hırıltılı ama tok bir sesle konuşmaya başladı. Önce macun almak için geldiysem hemen gitmemi söyledi. Hayır anlamında başımı salladım. "Aldatılar beni," dedi. Sellice halkına küsmüştü. Durmadan aynı şeyleri tekrar ediyordu. Ne dediğini anlamak zordu, kesik kesik konuşuyordu. "Bir avuç kâğıt para için macunumu sattılar. Söyle onlara, dönmem." Arada susup uzun uzun çevreye bakıyordu. Sonra bir ara yüzüme baktı. "Sen de mi uyuyamıyorsun?" dedi. "İstersen kendine macun yapabilirsin. Zor değildir, herkes yapabilir ama onlar

anlamadılar. Biraz delibalin içine kediotu, binbirdelikotu, papatya, şerbetçiotu katıyor, üstüne de afyon sütü akıtıyordum, hepsi bu. Onlar için bir şey yapmayı seviyordum ama aldattılar beni.” Belli ki sesine yabancı değildi, yıllardır kendi kendine konuşmuştu. Yabancı olduğu şey, bu sesin bir başkası tarafından duyulmasıydı. Hiçbir şey demeden bir sigara daha uzattım. Aldı. Neden burada olduğum konusunda acaba ne düşünüyordu? Beni kâğıt para vererek macununu alan adamlardan biri olarak mı görüyordu? Daha önce hiç araba görmüş müydü? Müzik dinlemiş miydi? Neden hiçbir şey garip gelmiyordu ona? Belki gizli gizli köye hatta kasabaya kadar iniyor, yaşananları görüyor, belki de hiçbir şeyi merak etmiyor ve önemsemiyordu. Sigarası bitince keskin bir ısıklık çaldı. Yeşilliğin bilinmez bir köşesinden kurtla köpek arası, tüyleri yolunmuş, memeleri sarkık bir hayvan topallaya topallaya geldi. “Kiraz hem hamile hem hasta,” dedi. “Kasabada Hacı Yahya’ya götür garibanı. O bir çaresine bakacaktır.” Sonra ikimiz de ayağa kalktık. Birden ellerime uzandı. Önce çekmeye çalıştım ama sonunda bunu neden yaptığını anladım: “Hayır dualarım seninle Şerbetçi.”

Şu ânı mı merak ediyorsunuz, şu âna gelene kadar yaşananları mı? Anlatsam inanacak mısınız? Karımın not defterinden kopardığı bir kâğıda yazdığı notla beni terk ettiğini, o geceden sonra bir daha uyuyamadığımı, ipe sapa gelmez bir hikâyenin peşinden buralara kadar geldiğimi, o garip hikâyenin kahramanıyla oturup sigara içtiğimi, sonra da dönüş yoluna koyulduğumu anlatsam inanacak mısınız? Sanmıyorum. Ama eminim toprak yoldan inerken, aniden arabanın kontrolünü kaybettiğimi ve uçuruma doğru savrulduğumu söylersem inanırsınız. Çünkü bu hepinizin başına gelebilecek bir olaydır.

Şu anda, arabamın tam ortasından uçurumun kenarında asılı kaldığını söylediğimde, nefis bir sohbet konusu bulmuş olmanın heyecanıyla gözleriniz parlamıştır belki de. Ama daha çok bilgi sahibi olmak isteyebilirsiniz. Arabanın ön tarafı uçurumun üstünde, arka tarafı ise düşmek için turnaklarını kayaya geçirmiş bir korkak gibi yola tutunuyor. Bir çantadan ve Kiraz'dan oluşan arka tarafın hafifliği, motorun ve benim varlığımla ağır çeken ön tarafa karşı savaş veriyor.

İşte yine tahterevallideyim. Ne yukarıda olmak istiyorum ne de aşağıda. En zorunun bu olduğunu biliyorum ama dengede durmayı seviyorum. Denge de durabilmek için cesaretimle korkularımın aynı olması gerektiğini öğrendim artık. Dikiz aynasından arkaya baktığımda Kiraz'ın ayağa kalkmaya çalıştığını fark ediyorum: "Sakin kıpırdama!" Beni anlayıp anlamadığını, korkup korkmadığını bilmiyorum. Uzun süredir gözlerimden ayırmadığı gözlerine bakınca içimden delice bir kahkaha atmak geliyor. Gülüyorum...

GÜNEŞİ SON OLARAK PHRA KEO'DA GÖRDÜM

Başka bir yaşamı yargılamak bana düşmez.
Ben kendi yaşamımı yargılamalıyım.
Ben seçip ben yadsımalıyım.

HERMANN HESSE, *Siddharta*

Sağ elimin işaretparmağıyla ortaparmağı sigaradan öylesine sararmışlar ki, gecenin karanlığında bile fosforlu bir yol tabelası gibi parlıyorlar. Kül tablası ağzına kadar doldu. Yeni bir sigara söndürmek için, eskilerini kenarlara itmek gerekiyor. Bunu yaparken, sıcaktan ter içinde kalmış ellerime küller yapışıyor. Kül tablasını dökmek ya da ellerimi yıkamak için kalkmaya üşendiğimden parmaklarımı ağzıma götürerek külü emiyor ve temizleniyorum. Tıpkı bu işi günde onlarca defa yapan Biber gibi... Biber, köpeğimiz. Karşımda uyuyor. Arzu yatalı çok oldu. Bense uzun zamandır geceleri uyuyamıyorum. Neredeyse gün doğana kadar, pencerenin kenarındaki koltuğa oturuyor, bir daha kalkmamak için rakıyla suyu yanıma alıyor, sigara üstüne sigara içip düşünüyorum. Çocukluğumu, ilk şiirimi yazdığım da babamın nasıl da başımı okşayıp, aferin oğlum, dediğini, ilk aşkımı, içkiyle tanıştığım günü, üniversite yıllarımı, evliliğimi ve... ama

bu gece diğer gecelerden farklı. Bu gece şu ciltli defterdeki kargacık burgacık yazımı okuyarak hayatımı değiştiren o gizemli Bangkok gezisini düşünüyorum. Üniversite eğitimimi hiçe saymama, başarılı bir yönetici ya da en azından düzenli bir iş sahibi olacakken beni baskı altına almayacağına inandığım gelip geçici işleri seçmeme neden olan o garip Bangkok gezisini. Belki o gezide beni neyin değiştirdiğini anlayabilirsem son işimden neden kovulduğumu Arzu'ya ve daha da önemlisi kendime açıklayabilirim. Biber uykusunda kaşınıp duruyor ve ben kaşınmak için bile elimi kaldıracak gücüm olmaksızın, gecenin en yalnız saatinde geçmişimi okuyorum.

İşletme bölümünü üçüncülükle bitirmiştım. Hatta sadece bölümümde başarılı olmakla kalmamış, iktisadi ve idari bilimler fakültesinin en başarılı beş mezunundan biri olmuştum. Bölüm başkanımız ve hocalarım bana özel bir ilgi gösteriyorlardı. Kim bilir, belki de beni diğer başarılı mezunlardan daha sosyal biri olarak görüyorlardı. Okulda kalmaya karar vermem işlerine gelirdi çünkü birçoğunun istediği tipte bir asistan adayıydım. Sektörde çalışacak olsam da, fakültenin adını yücelteceğimden emin görünüyorlardı. Oysa ben sadece yapacak başka bir iş bulamadığımdan ya da babam gibi yılın sekiz ayını işsiz geçirmekten korktuğumdan sürekli ders çalışmış ve dereceye girmiştım. Herhalde şu andaki halimden bir tek üretim yönetimi hocam Erhan Bey gurur duyardı. Söylememe gerek yok herhalde; o da alkolikti. Hayat, lunaparktaki aynalar gibi. Güldürücü ve kişiyi kendi gerçeğiyle yüzleştirmemeye kararlı.

Okulun kapanmasından sonra bütün arkadaşlarım tatile gitmiş ama ben yaz boyunca seminerlere, konferanslara hatta derslerini izleme izni alabildiğim eğitim programlarına katılmaya başlamıştım. Kararımı çoktan

vermiştim, sektörde çalışacaktım. Bankacılık ve borsa, özellikle ilgimi çekiyordu. Bu arada sık sık hocalarımı ziyarete gidiyordum. Bu ziyaretlerden birinde bölüm başkanımız Tuğrul Hoca, çokuluslu bir şirketin dünyanın çeşitli ülkelerinden başarılı öğrenciler için özel bir program düzenlediğini söylemişti. Bunun için yüksek bir ortalamayla mezun olmuş olmak, okul tarafından önerilmek ve yapılacak iki aşamalı sınavda başarılı olmak gerekliydi. Beni akademisyen olmaya yönlendirmek istediklerini biliyordum. Belki de programa katılmamı sırf bu yüzden istiyorlardı. Aslında ben bunu istemiyordum ama olayı çekici kılan bir şey vardı ki reddedemedim: Eğitim programı Bangkok'ta yapılacaktı.

Su ısındığı için ilk kadehten sonrası çekilmez oluyor. Ama her seferinde gecenin sessizliğini bölüp mutfığa gitmek, buzdolabını açmak, soğuk su ve buz koyarken çıkacak gürültüleri engellemeye çalışmak zor geldiğinden buna katlanıyorum. Kadehi yanımdaki sehpaye koyarken çıkardığım sesler yüzünden, Biber arada bir gözlerini aralayıp beni kontrol ediyor: *Nasılsın alkolik, hâlâ yaşıyor musun?*

Herkes tatilde olduğundan ya da zor bir ders yılından sonra oturup çalışmak zor geldiğinden sınavlara katılım azdı. Önce dil sınavı ardından da mesleki sınav. Sözü uzatmaya gerek yok: kazandım. Çokuluslu bir gıda şirketinin, farklı ülkelerden başarılı işletme öğrencilerini bir araya getirmeyi ve eğitim programlarını tanıtmayı amaçladığı bir çeşit yaz kampı için Bangkok'a uçacaktım.

Bu saatte sokakta kimse olmaz nasıl olsa... O yüzden pencereyi açıp kül tablasını rahatlıkla aşağı dökebilirim. Sokak lambasından vuran ışık, oturduğum yeri, o yolculuk boyunca yanımdan ayırmadığım, neredeyse bü-

tün yaşadıklarımı not aldığım ve yıllardır kendimden bile sakladığım şu deri ciltli defteri okumama yetecek kadar aydınlatıyor. Garip, bu defterin lunaparktaki aynalara benzediğini daha önce hiç fark etmemiştim.

15 Eylül

Bangkok'tayım. Daha önce hiç yurtdışına çıkmamıştım. Büyüledim. Harika bir otelde kalıyoruz. Her odada iki kişi. (Ben İspanyol bir oğlanla kalıyorum, şu anda duşta.) Otele üç tekerlekli faytonlarla geldik. Geçtiğimiz yerlerde o kadar büyüleyici görüntüler vardı ki, ne tarafa bakacağımı şaşırdım. İlk iki gün sadece gezecekmiz. (...) Odadaki masanın üstünde kenti tanıtan bir broşür var. Pencerenin kenarına gidiyorum ve onca gürültünün arasında sessizce akan nehre el sallıyorum: Merhaba Chao Phraya, işte buradayım!

16 Eylül

Sabah kahvaltısından sonra kent turuna çıktık. Ben yine o faytonlarla (galiba tuk tuk deniyor) gezeceğimizi sanmıştım ama bugünden itibaren her yere üzerinde şirketin amblemi olan bir otobüsle gideceğiz. Demek ki o sadece küçük bir hoş geldiniz sürpriziydi. 20 öğrenci, 4 rehber, 6 yöneticiyiz. Birileri daha var ama onların ne iş yaptığını bilmiyorum. Bütün programın yöneticisi Mr. Wellers. Öğle yemeğimizi pazaryerinin ortasındaki bir açık hava lokantasında yedik. Bu kadar çok sebze yediğimi görse annemin gözleri yaşardı. Ama ondan önce benim gözlerim yaşardı. Masadaki yeşil renkli sıvının çok güzel bir sos olduğunu söylediklerinde hiç düşünmeden denedim. O kadar acıydı ki gözümünden yaşlar geldi ve en az yarım saat hıçkırdım. (Not: Clare –galiba

İngiliz- sürekli bana bakıyor gibi geldi. Dilerim yanıltmıyordumdur. O kadar güzel ki...)

Üç yıl önce bir yayınevinde düzeltmen olarak çalışmaya başlamıştım. Ucundan kıyısından da olsa edebiyat dünyasının içinde olma fikri hoşuma gitmişti. Bir gün, genç bir kız sekreterliğe gelmiş ve bir şiir dosyası bırakmak istediğini söylemişti. Dosyasının bir rafa kalkacağından ve belki de aylarca okunmayacağından öylesine emin görünüyordu ki acımış, hatta neredeyse sevgi duymuştum. Ama içimin aniden sevgiyle dolmasının nedenini ancak odayı terk edişinden sonra anlamıştım. Saçları... Tıpkı Clare'in saçlarına benzeyen o güzelim kızıl saçları... Arkasından koşabilirdim. Hatta ona bir yerlerde bir şeyler içmeyi teklif eder, kur yapabilirdim. Bu Arzu'yu ilk aldatmam olmayacaktı ki... Ama koşmadım. Çünkü birçok şeyi olduğu gibi Clare'i de Bangkok'un sokaklarına gömmüştüm. İstanbul sokaklarında bir benzerinin peşinden koşmak, geçmişimle barışmaya çalışmaktan başka neye yarayacaktı ki?

17 Eylül

Bugün... Bugün hayatımın en büyüleyici gününü yaşadım. Kafam karmakarışık. Wat Phra Keo Tapınağı'na gittik. (*Wat* zaten tapınak demekmiş.) Tapınağın mimarisini, çanlarla süslü çatılarını, duvar resimlerini, Buda heykellerindeki görkemi, Budist rahiplerin bu görkemin içinde *hiç erişemeyecek, eriştiğinde de yitirecek* gibi çalışmalarını incelerken kendime hep aynı soruyu sordum: Aynı dünyada mı yaşıyoruz? Güney Afrika'dan gelen oğlanla Japon kızın dışındakilerin umurunda değildi bu olağanüstü atmosfer. Bol bol fotoğraf çektiler, tapınağın maddi değerini tahmin etmeye çalıştılar, kut-

sal Buda zümrüdünü çalmak için kendilerince teknikler geliştirdiler, rahiplerin cinsellikten arınmış olarak nasıl yaşadıklarına dair espriler üretmeye çalışıp durdular. Aslında doğru olan da bu belki. Hepimiz ileride büyük şirketlerin yöneticileri olmayacak mıyız? Hatta belki uluslararası şirketlerde beraber çalışacağız. Büyük güzel evlerimiz, lüks arabalarımız, en az bizim kadar akıllı karılarımız olacak. Çocuklarımız özel okullarda okuyacak. Pahalı purolar, özel imalat içkiler içeceğiz. Tatillerimizde dünyanın çeşitli ülkelerine gidecek, âdet yerini bulsun diye bir-iki müze gezdikten sonra altın renkli kumsallara, masaj salonlarına, kumarhanelere, bilmem kaç yıldızlı restoranlara koşacağız. En popüler şarkıcının albümlerini, en çok satan kitapların mükemmelliğini, en pahalı prodüksiyonla karşımıza çıkan müzikalin yaratıcılığını konuşarak ne kadar kültürlü olduğumuzu göstereceğiz. Bizim gibi olmayanların, bizim gibi olabilmeleri için yardım derneklerinin toplantılarında içki içeceğiz. Bu güzel hayata karşı direnenlerden tiksineceğiz. Bilmiyorum, belki de bugün gördüklerimin etkisiyle saçmalıyorum. Şiir yazdığım günleri özleyorum. Aslında otele dönerken kafamda bunları yazmak yoktu. Şiir yazmak istiyordum. (Hatta şiirimi İngilizceye çevirip Clare'e hediye etmeyi bile düşündüm bir ara.) Şimdiyse kendimle kavgalı bir halde yatağa gömülüyorum. Yazmayı düşündüğüm şiirin ilk dizesi de Phra Keo Tapınağı'na gömüldü gitti: *ölüme duran bir çocuğun anasına ettiği zulmü, hangi kâğıda yazabilirsiniz...*

O şiir hiç yazılmadı.

20 Eylül

Eğitim programı başladı. Tam adıyla "*Program on the Standardization of Particular Cultures in Multi-*

National and/or Transnational Firms in the Globalization Process” (Globalleşme Sürecinde Çokuluslu Şirketlerdeki Farklı Kültürlerin Standartta Entegre Edilmesi Programı diye çevrilebilir sanırım.) Sabahtan öğlene kadar otelin konferans salonunda şirketin yapısı ve eğitim programıyla ilgili dersler alıyoruz. Öğleden sonra ise globalleşme, dünya ekonomisi, sivil toplum örgütlerinin olası baskıları gibi konularda tartışma grupları oluşturuyoruz. Aslında hep aynı konunun üstünde dönüp duruyoruz; sizler farklısınız, ancak biz bunu eritmeye değil standartize etmeye çalışıyoruz. Kendimce “tapınak krizi” diye adlandırdığım ruh halinden kurtulmaya çalışıyorum. Ama Wat Phra’nın görüntüsü gözlerimin önünden gitmiyor. Aynı anda hayatın iki ayrı noktasında olunabileceğini biliyorum. Ama bunu her iki noktaya da ihanet olarak görüyorum. Nerede olmak ve ne yapmak istediğimden emin değilim. Bir-iki kişiyle konuşmaya ve fikirlerini öğrenmeye çalıştım. Herhalde saçmaladığımı düşünüyorlardır. Şu anda benim yerimde olmak isteyen binlerce insan vardır. Bu programın sonunda başarılı olanların doğrudan şirkete alınacakları kesin. Hayatta başarılı olmak istiyorsam bu düşüncelerden kurtulmalıyım. (Oda arkadaşım Jorge, Norveç’ten gelen Pal ve adını hâlâ öğrenemediğim Macar kızla çok iyi anlaşıyorum. Tabii bir de Clare var. Artık bana ilgi duyduğundan şüphem yok. Önümüzde daha on gün var. Bakalım neler olacak?)

Defteri kapatıyorum. Kalkmak zorundayım yoksa böbreklerim patlayacak. Tuvalete gidiyorum. Işıkları yakmıyorum. Bir elimle duvara dayanıp diğer elimin bu işi tek başına halletmekteki ustalığı sayesinde zorlanmadan işlemeye başlıyorum. Son anda klozet kapağını kaldırma- yı unuttuğumu fark edip bir hamle yapıyorum ama bu

gereksiz hamle üstüme işlememden başka bir şeye yaramıyor. Gürültü çıkmasın diye sifonu çekmiyorum, sabaha Arzu halleder nasıl olsa. Sağ elimi suya tutuyorum. Koltuğuma dönerken buzdolabından bir şişe soğuk su alıyorum. Bardakta hamam suyuna dönmüş rakıyı pencereden döktükten sonra kendime buz gibi, taze bir rakı hazırlıyorum. Bir de sigara... Biber, kalkıyor, uzun uzun geriniyor, kafasını karnının altına sokup yalandıktan sonra gelip ayaklarımın üstüne yatıyor.

Defterin sayfalarını karıştırırken, Bangkok'ta yaşadıklarım bir bir gözümün önüne geliyor. Derslerin bitimiyle akşam yemeği arasında bize bırakılan zamanda otelden ayrılıyor ve genelde yakındaki pazaryerine gidiyorduk. Kimi zaman kalabalık bir şekilde kimi zaman da ikili-üçlü gruplar halinde. Pazardaki orkide tezgâhlarını, seyyar mutfakları, hemen oracıkta ölçünüzü alıp size yerel kıyafetler diken açık hava terzilerini, ne işe yarayabileceğini bile kestiremediğimiz elektronik eşyaları ve durmadan kolunuzdan, eteğinizden çekip kırık dökük bir İngilizceyle mallarını satmaya çalışan Tai halkını seyretmek bize büyük bir keyif veriyordu. Bir gün, Jim Thompson adlı meşhur butiğin önünden geçerken dayanamamış ve Clare'e, Tayland ipeğinden yerel motiflerle bezeli harika bir eşarp almıştım. Yanımızdakilerin, "Ooooo!" nidaları ve alaycı gülüşleri umurumda değildi. Harika bir gündü, giydiği uçuk mavi erkek gömleği gözlerinin her zamankinden daha güzel görünmesine neden oluyordu ve ayrıca Jim Thompson –sadece bir isim benzerliği olduğunu yıllar sonra öğrendim– en sevdiğim yazarlardan biriydi. Aşkımı açıklamak için bundan iyi bir ortam olamazdı. Ondaki sonraki günleri el ele geçirmeye başladık. Artık sevgiliydik. Odaya çıkarken, asansörde uzun uzun öpüşüyorduk. Hatta bazen asansörü durdu-

ruyor ve elimi gömleğinden içeri sokup göğüslerini okşamaya çalışıyordum. Ta ki... ta ki tıpkı tapınağa gittiğimde yürüdüğüm yoldan tiksindiğim gibi, askılı bir bluz giydiği gün koltuk altlarındaki kılları görüp de Clare'den de tiksinese kadar. O gün aslında hiçbir şeye bağlı olmadığımı, hayat adına hiçbir amacım olmadığını net olarak anlamıştım. Bir insanı sevip sevmeme konusundaki karar, onun vücudunun doğal bir ürününe bağlı olabilir miydi? O an için bana tiksindirici gelen her şeyden uzaklaşmak en doğrusu gibi gelmişti. Peki, şimdi leş gibi rakı, sigara ve ter kokan bu adama kim yaklaşabilir ki?

Defterdeki ders notlarına şöyle bir göz atarken, Arzu'nun ayaklarının ne kadar güzel ve bakımlı olduğunu düşünüyorum.

22 Eylül

Mr. Wellers'in ders notları:

1980'lerden itibaren her alanda yaygın bir olgu olarak karşımıza çıkan küreselleşme deneyimi en somut görüntüsünü ekonomik alanda ulus devletin temel aktör olarak gerilemesinde bulmuştur. Çokuluslu ve ulus ötesi şirketlerin uluslararası pazarda devleti aşan faaliyet ve denetim gücüne sahip olmasıyla ekonomik ilişkilerde piyasa mantığının gerektirdiği verimlilik ve kâr esası sınırsal güvenlik önceliklerinin önüne geçmeye başlamıştır. Böylelikle şirketlerin iktisadi rasyonalite temelinde bağımsız hareket alanlarının genişlediği söylenebilir. Serbest piyasa zihniyetiyle iktisadi açıdan olumlu bir gelişme olarak saptanan bu değişim, küreselleşmenin diğer boyutları göz önüne alındığında uluslararası piyasada rekabet içinde bulunan şirketleri bir-

takım sorunlarla yüz yüze getirmektedir. Zira rekabette başarılı olabilmek için gereken verimlilik ve kâr esası sadece ulus devlet sistemi içerisinde belirlenen geleneksel devletlerarası siyasetin getirdiği kısıtlardan bağımsızlaşmakla sağlanamaz. Bunun yanı sıra, sınır ötesi kimliğe sahip şirketlerin istihdam ettikleri personelin ve hedefledikleri pazarın kültürel özelliklerinin de hesaba katılması gerekmektedir.

Ne kadar garip! O tarihlerde benim için çok şey ifade eden bu sözler, şimdi bana çözülmesi olanaksız bir bilmece gibi geliyor. Hep düşünmüşümdür; üniversite sınavında bir soru eksik ya da bir soru fazla çözseydim... Yani tercihlerimdeki okullardan bir diğerine girmek zorunda kalsaydım... Acaba o zaman her şey farklı olur muydu? Düzenli bir işim, yarınlarla ilgili kararları alma da rahatlığım, beş para etmez adamların karşısında iki büklüm olmama keyfim, mutlu bir evliliğim olur muydu? Daha az içerdim, her gün sakal tıraşı olurdum, çocuksahibi olmaktan korkmazdım. Belki o zaman aynalara bakmaktan kaçmazdım. Kendimle yüz yüze gelmeye cesaretim olurdu. Sokaktan köpek havlamaları geliyor. Biber'in umurunda değil. Ne de olsa o içeride, sıcak bir yuvanın rahatlığında, tehlikelerden ve sorunlardan uzakta. Sokak köpekleri istedikleri kadar havlasınlar.

Bu noktada, yeni bir standardizasyon politikası gereği ortaya çıkar. İzlenecek personel politikası açısından "şirket kimliği" yaratma köşe taşlarından birini oluşturur. Personelin çalıştığı şirketin amaçlarıyla özdeşleştirilmesi, üretimin ve/veya hizmetin kalitesinin korunması/yükseltilmesinden ve tüketim talebinin artmasından bizzat yararlanacağı bilincine sahip kılınması "şirket kimliği"ni benimsemesini sağlar. Personel

mesleki açıdan ulusal kimliğinden, kişisel konumundan bağımsız olarak hareket ederek sadece bağlı bulunduğu şirketin çıkarları doğrultusunda hareket ettiği takdirde kendi çıkarını da azamileştireceği düşünceyle hareket eder. Diğer bir ifadeyle, iktisadi alanda “özerk birey” ya da 1980’lerde yaygın olan ifadeyle “girişimci kültür”e sahip birey kimliğini kazanır. Böyle bir kimliğin baştan hedeflenmesi şirketin izlediği istihdam politikasında etnik, cinsiyet, kültürel temelli ayrımcılığa gitmesini de engelleyecektir.

Bu konuşma sırasında defterime aldığım notları okurken, gözümün önüne o gün geliyor. Ayağa kalkıp Mr. Wellers’la tartışmaya başladığım, hatta şu yazdığım notları bir kenara bırakıp neredeyse hakaret etmeye başladığım an. Ya da bir başka deyişle hayatımın yönünü değiştirdiğim an:

Nedir bu durmadan tekrar edip durduğunuz “özerk birey” fetişizmi ha? Bu kategorizasyonun nedeni, her türlü müdahaleden bağımsız, kendisini serbest piyasanın “kendiliğinden” akışına bırakan, bu seyir içerisinde akılcı kararlarla rekabet ederek çıkarını azamileştirmeye çalışan bireyin gerçekleşmesine zemin sağlayan düzen değil mi? Eğer küreselleşmenin getirdiği en keyifli gelişmelerden biri çeşitliliğin kutlanması ise, tüketim alışkanlıklarında standardizasyon nasıl tasvip edilebilir? Gittikçe yaygınlaşan meta fetişizmi, “tüketmek için tüketmek” alışkanlığı piyasanın sunduğu aldatıcı bir çeşitliliğin sonucu değil mi? Aslında, aynı işlevi gören, nitelik açısından birbirinden pek bir farkı olmayan ürünlerin tüketicinin gözüne boyamak adına birbirinden farklı “markalar” altında piyasaya sunulması bu aldatmacanın sürmesini sağlayan araçlardan biri

değil mi? Yine, alternatif yaşam tarzları olarak sunulan “steril” ortamlar, kimliğin tüketimle belirlenmesi ve böylelikle bireylerin sözde soyutlanmış “modern cemaatler” içerisine sıkıştırılması “özerk birey”den bahsetmek için ne kadar açık kapı bırakıyor?

Başka neler dediğimi hatırlamıyorum. Zaten aslında sizin de, düzeninizin de canı cehenneme demek istiyordum. Belki onu da demişimdir. Çünkü Mr. Wellers’tan ve onun temsil ettiği hayatlardan nefret ediyordum. Oysa şimdi o tiksindiğim hayatlardan birine sahip olamadığım için kendimden tiksiniyorum. İşin garibi yıllar önce Bangkok’ta bir otelde o çıkışı yapan adam, yıllarca o kavramların temsil edildiği işlerde çalıştı. Bugün son işimden de kovuldum. Geçen seferlerde ilgisizlik, geç kalma, işe alkollü gelme gibi birçok bahane ileri sürmüşlerdi. Bu sefer onu bile yapmadılar. Sadece bir mektup. Daha fazlasına gerek var mı? Durum ortada: Fakültenin en başarılı öğrencilerinden biri, girdiği hiçbir işte dikiş tutturamıyor. Hem de bunun nedeni, başarılı bir öğrenci olması sayesinde gittiği Bangkok gezisinde böyle bir hayatı istemediğine karar vermesi. İnandırıcılıktan ne kadar uzak... Hiç değilse o şiiri bitirebilseydim. Sokak lambasının sarı ışığı altında tombul parmaklarımı, kirli turnaklarımı seyrederken yıllarca kendimi bir Bangkok yalanıyla nasıl kandırdığımı düşünüyorum. Sadece kendimi mi, Arzu’yu da... “Öyle büyüleyici bir yerdi ki bir anda aydınlandım. Ben ne yapıyorum yahu, dedim ve o sahte hayattan vazgeçtim.”

Gün ağarmaya başladı. Okuduklarım, düşündüklerim kafamı daha da karıştırmaktan öteye gitmedi. Belki de üstünde düşünmemem gerekiyor artık. Biraz sonra ya burada sızacağım ya da kalkabilirsem Arzu’nun kollarına

atılacağım. Midesi bulanacak, arkasını dönecek. Sabah kalkmadığımı görünce yine kovulduğumu anlayacak, sormayacak bile. Acıdığı ve belki de gerçekten sevdiği için boşanmaktan söz etmeyecek ama kendime çekidüzen vermemi isteyecek. Hiç değilse daha az iç, diyecek. Yeni bir iş bulacağım, birkaç gün toparlanacağım. Tıraş olacağım, tırnaklarımı keseceğim. Sonra... artık sonrasını düşünmek istemiyorum. Belki de bazı insanların hayatları, yazsam roman olur, diyecek kadar renkli ama yazmaya kalkınca tek bir satırda bitecek kadar tekdüze. Benim hikâyem de bu işte; kimseyi sevmedi çünkü kendisi seilmeyi hak etmiyordu.

Uyumadan bir kere daha Bangkok'un o rengârenk sokaklarını hatırlamaya çalışıyorum. Her şeye rağmen beni atmosferiyle büyüleyen ama şu anda tiksintiden başka bir duygu uyandırmayan o gizemler kentinin sokaklarını. Defterimin arkasındaki küçük bir kâğıda karalanmış "arkadaşların" imzalı üç satırlık not, Bangkok'a duyduğum nefreti yeniden uyandırıyor içimde.

Sevgili Türk,

Bizleri pek sevmediğini biliyoruz. Aramızda olmak istemedin. Yine de hayatın boyunca bizi hatırlaman için sana küçük bir şaka yapmadan duramadık. Aslında dün gittiğimiz lokantada domuz eti yememek için türlü huysuzluk yapmasaydın bu şaka aklımıza gelmeyecekti. Herhalde o bayıla bayıla yediğin et yemeğini hayatın boyunca unutmazsın: Köpek eti ne kadar da lezzetli bir etmiş değil mi?

Gün ağardı. Dibine gelen sigarayı söndürecek halim bile yok. Beni bir türlü içine kabul etmeyen bu dünyaya gözlerimi kapatıp rüyalar âlemine dalmadan önce bir sis perdesinin ardından yaşamımı sorgulayan Biber'e bakıyorum: güneydın!

GİRİŞ CÜMLESİ

“Bu işi sadece para için yapıyorum.”

Adam arabasına binmeye hazırlanırken, hâlâ kendisine laf yetiştirmekte olan arkadaşına, konuştukları konuda başka bir şey söylemeye gerek olmadığını hissettirmek isteyen bir ses tonuyla bunları söylüyor. Tam o anda yanlarından geçiyorum. Özellikle kulak kabartmama gerek kalmadan beynimin bir kenarında açılan dosyanın sayfaları arasına giriveriyor bu söz. Aslında hiçbir sözü duyacak, hiçbir hareketi algılayacak halde değilim. Çünkü bir an önce bakkala ulaşmam gerekiyor. Sigaramın bittiğini fark ettiğimde ofisten beş dakikalığına kurtulacak olmanın sevinciyle doldum. Böyle durumlarda getir götür işlerine bakan çocuğu asla kullanmam. Hatta bütün gün dışarı çıkmamı sağlayacak işleri didikler durumum. Monte Cristo Kontu başardı, ben neden başaramayayım? Gerçi benim özgürlüğe kaçışlarım beş dakikayla sınırlı ama olsun, şimdilik yetinebilirim. Bu keyifli dakikaların ardından masamın başına geçecek –bir öykü yazmak istediğim halde– bilgisayar yazılımları arasına gümüleceğim. Birden aklıma kedimin mamasının bittiği geliyor. Beyefendi süte doğranmış ekmeğe yüz vermez, akşam eve elim boş gidersem kavgaya çıkabilir. Ne yazık ki

bakkalda mama var. Yoksa ofistekilere gecikeceğimi söyler, mama almak için iki sokak arkadaki süpermarkete giderdim ve fazladan on beş dakika kazanırdım. Acaba mama alma işini öğleden sonraya mı bıraksam? Anlayacağınız, az önce yanından geçtiğim adamın sözü üstüne düşünecek halim yok. Pazartesi gününe böyle başlamayı kim ister? Tek bir cümle için açılan dosyayı ânında beynimin çöp tenekesine göndermeliyim. Ama zihin sizin ne halde olduğunuza bakmaz. İlgisini çeken bir dış uyarıcı olduğunda hemen gerekli süreç işlemeye başlar. (Bununla ilgili deneyler yaparak ne demek istediğimi daha iyi anlayabilirsiniz.) Böyle durumların en tatsız olan kısmı ise, gelen sınırlı bilgiyle yetinmek zorunda kalmaktır. Beyin, bu konuşmanın öncesini ve sonrasını da depoya almak ister ama bu olanaksızdır. Acaba nasıl bir soru üstüne bu söz söylendi, karşı tarafın tepkisi ne oldu, bu dostça bir konuşma mıydı ve benzeri sorular, dosyanın önemine göre bir süre beyninizi oyalar. (Beynin diğer yarısı vücudunuzun sigara isteği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Ayrıca sosyal yaşam size, bu soruları konunun başrolündeki kişilere yöneltme hakkı vermemektedir.) Beynin hangi yarısının isteklerini gerçekleştireceğinizi, “ilgi çekici dış uyarıcı”nın gücü belirleyecektir. Bütün bu düşüncelerim sizi yanıltmasın, biliminsanı değilim. Yanlış anlamaları noktalayabilmek için önce kendimden söz etmeliyim.

Adım Melih Erginöl. Yirmi yedi yaşımdayım. Bir bilgisayar şirketinde çalışıyorum. (Böyle söylemem garip çünkü şirketin ortaklarından biriyim ama uzun süredir kendimi sıradan bir çalışan olarak görüyorum.) Bu işi yapmaya başladığım ilk yıllarda, çok şanslı olduğumu düşünüyordum. Çünkü kendi işimin sahibi olduğum için zamanımı dilediğimce kullanabilecektim. Kendimle

başa çıkabilmek için, yazının sihirli bir lunaparka benzenen çekici dünyasıyla her an iç içe olmalıydım. Hep yazar olmayı istemiş bir insan bütün harflerin döndüğü bir atlıkarıncadan başka ne düşler? Ne yazık ki geçen yıllar bana, bu iki ayrı dünyanın içinde olmanın daha çok çarpışan arabalara binmeye benzediğini öğretti. Siz sakın sakın dolaşmak isterseniz de birileri gelip kahkahalar atarak size çarpıyordu. Çok sarsıldım, çok sinirlendim ama inanın, ben kimseye çarpmadım. Sonunda kişiliğimi ikiye bölmeye karar verdim: Bilgisayarcı Melih Erginöl ve yazar aday Melih Erginöl. (Böyle bir durumun algılarımda, duygularımda ve özellikle sosyal ilişkilerimde kırılmalar yaratacağını ve bunun da çok bilindik bir hastalığın tanımını olduğunu düşünecek olanlara psikolojik destek aldığımı ve “normal” bulunduğumu söylemek isterim.) İşte şu anda bu iki kişiliğim beraberce bakkala gidiyorlar ve her ikisinin de yetiştirmesi gereken işleri var: Rüya Reklam Ajansı için bir muhasebe yazılımı ve süreklili yazmakta olduğum dergi için bir öykü.

Bilgisayar mühendisliğinde okumamın nedenlerini açıklamak isterim ama önce şu şirket olayından söz edelim. Henüz üçüncü sınıf öğrencisiyken arkadaşlarımla kurduğumuz bir şirketle iş hayatına girmiştik. Akademisyen olmak istiyordum ama genç yaşta iyi para kazanmaya başlamam yüksek lisans yapmama bile engel olmuştu. Üniversiteyi bitirir bitirmez, biraz da ailemin baskısıyla askere gittim. Sekiz ay süren askerliğim sorunsuz geçti. Bilgisayar operatörü olarak, eğitime çıkmadan, karargâhta yapılan bir askerlik ne kadar sorun çıkarabilirdi ki? Gerçi bu erkekler tiyatrosunda yaşanan kimi olaylardan –bütün bu olayları anlatabilirim ama konuyu saptırmamak için sadece akıl almaz şeyler olduklarını söyleyip geçiyorum– oldukça etkilenmiş ama hepsinin

ileride yazacağım öyküler için malzeme olacağını düşünmüştüm. (Gerçekten de birçoğunu öykülerimde kullandım.) Askerlikten döner dönmez ortak olduğum şirkete dört elle sarıldım. Bu durumun beni mutlu etmeyeceğini biliyordum ama o günlerde kırk yaşına kadar çalışıp hayatımın geri kalanını bir çiftlik evinde yazarak geçirecek parayı kazanmak gibi bir fikrim vardı. Yokluğumda işlerimiz oldukça büyümüş, şirket ufak işleri bir kenara bırakıp büyük ihalelere girmeye başlamıştı. Ama bir süre sonra, işteki tekdüzelik ve özellikle büyük ölçekli olmanın gerektirdiği ayak oyunlarından midem bulandı. Diğer iki ortak –şu andaki konumlarını düşünerek adlarını vermekten kaçınmam gerekiyor– üniversite yıllarındaki heyecanlarını, umutlarını, hayallerini bir kenara bırakmış, serbest piyasa ekonomisinin saldırgan savaşçıları olmuşlardı. Onlardan benim gibi olmalarını bekleyemezdim. Kurtlar sofrasında bir kuzu –hem de köyün ozanı olmak isteyen bir kuzu– ne kadar ayakta kalabilirdi! Haklıydılar ama ben bilgisayar dilinin değil, başka bir dilin insanıydim. Bir gün bu sıkıntılarımı ortaklardan birine –lise yıllarından beri arkadaşımı– açtığımda, “Banka hesabın o sevmediğini söylediğin yöntemimiz sayesinde kabarıyor,” yanıtını almıştım. Pencereden dışarı bakmış ve bir gencin mutlu mutlu koştuğunu görmüştüm. Ortağım kendi kendime, “Mefisto,” diye mırıldandığımı duymamıştı.

Mefisto kelimesi, geçmişimdeki başka bir dosyanın kapağını açtı. Bu kelimeyle ilk olarak István Szabó’nun, Klaus Maria Brandauer’un olağanüstü oyunuyla devleşen filmi aracılığıyla tanışmıştım. Filmin Klaus Mann’dan bir uyarlama olduğunu öğrenince romanın kendisine ulaşmaya çalışmış, sonuçsuz aramalarım sırasında da bu kez Thomas Mann’ı keşfetmiştim. Mann’ın ölümsüz eseri

Venedik'te Ölüm'e tutkuyla bağlanmamın bir nedeni de kitabın çevirmeninin Behçet Necatigil olmasıydı. Derken bu özel romanın Luchino Visconti tarafından yapılan sinema uyarlamasını izleme şansına erişmiştim. İşte Mahler'le tanışmam da böyle olmuştu. Bir diğer yanda da Goethe ve acılar içinde kıvranan kahramanı Werther'in dünyasına merhaba diyordum. Koşmaya başlamıştım anlayacağınız.

Yolun karşısındaki çocuk parkında bir dede, torunun salıncağa oturmasına yardım ediyor. Belki de dedesi değil babasıdır. Ama ben karşımdaki tabloda, bir dedeyle torunu arasındaki sevgi bağını görüyorum. ***"Bizim evden çocuk parkı kaç adımdır dede?"*** Belki de yarına yetişmesi gereken öyküye böyle bir cümleyle başlayabilirim. Eminim şimdi yanlarına gidip konuşabilsem ikisi de bana bir sürü öykü anlatırlar. Çocuklar ve yaşlılar, kapağı her an için açık duran birer öykü hazinesi sandığı gibidir. Böyle düşünmemin nedenini uzun süre sonra bulabildim. Çünkü ikisi de eğitim sisteminden uzaktadır. Çocuğun zaten hiç haberi yoktur, içindeki yaratıcı ölmemiş, hayalleri düzen labirentine girmemiştir. Yaşlılar da belli bir zamandan sonra çocuklaşmış, kendilerine çizilen çerçeveden çıkmıştır. Tam bunları düşünürken benim tablomun da çerçevesi kırılıyor, öykü başlamadan bitiyor. Çünkü çocuk daha hızlı sallamasını isteyince yaşlı adam kızıyor.

Babam da torununu böyle parka götürmek, onunla oynamak ister miydi acaba? İsterdi herhalde. Ömer Erginöl, orman işletmeleri genel müdürlüğünde kısım şefiydi. Kötü bir alışkanlığı yoktu –evde balık kızartıldığı zaman iki duble rakı içmek kötü bir alışkanlık değildi tabii ki– annemle severek evlenmişti, yuvasına bağlıydı.

En büyük tutkusu politikaydı. Yıllardır değiştirmediği gazetesini en k ilanına kadar okurdu. Solcu olduğunu söylemekten hi çekinmezdi. Anarşiye karşıydı. Ona göre bütün bunlar, iki-üç tane kendini bilmez haytanın başının altından çıkıyordu. Annem şükran Hanım ise evliliklerinden üç yıl sonra işten ayrılmıştı. Ama işten ayrılma nedeni ne evlilik ne de ağabeyim Salih'e hamile kalmasıydı. Hamileliğinin  ayında yaşadığı bir olay onu sadece çalışma hayatından değil, dünya işlerinden de soğutmuş. Ankara'da Posta Caddesi'nin köşesindeki ofisi bir sabah askerler tarafından basılmış. İhtilal olduğunda posta idaresinin basılması, işi bırakma nedeni olarak görülmeyebilir. Ama hamile bir kadının, hem de üstüne silah namlusu çevrildiği bir sırada, pencereden bir askerın lmne tanık olmasının büyük bir bunalıma neden olması şaşırtıcı değildir. (İşin garibi, ben yıllar sonra, annemin lmne tanık olduğu askerın adı verilen şehit Teğmen Kalmaz İlkokulu'ndan mezun oldum.) Bu olaydan sonra annem kendini dine vermiş. Askeri hkmetin işbaşı yapmasıyla evde balık kızartıldığı zamanların dışında da rakı şişesine sarılan babamla neredeyse her gün ters dşyorlarmış. Ama ben evin bu kavgalı döneminde değil, fırtına sonrası sessizlikte dünyaya gelmişim. Ağabeyim, evdekilerin karşı çıkmalarına aldırmamış ve ilkokul öğretmeninin istekleri doğrultusunda askerı okula yatılı ğrenci olarak girmiş. İşte Erginol ailesinin ilk çocuklarından on üç yıl sonra bir evlat daha istemesine de evdeki bu sinir bozucu sessizlik neden olmuş ve ben Melih Erginol, lkenin Barış Harekti yaptığı karartma gecelerinden birinde dünyaya gözlerimi amışım.

Bir an için duruyorum. Çevredeki evlerin pencere-lerine bakıyorum. Solumdaki apartmanın ikinci katında bir balkon dikkatimi çekiyor. İnanılmaz güzellikte renk-

leri olan çiçeklerle süslenmiş. İşi bir kenara bırakıp dergiye yetiştirmem gereken öyküye yoğunlaşmaya karar veriyorum. Belki de bu balkonun öyküsünü yazmalıyım. ***“Kadın, balkondaki çiçeklerin saksılarını değiştirmenin, topraklarını havalandırmanın zamanının geldiğini biliyor ama...”*** Hayır, böyle bir giriş beni ancak bildik yollara sokar. Birçok örneği olan, yeni bir şey söyleyemeyecek bir öykü geliyor gözümün önüne. Bu saçma fikirlerden sıyrılmalı ve alışverişi bitirip, bir an önce işe dönmeliyim. Ama beynimde açılan öykü dosyası yürümeme izin vermiyor. Dosyanın “Ne Anlattığın Değil, Nasıl Anlattığın Önemlidir” başlıklı sayfasına, Bartoli’den düştüğüm not, aklımın koridorlarında koşmaya başlıyor: “İnsan zihni bir hikâye anlatıcısıdır.”

Alkolik bir baba, beş vakit namazında bir anne ve sadece yaz tatillerinde görebildiğim katı bir ağabey figürünün arasında sıkışan yaşamım, askerler yönetime el koyduğu için evden çıkmanın yasak olduğu günlerden birinde, durmadan cepsaatine bakan bir tavşanın arkasından kocaman bir deliğe atlamamla değişti. İçine düştüğüm bu yeni dünyada önce Alice’le karşılaştım. Alice’in beni diğer arkadaşlarıyla tanıştırması uzun sürmedi. Kimler yoktu ki; Peter Pan, Nemeçek, Pıtırıcık, Pippi ve tabii ki Küçük Prens. Anlayacağınız, okuma tutkusu bütün bedenimi sarmıştı. Okuldan geliyor, büyük bir hızla ev ödevlerimi tamamlıyor ve okumaya başlıyordum. Bu durum ailemi de mutlu ediyordu. Babam, bu yaşta bu kadar okuyan çocuğun ileride “adam gibi bir adam” olacağına inanıyordu. Annem de memnundu memnun olmasına ama bir-iki tane de sure ezberlesem hiç fena olmayacaktı. Hatta bu okuma tutkusu yüzünden henüz ilkokul üçüncü sınıfta gözlerimin bozulması bile üzmedi beni. (Zaten yıllar sonra bir doktor arkadaşımdan gözle-

rimin bozulmasının asıl nedeninin okuma değil, irsi bir göz tansiyonu sorunu olduğunu öğrenecektim.) İlkokulu takdimamelerle taçlandırılan karneler ve “dörtgöz” alayları arasında bitirdim.

Şu âna kadar fiziksel özelliklerimden söz etmediğimi fark ettim. Oysa bir yazar için bu önemlidir. Karakterinizin nasıl bir tipi olduğunu her zaman anlatmayabilirsiniz ama en azından okurun zihninde canlanması için gerekli ipuçlarını verirsiniz. Ama kimi zaman verdiğiniz anahtar, okurun yanlış bir kapıyı açmasına neden olabilir. Böyle durumlarda net bir anlatım gerekebilir. Örneğin başarılı genç işadamı dediğinizde; uzun boylu, düzgün saç tıraşlı, bembeyaz dişlerini göstererek gülen, şık giyimli ve beden dilini rahatça kullanan bir adam akla gelebilir. Merakınızı hemen giderebilirim. Ben, genç ve başarılı bir işadamı değilim.

Elindeki plastik topu havaya atıp tutan bir çocuk geçiyor önümden. Belli ki çocuk parkına gidiyor. İçimden onunla top oynamak geliyor. Sonra da oturup bu deneyimin öyküsünü yazabilirim: *“Bunaltıcı geçeceği şimdiden belli olan yaz mevsiminin ilk günlerinde, komşumuzun çocuğuyla parka gitmem, onun oyunlarla dolu dünyasına sığınmam kimilerinize garip gelebilir ama anlattıklarımı dinledikten sonra bana hak vereceğinize eminim.”* İşte böyle başlar öykü, sonra adamın düşünceleri sarar satırları. Çocukla karşılıklı durmuş, topu atıp tutmaktadırlar. Topu her atışında bir kötü anı-sından kurtulup her geri alışında çocukluğuna biraz daha yaklaşır. Saçmalıyorum. Böyle bir giriş cümlesinden sonra bu kadar basmakalıp bir şey yazmak, en azından kaleme saygısızlık. Ayrıca öykü kişilerim aracılığıyla da olsa gerçekten çocukluğuma yaklaşmak istiyor muyum?

Bu bunaltıcı yalnızlıktan çıkmanın tek yolunu erken yaşta keşfetmiş, kitaplardan başımı kaldırmaz olmuştum. Henüz ilkokul üçüncü sınıftayken ilk şiirimi yazıp bir çocuk dergisinin açtığı yarışmada birincilik ödülünü kazandım. Doğru yolda olduğuma inanıyor, hatta daha da öteye giderek kendimi yaşıtlarımdan farklı görüyordum. Ben bir şairdim. O yaşlarda beyin algoritmik bir çözümdense, kısa yoldan sonuca gitmeye eğilimlidir. Çocukluk böyle bir ruh haline izin verir, “Oldum,” demeniz yeter. Astronot oldum, pilot oldum, doktor oldum... Ama bunların içinde, “Şair oldum,” diyenine az rastlanır. Gençlik yıllarımda bununla da yetinmemiş ve bir gün televizyona çıktığımda adımın altında ne yazacağını görmeye başlamıştım: “şair-yazar”. Bu görüntüler rüyalarıma girerdi. Kimi geceler “şair-romancı” olurdu, kimi geceler “şair-yayınevi yöneticisi”. (Bazı gecelerde ise televizyonda konuşurken, adımın altındaki “veteriner” yazısını görüp ter içinde uyanırdım.) Rüyalarla ilişkim bununla sınırlı değildi. Yazıyla olan ilişkim rüya zamanıyla gerçek zaman arasındaki köprüde yaşanıyordu. Oysa tümüyle gerçek zamana ait olmayan bir yazarlık macerası söz konusu olamazdı. Köprüden geçilip gerçeğe ulaşıldığında net olarak anımsanamayan hisler ya da görüntülerden oluşan bir yaratıcılık, her şeyden önce inandırıcı değildi. Gerçi bilinçdışı bir yazma sürecinde eserler veren sanatçılar olduğunu okumuştum ama bunlara pek inanmıyordum. Başucunda kâğıt kalemle uyuyup rüyalarını not alanlara, yarı uyku halinde yazanlara, gündüzün enerjisi dururken yazmak için geceyi yeğleyenlere gülüp geçiyordum. Ama işin asıl komik yanı şuydu ki, o yarı karanlık anların dışında asla yaratıcı olamıyordum.

Ofistekilerin söylenmelerine katlanmamak için, beynimdeki kapanmak bilmez edebiyat dosyasını görmez-

den gelip bakkala ulaşmalıyım. Bunu yapacak kadar cesurum. (Edebiyata karşı koymak cesaret gerektirmez mi?) Tam da Paul Auster'in, Don Kişot'un Cervantes'in vekili olduğu konusundaki görüşlerini söylediği kahramanının, "Bir yazarı anlatmak için kitapların büyüüne kapılmış birinden daha iyi ne olabilir?" sözü ışıldamaya başladığında dosyayı kapatıyorum.

Üniversite sınavları öncesinde zor bir dönem geçirdim. Edebiyat tutkusu benliğimi sarmıştı ama okuldaki ve dershanedeki öğretmenlerim bunun ancak bir "yan uğraş" olabileceğini, kendime para getirecek bir meslek seçmemi söylüyorlardı. Başarılı bir öğrenciydim, istediğim üniversiteye gireceğime kesin gözüyle bakılıyordu. Ama hiçbir meslek çekici gelmiyor, beni edebiyatın büyüülü dünyasından koparamıyordu. Sonunda matematiğin edebiyatla olan yoğun ilişkisine ve teknolojinin ufku mu hep genişleteceğine olan inancım yüzünden bilgisayar mühendisliği okumaya karar verdim. Bu kararı vermemin önemli nedenlerinden biri de o yıllardaki kız arkadaşım Aylin'di. Tam bu noktada hepinizden özür dilemek zorundayım. Çünkü bu konuya girmek istemiyorum. Eğer beyninizde bir Melih Erginöl dosyası açıldıysa, bu konuyla ilgili sayfasında bir cümlemin yer alması yeterli: Daktiloda tek kopya olarak yazıp ciltlettiğim ilk kitabımı ona hediye edeceğim gün Aylin beni terk etti.

Bu olay beni bir süre yazıdan soğuttu ama böyle sağlam bir ağacı kökten sökmem de olanaksızdı. On sekiz yaşına girdiğim yıl, önde gelen edebiyat dergilerinden birinde yayımlanan bir öyküm oldukça ses getirdi. Bu kadar genç yaşta, birçok kişinin dikkatini çekebilmiş olmam içimdeki aşkı yeniden alevlendirdi. Hatta derginin editörü, beni bazı isimlerle tanıştırmak istediğini söyle-

yip bir panele ve sonrasındaki kokteyle davet etti. Adlarını duyduğumda bile kalp atışlarımın hızlanmasına neden olan yazarlarla, eleştirmenlerle tanışıyordum. Akşam hep beraber yemeğe gittik. Alkol sınırı aşıldıkça konuşulan konular da değişmeye başladı. Bütün bu konuşmaları büyük bir şaşkınlıkla dinliyor, soru sorulmadıkça ağzımı açmamaya özen gösteriyordum. Gecenin sonlarına doğru yanımda oturan ve bütün kitaplarını neredeyse ezbere bildiğim yazar sırtıma vurup, “Uzun ama çok güzel bir öyküydü, bir solukta okudum yalnız ne yazık ki bitirdiğimde aklımda hiçbir şey kalmamıştı, siz gençler biraz daha ‘akılda yer eden’ öyküler yazmalısınız,” dedi.

Ne zaman yeni biriyle tanışsam ve bir şekilde yazıyla uğraştığımı öğrenseler üç aşağı beş yukarı aynı sözü duyarım: “Hayatımı yazsam roman olur!” Yazmanın, harflerin dünyasından bir bütün yaratmanın bu kadar kolay olduğuna inanan düşünce yapısı tüylerimi diken diken eder. “Yaz o zaman kardeşim,” demek isterim, “yaz da okuyalım!” Ama hiçbir şey söylemem, susarım. Karşısındaki, yalanlarla dolu bir olay anlattığında, “Hikâye okuma bana,” diyen insanlara, Flaubert’in, “Madame Bovary benim!” derken neler demek istediğini nasıl anlatabilirim ki? Günde en az sekiz saat uyuyan bir insan, hayatının üçte birini uyuyarak geçirmiş demektir. Yani “yazsa roman olacağını” düşündüğü hayatının üçte biri konusunda hiçbir şey bilmemektedir. Oysa yazar, her karakterinin uykudaki saatlerini de yaşar. Daha da ötesi, bir yazar için karakterinin hikâyesi doğumuyla değil, anne babasının onun doğumuna karar vermesiyle başlayabilir. Özür dilerim, amacım ukalalık değil, sadece yazmam gereken zamanlarda, ne kadar istesem de beynimdeki edebiyat dosyasının ışıık saçmasına engel olamıyorum.

Şu uyku için yaptığım hesap, bir anda aklıma yeni bir fikir getiriyor. On gün kadar önce Rüya Reklam Ajansı'na bir toplantıya gitmiştik. Yeni kurulan bir ajans. Kendi tanıtımlarını yapmak için hazırladıkları broşürleri gösterdiler bize. "Bakın, nasıl farklı şeyler yapıyoruz," demek ister gibiydiler. Bilgisayarcı Melih Erginol, "Ne kadar güzel olmuş!" derken, yazar Melih Erginol, "Daha sıradan olamaz!" diye düşünüyordu. Tanıtımı hazırlayan metin yazarının yerinde ben olsaydım şöyle bir şey yazabilirdim: (Keşke küçük kayıt aletim yanımda olsaydı, dillerim unutmam ve bu fikri daha sonra bir öykümde kullanırım.) Üstte bilimsel bir açıklama: "İnsanlar uykuları boyunca yedi-sekiz kere ve en uzununu yarım saat süren rüyalar görürler." Hemen altında büyük bir başlık: "Rüya Reklam, bilimsel gerçekleri değiştirecek!" Ve onun da altında bir açıklama metni: "Rüya Reklam'ın çalışmalarıyla yirmi dört saat, kesintisiz rüya göreceksiniz."

Çocukluğumdan beri hayranı olduğum yazarın "akıl-da yer etmeyen" öyküler yazdığını söylemesi yazma tutkumu etkilemedi. Aksine daha istekli ve yoğun çalışmaya başladım. Yine de bir kitap yayımlatmak konusunda her zaman çekingen davrandım. Sonunda o da oldu. Artık televizyona çıktığımda adımın altında "yazar" yazacaktı. (Tabii eğer televizyona çıkan bilgisayarıcı Melih Erginol değilse.) Röportajlar yapıldı, panellere katıldım, imza günleri düzenlendi. Bütün bunlar hayatımı değiştirmede. Hâlâ yazabilmek için yaşamak, yaşamak için de çalışmak zorundaydım.

Yıllardır işten bunaldığım her dakikada, kendime çalışma zorunluluğumu hatırlatır, zihnimi beni sıkıntıdan kurtaracak görüntülere açarım: Kirayı isteyen ev sahibi, yakıt parası makbuzunu suratıma dayayan apart-

man yöneticisi, senetlerin gününün geçtiğini hatırlatırken bile kibarlığından taviz vermeyen beyaz eşya satıcısı... Bütün bunları kredi kartı borç bildirim formları, kasa fişi, icra bildirisi gibi belgelerle desteklemeyi unutmam. Aslında bütün bunlar bunaldığım işime yeniden dört elle sarılmam için yeterli olur ama eğer daha büyük bir kriz söz konusuysa farklı bir uygulamaya başlarım. Görüntüler, hızlı kesmeler ve paralel montajla işsizlik günleri tablolarına bağlanır: ev sahibinin yüzünden sokakta karton bir kutunun içinde uyuduğum plana kesme. Karton kutuya bir icra bildirisi yapıştırılmış. Belgenin yakın çekiminden beyaz eşyaların takım elbiseli adamlar tarafından evden götürülmeleri sahnesine geçiş. Oradan komşuların bir köşede durup hakkımda fısıldaşmalarına bir genel plan. Genelden, dört numaradaki kızın köpeğine doğru hızlı bir yakın çekim, yerde bulduğu bir şeyi yalıyor. Köpekten hızla geriye açıldığımızda yaladığı şeyin bir ağacın dibinde ölmüş adamın eli olduğu görülür, adama yakın çekim, yüzü benim yüzüm ve son.

Bakkalın önündeki gazetelere bakıyorum. Birbirinin benzeri başlıklar. Yanımda bir adam beliriyor. O da benim gibi boş boş seyrediyor gazeteleri. Belki o da yazardır. Belki o da başlıklardan bir konu bulmaya çalışıyordur. Birden konuşmaya başlamasıyla irkiliyorum.

“Hep aynı haberler...”

“Oysa gündemi hızlı değişen bir ülkede yaşıyoruz.”

“Ama o gündemi bize sunan kafalar hiç değişmiyor. Hâlâ aynı kuklacılar, aynı kuklaları oynatıyor. Bunlar yerlerine zamkla yapışmışken son birkaç ayda kaç tane genç beyin işten çıkarıldı.”

Bıraksam sabaha kadar konuşacak. Bazı insanlar politikadan konuşmaktan, hiç tanımadıkları insanlara ne kadar bilgili olduklarını göstermekten zevk alırlar. Acaba

babam da her karşılaştığı insanla bunları mı konuşmaya başlardı? Babamla karşımdaki adamın yüzleri, aynı habere aynı arşiv fotoğrafını kullanmış gazeteler kadar benziyor.

Faruk her zamanki gibi kasanın arkasında oturmuş hesaplar yapıyor. “Bir paket sigara versene Faruk,” diyorum. İçtiğim markayı bilir. Yaptığı hesaptan başını kaldırması biraz zaman alınca belki de boşluk anlarını sevmediğimden, “İşler nasıl?” diye soruyorum. “Rezalet be abi,” diyor. “Şurada yarım saat otur, anlarsın ne demek istediğimi. İnsanlar arabalarına binip market alışverişine gidiyor artık. Süperiydi, megasıydı, grosuydu derken bizim ocağımıza incir ağacı diktiler. Bakkallığın eski tadı kalmadı anlayacağın.” Birden inanılmaz bir rahatlama hissediyorum, yazacağım öykünün ilk satırları gözümün önünde belirmeye başlıyor. Her iki Melih Erginol da çok mutlu artık. Giriş cümlesini unutmamak için defalarca içimden tekrar ederken Faruk’un sesiyle kendime geliyorum: “Neyse beni boş ver be abi, senin işler nasıl gidiyor?” Gevezelik etmekten büyük bir zevk alan Faruk’un özel hayatıma giren bu tür sorularını pek sevmez, genelde geçiştiririm ama o sabah beynimin, “içinden geçenleri söyle” dosyasının kapağı açık kaldığından fısıldayarak yanıtlıyorum: “Bizim sektör de kötü durumda ama hiç değilse üç-beş kuruş kazandırıyor. Zaten bu işi sadece para için yapıyorum.”

Teşekkür

Bu kitabın “Biraz Konuşabilir miyiz?” başlıklı birinci bölümündeki iki öykü, “Şarkılar Seni Söyler” ve “İki Şiirin Arasında” ilk kez okurla buluşuyor.

“Aşkın Ne Olduğunu Bilmiyorsun” *Granta Türkiye*’nin ilk sayısında, “Tommiks Gelse Kurtaramaz Bizi” ve “Öğretmen” de *Ot* dergisinde yayımlandı.

Kitabın “Daha Önce Tanışmış mıydık?” adlı ikinci bölümündeki bazı öyküler *Hayalet Gemi* dergisinde yayımlanmış ve ardından bir e-kitap olarak altkitap.com sitesinde okurla buluşmuştu. Bütün öyküler bu kitap için yeniden elden ve gözden geçirildi.

Öykülerime sayfalarında yer veren dergilere, yazdıklarıyla bana yol gösteren isimlere ve okurlara teşekkür ederim.

İyi günler, iyi geceler.

Yaşamın uzamış anlarından kurduğu öykülerini okura emanet eden bir yazar Yekta Kopan. Ruhumuza nereden sızdığını bilmediğimiz yüzleşmelerin izdüşümleri onun kaleminden bize ulaştığında kendi hesaplaşmalarımıza dönüşür. Farkına bile varmadığımız küçük anlarımız, yaşamımıza dağılır, genişler, sonra da hep sürer. Ya bir Yekta Kopan öyküsüdür onlar artık ya da unutulmuş bir yerde yazarlarını beklemişlerdir.

Zam çok fena bir şey. Babam her sabah, "Allah belalarını versin, yine zam yapmışlar şerefsizler!" diyor. Sinirle atıyor gazeteyi yere. "Düzgün koysana şunu!" diyor annem, yerden kaldırıp katlıyor. Ona kalsa boş yere para veriyoruz bu kâğıt parçalarına, zaten hep insanın içini karartan haberler veriyorlar. "Bir zevkim var şu yalan dünyada, ona da karışma kadın!" diyor babam. Annem yeleğinin eteklerini çekiştiriyor. Öyle işte, dünya yalan.

12,5 TL
KDV DAHİL

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-07-2346-9

9 789750 723469